పిల్లల బొమ్మల భారతము

రచన: వేంకట పార్వతీశ్వర కవులు.

పిల్లల బొమ్మల భారతము

రచన

కవిరాజహంస - కవికులాలంకార

శ్రీ వేంకట పార్వతీశ్వర కవులు

ప్రకాశకులు

కాళహస్తి పార్వతీశం అండ్ సన్

కాళహస్తి పబ్లికేషన్స్ - పబ్లిషర్స్ & బుక్ సెల్లర్స్

రాజమండ్రి - 1

సర్వస్వామ్యములు
గ్రంథప్రకాశకులవి

::: పునర్ముద్రణము :::

బాకున్ ప్రెస్ - రాజమండ్రి

::: చిత్రరచన :::

శ్రీ వడ్డాది పాపయ్య

సంపాదకీయం

"మహాభారతం భారత జాతేతిహాసం. ఆది శతశతాబ్దాలదాకా విశ్వమానవ శ్రేయస్సుకు స్మారక చిహ్నం!" అని విశ్వ విఖ్యాత తత్త్వవేత్త డాక్టర్ రాధాకృష్ణులు ఒకానొక సందర్భంలో వాక్రుచ్చిన ప్రవచనమిది!

అంతేకాదు. మహాభారతం పిన్నపెద్దల పర్యంతం జ్ఞానవంతులనుగా జేసి మానవజాతికి వెలుగు బాటలు తీరుస్తుంది. "అది భారతీయ ఆత్మ. భారతజాతి మాధుర్యం!" ఈసంస్కృతీ సాహిత్య రసాస్వాదనం సర్వులకు అమృతఫలం!

కాని, ఈనాడు సంస్కృతి, సాహిత్యం, మతం, కళలు, క్రీడలు—వీటికంటే ఘనమైనవిగా భౌతిక వైజ్ఞానిక శాస్త్రం. సాంకేతిక విద్యలేనని నేల నలుగెడలూ విరివిగా భావిస్తుండడం విచారకరం. ఇది పాక్షికభావం ఈ భావం మానవజాతి సర్వతోముఖాభివృద్ధికి సహాయకారి కాదు. సరి కదా, అది మన మనుగడకే ముప్పు! ఈ స్వాపక్షికమైన అభివృద్ధే మన బహుముఖాభివృద్ధిని భ్రమించడంకన్న ఆత్మవంచన ఇంకోటి ఉండదు; ఉండబోదు. కనుక నేటి వైజ్ఞానిక శాస్త్రం, సంస్కృతీ-సాహిత్యం ఒకదానితో ఒకటి సమన్వయం చెందే నవప్రపంచ నిర్మాణంకోసం మనం శ్రమించాలి; మన సంతానాన్ని కూడా సమాయత్తపరచాలి!

"సంతాన విషయం మనపెట్టుబడి నద్వినియోగం చేసుకోడానికి, పిల్లలకు పాలివ్వడంకంటె ఉత్తమపద్ధతి మరొకటుండబోదు" అని సర్ విన్‌స్టన్ చర్చిల్ వాక్కొంటున్నాడు. అలాగే "మన

సంతాన సముజ్వల భవిష్యత్తు నందుకోవాలంటే, మనం పిల్లలను బాగా పోషించాలి. వారి పరిసర ప్రాంతాలకైనా నిస్పృహా నైరాశ్యాలు చేరనీయకుండా జాగ్రత్త వహించాలి. వారు—మన తరంలోని సంతానం పెరిగి పెద్దవారై శారీరకంగాను, మానసికంగానూ కూడా ఆరోగ్యవంతులై సత్పౌరులుగా వర్ధిల్లేటట్లు సకల చర్యలు తీసుకోవాలి."

అట్టి చర్యల్లో ప్రప్రథమైనది. మన సంస్కృతీ - సాహిత్య పరిచయం. మన సంతానానికి ఉగ్గుపాలతో గరపవలసినదీ సంస్కృతీ-సాహిత్య మహాకోశ మనదగు "భారతగాధ" పెద్దలు యీచర్య తీసుకొన్ననాడు నిజంగా తమ సంతతి పెద్దవారై సజ్జీవన మందుకొని, మనం కలలుగాచే సామరస్య ప్రపంచ నిర్మాణం లేక కుటుంబ నిర్మాణం సాధించడం తథ్యం!

"మహాభారత" మనే భారతీయ విజ్ఞాన కోశాన్ని కుదించి కుదించి-ఆంధ్ర బాలబాలికల ప్రయోజనానికై, ఈ "పిల్లల బొమ్మల భారతం" రచించి మా బాలసాహిత్య కృషికి చేయూత నిచ్చిన శ్రీ వేంకట పార్వతీశ్వర కవులకు మా కృతజ్ఞతాభివందనాలు. ఈ గ్రంథం సంస్కృతీ సన్నివేశాలకు తగినట్లు చక్కని చిత్రాలూ, ముఖచిత్రమూ గీచి అందిచ్చిన శ్రీ వడ్డాది పాపయ్య గారిని ప్రశంసిస్తున్నాము. మా ఈ శ్రమ ఫలితాన్ని పెద్దలూ, విద్యాశాలలూ పిల్లల అభివృద్ధి కోసం వినియోగపర్చమని అభ్యర్థిస్తున్నాం.

రాజమండ్రి
10—7—1953

ఇట్లు
కాళహస్తి పార్వతీశం అండ్ సన్
గ్రంధ ప్రకాశకులు.

శ్రీ వేంకట పార్వతీశ్వర కవులు

ప్రచురణకర్త మాట

కాళహస్తి ప్రచురణసంస్థ 1882 పురాణగ్రంథాల ప్రచురణలతో ప్రావిర్భవించి, ఆనక కాళహస్తి తమ్మారావు అండ్ సన్స్ అనే పేరున వందలాది వాస్తు, వేదాంత, వైద్య, పురాణ, ఇతిహాసాలు, నవలలు, నాటకాలు, ప్రబంధాలు ప్రజల కందించినాము.

స్వాతంత్ర్య సమరకాలంలో నాయకుల చరిత్రలు, రాజకీయగ్రంథాలు ప్రచురించి ప్రచారం చేస్తుండగా శ్రీ కాళహస్తి తమ్మారావుగారిని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం అరెస్ట్ చేయగా స్వాతంత్ర్యానంతరం శ్రీ టంగుటూరి ప్రకాశంగారి ప్రభుత్వంచే సత్కరించబడిరి. అటుపైన శ్రీ తమ్మారావుగారి పుత్రులు శ్రీపాపయ్య లింగం అగ్రజునిచే యీసంస్థను తిరుపతి కవులు, చిలకమర్తి, వేంకటపార్వతీశ్వర కవులు, తల్లావఝ్ఝుల, కొమర్రాజు లక్ష్మణరావు, C. R. రెడ్డి, కవికొండల, నల్లాన్ చక్రవర్తుల, ధూళిపాల, ఓగేటి, దంటు కృష్ణమూర్తి, A. B. సుబ్బారావు వగైరా ఎందరో కవులచే రచింపబడిన గ్రంథాలు ప్రచురించి ఆంధ్ర ఆంధ్రేతర ప్రాంతాలకు అందించబడినవి. ఎప్పటికప్పుడు ఆయాకాలంలో అవసరమయే క్యాలండర్లు, డైరీలు, బాలసాహిత్యంతో రామాయణం, భారతం, భాగవతం, భారతవీరులు, వీరాంగనలు వంటివి ఎన్నో బాలబాలికల ఉపయుక్తమైనట్లుగా ముద్రిస్తూ ఆంధ్రమహాజనుల ఆదరాభిమానములు పొందిన యీ సంస్థను లోగడ వలెనే ప్రోత్సహించ గలరని ఆశిస్తున్నాం.

భవదీయులు,

కాళహస్తి పార్వతీశం అండ్ సన్స్,

కాళహస్తి పబ్లికేషన్సు, రాజమండ్రి.

పిల్లల బొమ్మల భారతము

కథా ప్రారంభము

శ్రీసూర్యవంశంలో పుట్టిన శ్రీరామచంద్రుని చరిత్రం శ్రీ మద్రామాయణం. మన యీ భారతం చంద్రవంశంలో పుట్టిన కురుపాండవుల చరిత్రం. ఈ చంద్రవంశంలో యయాతి మహారాజుకీ శర్మిష్టకూ జన్మించిన పూరుడనే రాజువల్ల ఈ వంశానికి పూరువంశమని పేరు వచ్చింది. క్రమంగా ఆ వంశంలో శకుంతలా, దుష్యంతులకు భరతుడనే రాజు పుట్టెను. అతడు మనదేశమంతా పాలించడంచేత, ఈదేశానికి భారతవర్షం అనేపేరు కలిగింది. అతని తరువాత పుట్టిన రాజులంతా భారతులైనారు. అందుచేతనే యీ గ్రంథానికి భారతమని పేరు వచ్చినది. తరువాత సూర్యుని కూతురైన తపతికిని—సంవరణునికీ కురువు అనే రాజు పుట్టినాడు. అతనివలన ఈ వంశానికి కురువంశమనే నామం కలిగింది.

ఈ విధంగా చంద్రవంశపురాజులు, పౌరవులూ, భారతులూ, కౌరవులూ అయినారు. ఆ కురువంశంలో ప్రసిద్ధుడైన ప్రతీపుడనేరాజు పుట్టినాడు. అతనికి శంతనుడనే కొడుకు జన్మించి క్రమంగా సకల విద్యలూ అభ్యసించి యౌవనుడయినాడు.

ఒకనాడు ప్రతీపమహారాజు తన కొడుకు శంతనునితో—"నాయనా! నీకు పెండ్లియీడు వచ్చినది. గంగానది వొడ్డున ఒక చక్కనికన్య నీ కెప్పుడగుపడునో అప్పుడామెను కులగోత్రాలడుగకుండా తెచ్చి పెండ్లి చేసికొనుము" అని చెప్పెను.

ఒకప్పుడు శంతనుడు వేటకుపోయి వస్తూ, గంగాతీరమందు చక్కని నొక కన్యకను చూచి మోహపరవశుడై పోయెను. కాని ఆమెతో మాటాడలేకపోయెను. అతని మనోభావం గ్రహించి

ఆ కన్యయే—"రాజకుమారా! నాయిష్టంవచ్చిన పనికి నీవు అభ్యంతరం ఎప్పుడూ చెప్పనని బాస చేసినచో నేను నిన్ను పెండ్లాడెదను. ఎప్పుడు నీవు నా పనికి అడ్డంవస్తావో అప్పుడే నిన్ను విడిచి పోతాను" అని చెప్పెను.

శంతనుడు ఆమె మాటకు సమ్మతించి తనతో ఆమెను అంతఃపురానికి తీసికొని పోయెను. ప్రతీపుడు చాలా సంతోషించి అతివైభవంతో వారికి పెండ్లిచేసి తరువాత కొడుకు శంతనునికి పట్టంగట్టి తాను వనవాసానికి బోయెను.

కొన్నాళ్ళకు ఆ శంతనునికి కుమారుడుకలిగెను. ఆ బిడ్డ పుట్టినవెంటనే రాణి యా శిశువును స్వయంగా తీసికొనిపోయి గంగలో పారవైచెను. తానుచేసిన ప్రతిజ్ఞనుబట్టి శంతనుడు ఆమె నేమీ అనలేక లోలోన విచారించుచుండెను. ఈవిధముగా రాణి యేడుగురు మగపిల్లలను కని పుట్టిన వెంటనే ప్రతిపిల్లవానిని గంగలో పారవేయుచుండెను. ఎంతకష్టముగావున్నా శంతనుడేమీ అభ్యంతరం చెప్పకుండెను.

ఎనిమిదవకానుపు వచ్చింది. మగపిల్లవాడు పుట్టినాడు. ఎప్పటివలెనే రాణి శిశువును గంగలో పారవేయడానికి తీసికొని పోతూవుంది.

గంగా శంతనుల వియోగము

శంతనుడు దుఃఖమును భరింపజాలక పోయెను. రత్నాలవంటి యేడుగురు బిడ్డలను కన్న తల్లియే రాక్షసివలె గంగలో పారవేసింది. ఈ బిడ్డనుకూడా పారవేయడానికి సిద్ధముగా వుంది. ఎంత ప్రేమ ఆమెపై వున్నా ఆమె రాక్షసత్వాన్ని శంతనుడు సహింపలేక కోపంతో—"ఓ కఠిన హృదయురాలా! ఏడుగురుబిడ్డలను పొట్టబెట్టుకొన్నావు. చాలదా? ఇంకా నీ ఆకలి తీరలేదా? నీవు చచ్చినా నేనీపిల్ల వానిని విడువజాలను" అని ధిక్కరించెను.

కన్న బిడ్డను నదిలో పారవేయబోతూన్న గంగాదేవిని వద్దని బ్రతిమాలుతున్న శంతనుడు.

ఆ మాటలు విన్నంతనే రాణి—"రాజా! ఈ నిమిషంతో నీకూ, నాకూ సంబంధం వదలి పోయింది. ఇదిగో నీబిడ్డ! తీసికొనుము" అని యాశిశువును వదలి యామె పోవుటకు సిద్ధమయ్యెను.

శంతనుడు ఆమె చేయి పట్టుకొని ఆపి విచారముతో-"నీ వెవ్వతవో నే నింతవరకూ యెరుగను. నీ చరిత్రము చాల వింతగావుంది. బిడ్డలను జంపుకొనే తప్పుతప్ప సహధర్మిణీత్వమున నీ యందెట్టి లోపములేదు. ఈ వొక్కబిడ్డనైనా రక్షింపుమని కోరడంకంటె నీయెడల నేను చేసిన తప్పుమాత్ర మేమున్నది? నా మాటవిని నా కోరికతీర్చి యెప్పటిలాగే సుఖముగావుండుము!"అని వేడుకొనెను.

అప్పుడు రాణి-"రాజా! మనమిద్దరి సంబంధమూ దైవికమైనది. నీవు పుణ్యమూర్తివి. మహాభిషుండనేవాడవు. నేను త్రిలోకపావనియైన గంగను. నీవు బ్రహ్మలోకంలో వుండగా నేను స్త్రీ రూపంతో బ్రహ్మదేవుని దర్శనానికి వచ్చినాను. అప్పుడు నీవు నన్ను మోహదృష్టితో చూచితివి. అందుకు బ్రహ్మ కోపించి నిన్ను మానవుడుగా పుట్టుమని శపించినాడు! నాకునూ అప్పుడు నీ మీాద మోహం కలిగింది. నేను బ్రహ్మలోకాన్నుండి తిరిగి వస్తూండగా అష్టవసువులూ నా కెదురుపడి-"అమ్మా! మమ్ము మానవులుగా పుట్టుడని వసిష్టమహాముని శపించినాడు మావలెనే మహాభిషుండనే పుణ్యమూర్తి శంతనుడై పుట్టును. అతనికీ నీకూ సమాగమమౌతుంది. అతని వలన నీవు మమ్ము కొడుకులుగా కని పుట్టినప్పుడే మమ్ము గంగలోపారవేయుము. ఆవిధంగా మా శాపం తీరిపోతుంది" అని ప్రార్థించినారు. అప్పుడు నేను వారియందు కరుణించి---"అట్లే చేసెదను. కాని నాకొక్క కొడుకు మాత్రము దీర్ఘాయుష్మంతుడై యుండవలయును" అని కోరితిని. వారు-'అట్లే' యని అంగీకరించినారు. కావున ఈ బిడ్డ చిరాయుష్మంతుడు కాగలడు. నీకును నాకును సంబంధము దీనితో తీరిపోయినది" అని చెప్పి గంగాదేవి వెడలిపోవుచుండగా శంతనుడు సతీవియోగ దుఃఖం సహింపలేక—"ఈ బిడ్డనుకూడా నీవే తీసికొనిపోయి పెంచుము" అని ప్రార్థించెను. గంగాదేవి "అట్లే" యని యా పిల్లవానిని తీసికొని పోయెను.

శంతనుడు భార్యావియోగ దుఃఖంతో రాజ్యపాలనము చేయుచుండెను. కొంతకాలానికి గంగాదేవి పెద్దవాడైన గాంగేయుని తీసుకొనివచ్చి—"రాజా! ఇదుగో నీ కుమారుడు. సమస్త వేదాలు చదివి వసిష్ఠునంత వాడైనాడు. ధర్మశాస్త్రాలన్నీ తెలిసికొని బృహస్పతియంత వాడైనాడు. పరశురాముని మించిన ధనుర్విద్యయందు ఆరితేరినాడు. ఆత్మజ్ఞాన సంపాదనలో సనత్కుమారాదులను మించిపోయినాడు." అని చెప్పి కుమారుని శంతనునికిచ్చి వెడలిపోయింది.

అప్పుడు శంతనుడు పరమానందభరితుడై కుమారుడైన గాంగేయుని సమస్తరాజ సమక్షమందూ యువరాజ పట్టాభిషేకంచేసి సుఖంగా వున్నాడు.

ఒకప్పుడు శంతనుడు వేటకుపోయివస్తూ యమునాతీరాన్ని చాలాదూరాన్నుండి వస్తూవున్న పరిమళాన్ని చూచి ఆత్రోవనే పోయి అక్కడ వోడ నడపుచున్న వొక చక్కని కన్యకను చూచి మోహించి—"సుందరీ! నీ వెవ్వతెవు? నీ వంటి రమణీమణికి ఈ పనియేమి?" అని యడిగెను.

అప్పుడా సుందరి—"నేను దాశరాజు తనయను. నాపేరు సత్యవతి యందురు. నా తండ్రి యాజ్ఞచే నేను కులవృత్తియైన యీ పని చేయుచున్నాను" అని చెప్పెను.

ఆ వెంటనే రాజు దాశరాజువద్దకుపోయి—"నీ కుమార్తెను నాకిచ్చి పెండ్లిచేయుము" అని కోరెను. అంత దాశరాజు—"ప్రభూ! మీవంటి చక్రవర్తి అల్లుడుగా బడయడంకంటే భాగ్యమేమున్నది? నా మనస్సులోమాట చెప్పుచున్నాను. ఈ బిడ్డకు పుట్టినకుమారుని రాజుగా చేస్తానంటే యీ సత్యవతిని నీకీయడానికేమీ అభ్యంతరం లేదు" అని చెప్పెను.

శంతనుడు సర్వవిద్యాపారంగతుడైన తన కుమారుని గాంగేయుని తలచుకొని దాశరాజునకు మారుమాట చెప్పలేక విచారముతో రాజధానికి తిరిగివచ్చెను. కాని అప్పటినుంచీ అతడు ఆ విచారముతోటే క్రుంగిపోతూ వుండెను.

తండ్రి విచారం కనిపెట్టి గాంగేయుడు వొకనాడు—"నాయనా! మీరువిచారంలో వున్నట్లు కనబడుతున్నారు కారణము చెప్పవలయును" అని వేడుకొనియెను.

శంతనుడు సంతానవృద్ధికై మరల పెండ్లియాడెదనని భీష్మునికి చెప్పుట

అప్పుడు శంతనుడు—"నాయనా! ఒక్క కొడుకుమాత్రమే కలవాడు సంతానము లేని వానితో సమానమే. ఉత్తమ వంశములో అగ్నిహోత్రమూ, వేదాధ్యయనమూ, సంతానమూ ఎడతెగకుండా వుండాలి. ఇంకను పుత్రసంతతి కోసము పెండ్లి చేసుకోవాలని అనుకుంటున్నాను" అని చెప్పెను.

ఆ మాట విన్నంతనే గాంగేయుడు మంత్రి పురోహితులతో ఆలోచించి, తండ్రిగారు దాశరాజు తనయ సత్యవతిని పెండ్లి చేసికోదలచినట్లు తెలిసికొని తాను సపరివారంగా దాశరాజు వద్దకు పోయి—"నీ తనయను నాతండ్రికిచ్చి పెండ్లిచేయుము" అని కోరెను.

అప్పుడు దాశరాజు—"ప్రభూ! సర్వసమర్థుడవైన నీవు తండ్రిగారి కొరకు ఇట్లువచ్చి అడగడంచేత నేను ధన్యుడ నయ్యాను. నాకోరిక తీర్చడానికి ధర్మాత్ముడవైన నీవే సమర్థుడవు. ఈమెకు జనించిన కుమారుని రాజుగా చేయడానికి ఇష్టపడితే నేనీ కన్యనిస్తాను" అని చెప్పెను.

అప్పుడు గాంగేయుడు సర్వరాజులూ వింటూ వుండగా దాశరాజుతో—"ఓయీ! నా తండ్రిగారి కోరిక తీర్చడానికై యిందరియెదుటా ప్రతిజ్ఞచేసి చెప్పుచున్నాను. నేను రాజ్యమును వదలుకొంటున్నాను. ఈ సత్యవతీదేవి కన్న సంతతికే రాజ్యం లభించుగాక! వారే వంశకర్త లగుదురుగాక!" అని ప్రతిజ్ఞ చేసెను.

అది విని సామంత, మంత్రి, పురోహితాదులందరూ విస్మితులై పోయిరి. అప్పుడుదాశరాజు మెల్లగా-"బాబూ! నీవు ధర్మాత్ముడవు, పితృభక్తుడవు కావున నీవన్న మాట చెల్లిస్తావు. నీ తరువాత నీ కుమారులు కూడా అట్లు నీప్రతిజ్ఞ చెల్లిస్తారనుకోవడానికి ఆధారమేముంది?అనిప్రశ్నించెను.

భీష్ముడు తన తండ్రియైన శంతనుని మనోవిచారము తెలుసుకొనుట.

భీష్ముని ప్రతిజ్ఞ

ఆ మాట విన్నంతనే గాంగేయుడు—"దాశరాజా ! నీ కట్టి సంశయమేమియు లేకుండు నట్లు నేను ప్రతిజ్ఞచేయుచున్నాను—నేటినుండి నేను మరణ పర్యంతమూ బ్రహ్మచర్య వ్రతమును వహించి పుణ్యలోకములను సాధింతును" అని ప్రతిజ్ఞ చేసెను. పితృభక్తికిని, సత్యవ్రతమునకును మెచ్చి దేవతలు గాంగేయునిపై పుష్పవర్షం కురిపించినారు. మంత్రి సామంత రాజులంతా అనేక విధాల పొగడినారు. అట్లు భీష్మప్రతిజ్ఞ చేయడంచేత అతడు భీష్ముడయాడు. అట్లు దాశరాజును సమ్మతింపజేసి సత్యవతిని బంగారు రథంమీద కూర్చుండబెట్టుకొని తీసికొని వచ్చి భీష్ముడు జనకు నికి యధావిధిగా వివాహము చేయించినాడు. అప్పుడు శంతనుడు తనయందలి భక్తితాత్పర్యము లకు మెచ్చుకొని భీష్మునికి తన యిష్టం వచ్చినప్పుడు మరణించే వరాన్ని ప్రసాదించినాడు.

శంతనుడు అట్లు సత్యవతిని పెండ్లాడి ఆమెవలన చిత్రాంగదుడూ, విచిత్రవీర్యుడూ అనే యిద్దరు కొడుకులను కన్నాడు. ఆపిల్లలకు యుక్తవయసు రాకుండానే శంతనుడు మరణించినాడు. భీష్ముడు తండ్రి ఉత్తరక్రియలు యధావిధిగా తీర్చి తరువాత చిత్రాంగదునికి రాజ్యాభిషేకంచేసి తానే సహాయుడై రాజ్యపాలనం చేస్తూవుండెను.

మహాశూరుడైన ఆ చిత్రాంగదుడు ఒక గంధర్వునితో ద్వంద్వయుద్ధముచేసి ఆ రణమునందు మరణించెను. తరువాత భీష్ముడు కౌరవ రాజ్యానికి విచిత్రవీర్యుని ప్రభునిగా జేసెను.

ఒకప్పుడు కాశీరాజు తన తనయులకు స్వయంవరోత్సవం సాగిస్తూన్నట్లు విని భీష్ముడు రథస్థుడై యచ్చటికిపోయి సమస్త రాజులు వెరగుపడి చూస్తూ వుండగా రాజకుమార్తెలు అంబ, అంబిక, అంబాలిక అనే వారిని బలవంతముగా ఆక్రమించి తన రథముపై ఎక్కించుకొని—"ఓరాజన్యు లారా ! ఈకన్యలను నా తమ్మునికి పెండ్లి చేయడానికై తీసుకొని పోతున్నాను. పౌరుషము గల వారు నన్నడ్డగింప వచ్చును" అని గర్జించెను.

దాసరాజు నెదుట భీష్మ ప్రతిజ్ఞను గాంచి మంత్రి సామంతులు ప్రశంసించుట.

అప్పుడు రాజులంతా కలసి భీష్మునితో యుద్ధానికి తీకొన్నారు. భీష్ముడు వారినందరిని పారదోలి కన్యలను తన రాజధానికి తీసికొనిపోయి విచిత్రవీర్యునకు పెండ్లిచేయుచుండగా పెద్దదగు అంబ—"నేను సాల్వుని ఇదివరకే వరించితిని. నాతండ్రికూడా అంగీకరించినాడు" అనిచెప్పెను. అందుచేత ఆమెను విడిచి భీష్ముడు తక్కిన యిద్దరు కన్యలనూ విచిత్రవీర్యునకు పెండ్లిచేసెను.

విచిత్రవీర్యుడు ఆ కన్యలను పెండ్లియాడి కామమోహితుడై సర్వమూ మరచిపోయి యీ భార్యలతో క్రీడిస్తూ క్రమంగా శుష్కించి చనిపోయాడు.

భీష్ముడు తమ్ముని పరలోకక్రియలు తీర్చి తల్లిఅయిన సత్యవతినీ మరదళ్ళనూ ఊరడించి అరాజకమైన రాజ్యభారమును తానే వహించి పాలిస్తూ వుండెను.

పెండ్లియాడి రాజ్యమూ-వంశమూ నిల్పుమని సత్యవతి భీష్ముని కోరుట

ఒకనాడు సత్యవతి భీష్ముని గాంచి—"నాయనా! నీకు సర్వధర్మములును తెలియును. ఇక్కురువంశమున కంతకు నీవొక్కడివే యున్నావు. నీతో ఈవంశము విచ్ఛిన్నమై పోవడం ధర్మం కాదు. కావున నీవు పెండ్లి చేసుకొని సంతతిని బడయుము" వంశము నిల్పుము అని బోధించెను.

ఆ మాటవిని భీష్ముడు—"అమ్మా! పితృప్రియమునకై శుల్కంగా నేనుచేసిన ప్రతిజ్ఞ యెట్లు విడువగలను? పంచభూతాలూ తమ గుణాలను విడువనట్లే నేను నామాట తిరగజాలను. నీవు చెప్పినట్లు నేనెరుగని ధర్మాలులేవు. ఒకమాట చెప్పెదను వినుము. పూర్వము పరశురాముడు క్షత్రియ వంశాల నన్నిటినీ నాశనంచేయగా క్షత్రియస్త్రీలు బ్రాహ్మణులవలన సంతానము పొంది వంశము నిలుపుకొన్న సంగతి లోకవిదితమే. ఈ విషయము నీవు పురోహితులతో బాగుగా ఆలోచించి చేయువలసినట్లు చేయుము" అని విన్నవించెను.

సత్యవతి కన్యత్వంలో ఓడ నడుపుతూ వుండగా పరాశరముని ఆమెనుచూచి మోహించినాడు. ఆ మునీంద్రునివల్ల అప్పుడు ఆమెకు వొకకుమారుడు పుట్టినాడు. పరాశరుడు, ఆకొడుకునుతీసికొనిసత్యవతికి కన్యాత్వం దూష్యంకాకుండా వరమిచ్చి వెళ్ళిపోయినాడు, ఆకుమారుడే వేదవ్యాసుడైనాడు.

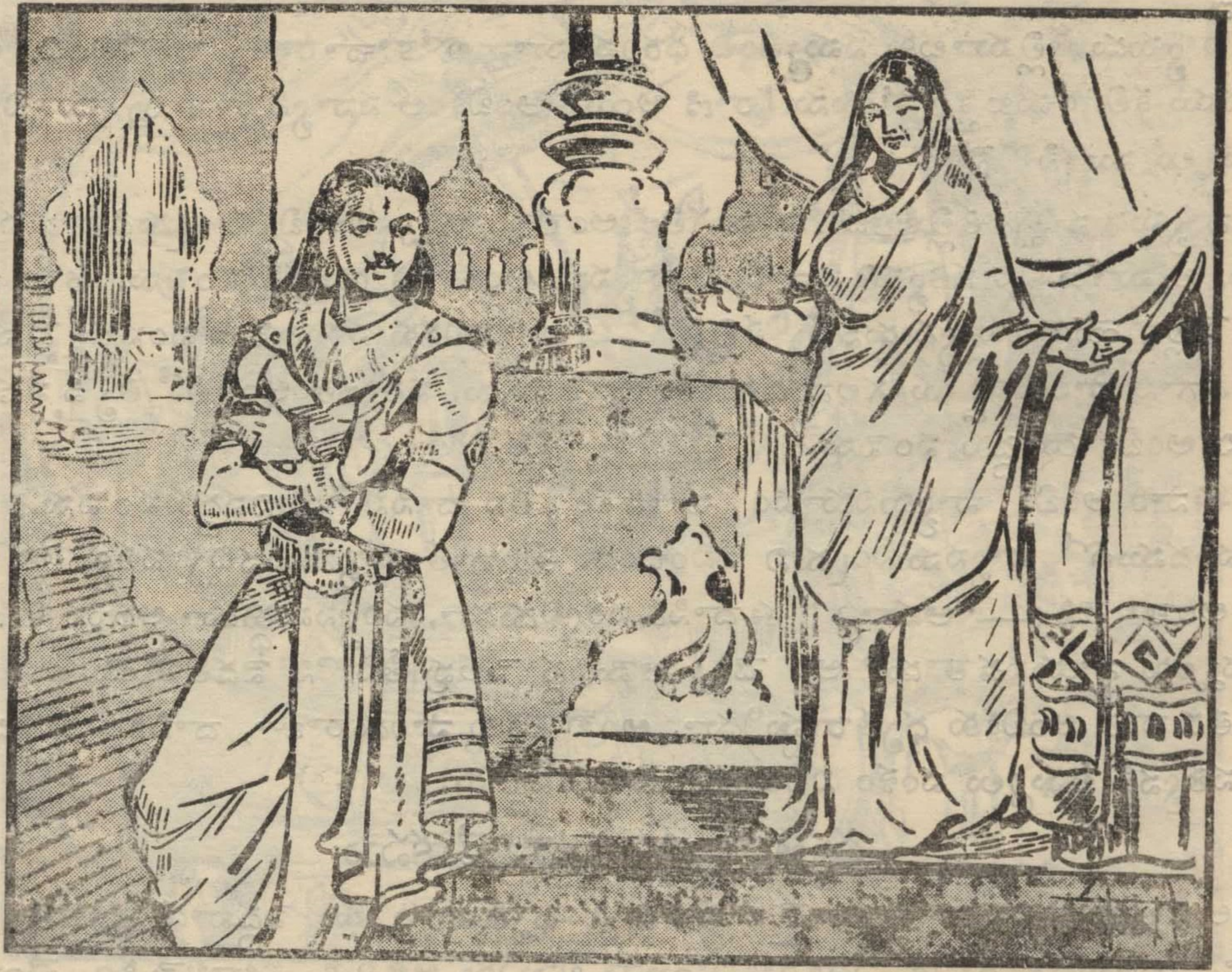

పెండ్లిచేసుకొని రాజ్యమునూ, వంశమునూ నిల్పుమని సత్యవతీదేవి భీష్ముని కోరుట.

ఆ వేదవ్యాసుని సత్యవతి తలచుకొన్నది. అంతలోనే వ్యాసుడువచ్చి తల్లికివందనం చేసినాడు. సత్యవతి—"కుమారా! నీవు నీ మరదండ్లకు సంతానం కలిగించి కురువంశాన్ని రక్షింపుము" అని ఆజ్ఞాపించెను.

వ్యాసుడు తల్లిమాటకు సమ్మతించి ధర్మమునూ, లోకాచారాన్ని ఆలోచించి అంబికకు సంతానము కలిగించుటకై పోయెను. రాణి అయిన అంబిక ఆ సన్యాసిరూపాన్ని చూచి అసహ్యపడి కన్నులు మూసికొనెను.

వ్యాసుడువచ్చి తల్లికి జరిగిన సంగతి అంతా చెప్పి-"అంబికకు గ్రుడ్డివాడుపుట్టును"నిజెప్పెను. ఆ మాట విని సత్యవతి విచారించి వ్యాసుని అంబాలిక యొద్దకు పంపెను. ఆమె వ్యాసుని చూచి తెల్లపోయెను. వ్యాసుడువచ్చి తల్లితో—"అంబాలికకు సర్వలక్షణ సంపన్నుడైన కొడుకే పుట్టును. గాని పాండువర్ణము గలవాడగును" అనిచెప్పెను. సత్యవతి అంతతో తృప్తిపడక మరల వ్యాసుని అంబిక యొద్దకు పంపెను.

ఈసారి అంబిక వ్యాసునిరూపం చూడలేక తన దాసిని మునివద్దకుపంపెను. ఆ దాసి పరమానందముతో వ్యాసమునీంద్రుని సేవించింది. తరువాత వ్యాసుడువచ్చి సత్యవతితో జరిగిన సంగతి అంతా చెప్పి—"అమ్మా! ఈ దాసికి సర్వవిదుడూ, సర్వసమర్థుడూ అయిన కొడుకుపుట్టి తన అన్నలకు సాయపడతాడు" అని చెప్పి ఆమెవద్ద సెలవు తీసికొని వెడలిపోయెను.

తరువాత అంబికకు ధృతరాష్ట్రుడూ, అంబాలికకు పాండురాజూ, దాసికి విదురుడూ పుట్టినారు. సత్యవతీ భీష్ములు వంశం నిలిచిందని ఆనందపడ్డారు.

ధృతరాష్ట్రుని పట్టాభిషేకము

ఆ పిల్లలు క్రమంగా పెద్దవారైన తరువాత ధృతరాష్ట్రుడు పెద్దవాడవడంచేత గ్రుడ్డివాడయినా రాజ్యాధికారానికి పనికిరాకపోయినా భీష్ముడు అతనికే పట్టాభిషేకం చేయించెను. అందుకు పాండురాజును కూడా సమ్మతి పరచినాడు. ఆ పట్టాభిషేకానికి సామంతరాజులంతా వచ్చినారు. మహావైభవముగా జరిగినది.

(2)

సామంతరాజుల సమక్షంలో ధృతరాష్ట్రునికి పట్టాభిషేక మహోత్సవము చేస్తోన్న భీష్ముడు.

తరువాత కొంతకాలానికి పాండురాజుకు కుంతీదేవి గర్భాన్నుండి ధర్మదేవత అంశాన్ని ధర్మరాజు అనే కొడుకు పుట్టినాడు. ఆ వెనుక వాయుదేవుని అంశచేత భీముడూ, దేవేంద్రుని అంశచేత అర్జునుడూ అనే యిద్దరు కుమాళ్లు కుంతీదేవికి పుట్టినారు. పాండురాజు రెండవభార్య మాద్రికి అశ్వినీ దేవతల అంశలచేత యిద్దరు కవలపిల్లలు నకులుడూ, సహదేవుడూ అనేవారు పుట్టినారు. వారైదుగురు పాండవులని ప్రసిద్ధికెక్కినారు.

ధృతరాష్ట్రునికి గాంధారియనే దేవి గర్భమునుండి క్రమంగా దుర్యోధనుడూ, దుశ్శాసనుడూ అనే నూరుమంది కొడుకులు పుట్టినారు. అందరికన్నా పాండురాజు పెద్దకొడుకు ధర్మరాజే పెద్దవాడు.

పాండురాజు తన అన్న ధృతరాష్ట్రుని పేరునకు రాజుగావుంచి తానే రాజ్యంచేస్తూ భీష్మాదుల సహాయంచేత దిగ్విజయంచేసి సార్వభౌముడై అన్నగారిచేత అనేక యజ్ఞాలూ, ధర్మాలూ చేయించినాడు. కాని కాలవశంచేత పాండవులు పుట్టినతరువాత యెంతోకాలం జీవించలేదు. ఆతడు మరణింపగా రెండవ భార్యయైన మాద్రి తన బిడ్డలను కుంతిదేవికప్పగించి భర్తతో సహగమనంచేసింది.

పాండురాజు మరణించిన తరువాత ధృతరాష్ట్రుడు తమ్ముని బిడ్డలనీ తనబిడ్డలనీ పెంచుతూవిద్యాబుద్ధులు చెప్పిస్తూవుండెను. అతని రాజ్యపాలనానికి భీష్ముడూ, విదురుడూ సాయపడుతూ వుండిరి.

రాజకుమారుల బాల్యక్రీడ

క్రమంగా రాజకుమారులంతా పెద్దవాళ్ళవుతూ విద్యాభ్యాసం చేస్తూ పెరుగుతున్నారు. ఒకప్పుడు రాజకుమారులంతా బంతులాడుకొంటూ వుండగా బంగారుబంతి ఒక పాడునూతిలో పడిపోయింది. పిల్లలంతా ఆ బంతిని తీసుకొనే వుపాయం తోచక ఆ నూతివంక తొంగితొంగి చూస్తూవుండిరి. ఆ సమయంలో ద్రోణాచార్యులు అనే వొక బ్రాహ్మణుడు ఆ దారినేపోతూ ఆ పిల్లలను చూచి—"అదేమి" అని ప్రశ్నించెను.

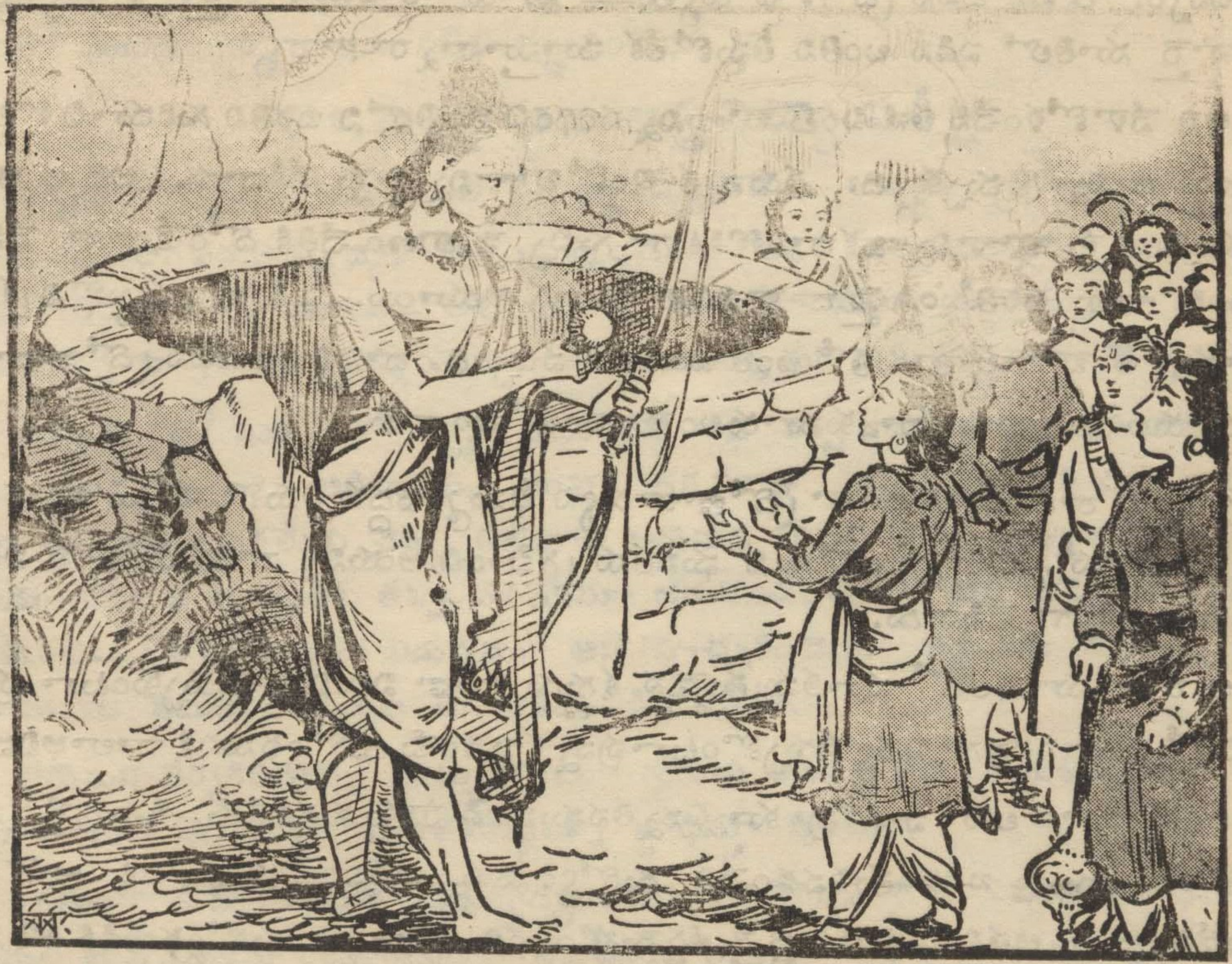

నూతిలో పడిపోయిన బంతిని అతినేర్పుతో పైకితీసి రాజకుమారుల కిస్తున్న ద్రోణుడు

"మా బంగారుబంతి యీ నూతిలో పడిపోయింది. దానికోసం చూస్తూన్నాము!" అని వారు చెప్పిరి. ఆ మాటవిని ద్రోణాచార్యులు—"మీరు రాజకుమారులై ధనుర్విద్య అభ్యసిస్తున్నవారై నూతిలో పడిన బంతిని తీసుకోలేక చూస్తూన్నారా?"

అని వేళాకోళంచేసి తన వింట బాణాన్ని సంధించి నూతిలోని బంతిని గురిచూచి కొట్టినాడు. ఆ బాణం దాన్ని గుచ్చుకుంది. తరువాత ఇంకో బాణాన్ని అల్లే వేసినాడు. అది ఆ బాణానికి గుచ్చుకుంది. ఇల్లే బాణాన్ని ఒకదానికొకటిగా గుచ్చి పై బాణం చేతికి దొరికేదాకా వేసినాడు. అప్పుడు బాణాలు బంతినుండి పైదాకా ఒకతాడులాగ అయాయి. పై బాణం పట్టుకొని క్రమంగా పైకి లాగగా ఆ బాణాల తాడుతో బంతి బయటకు వచ్చింది. దానిని వూడదీసి ద్రోణాచార్యులు రాజకుమారుల కిచ్చినాడు. రాజకుమారులంతా సంతోషించారు.

అప్పుడు రాజకుమారులంతా ద్రోణాచార్యుని భీష్మునివద్దకు తీసుకొనిపోయి జరిగిన సంగతి అంతా చెప్పినారు. భీష్ముడు ద్రోణుని ఘనతను గ్రహించి ఆయన్ని రాజకుమాళ్ళకు విలువిద్య నేర్పుటకు గురువుగా చేసినాడు.

ఆ రాజకుమారులతో సూతపుత్రుడైన కర్ణుడు కూడా విలువిద్య నేర్చుకుంటూ వుండెను. అర్జునునితో సమానముగా విద్య నేర్చుకొంటూవున్న కర్ణుడంటే దుర్యోధనునికి చాలా అభిమానం.

దుర్యోధనాదులకూ పాండవులకూ చిన్నతనమునుండి పొత్తు కుదరలేదు. తమఅన్నదమ్ములు నూర్గురుకంటే భీమునకు బలవంతుడవడంచేత దుర్యోధనుడు అతనిని చంపడానికి అనేక ప్రయత్నాలుచేసినాడు. అతనికి విషం పెట్టిస్తే జీర్ణమైపోయింది. క్రమంగా దుర్యోధనుడికి అతనిమీద ద్వేషం పెరిగిపోతుంది విలువిద్యలో అందరికంటే అర్జునుడు గొప్పవాడవడంచేత అతనిమీద దుర్యోధనునికి అసూయ కలిగింది. అందుచేత అర్జునునితో సమానుడైన కర్ణునితో దుర్యోధనాదులంతా స్నేహం చేయ్య మొదలు పెట్టినారు.

ద్రోణాచార్యులు రాజకుమారులకు ధనుర్విద్యా గురువై విద్య నేర్పుచుండెను. ఒకప్పుడు ద్రోణాచార్యులు వొక చెట్టుమీద పక్షిబొమ్మను పెట్టి శిష్యులను పరీక్షించుటకై — "మీ ధనస్సులందు బాణాలు సంధించి నేను చెప్పి నప్పుడు ఆ పక్షి తలను కొట్టి పడవేయండి" అని శిష్యులలో ముందు ధర్మరాజును పిలిచి ఆజ్ఞాపించెను.

రాజకుమారుల అస్త్రవిద్యా పరీక్ష

ధర్మరాజు అట్లే వింటబాణం తొడిగి సిద్ధపడి వుండెను. అప్పుడు ద్రోణుడు ధర్మరాజుతో "ఆ పక్షి తల అగపడుతున్నదా!" అని ప్రశ్నించెను. "ఆఁ! కనపడుచున్నది" అని ధర్మరాజు చెప్పెను. తరువాత ద్రోణుడు—"అబ్బాయీ! ఆ చెట్టూ నేనూ, నీ తమ్ములూ అందరమూ కనబడుచున్నామా!" అని ప్రశ్నించెను. "కనబడుచున్నారు" అని ధర్మరాజు చెప్పెను.

అప్పుడు ద్రోణుడు—"నీ దృష్టి చెదిరింది" అని చెప్పి ధర్మరాజు తరువాత దుర్యోధనుడూ మొదలైనవారిని అడిగినాడు. అంతా ధర్మరాజు చెప్పినట్లే చెప్పిరి. వారికెవ్వరికీ యింకా లక్ష్యము కుదరలేదని చెప్పి తరువాత అర్జునుని పిలిచి అట్లే ప్రశ్నించెను. అప్పుడు అర్జునుడు—"నాకు ఆ పిట్టతల తప్ప మరియేమీ అగుపడడంలేదు" అని చెప్పెను. ద్రోణుడు సంతోషించి—"సరే బాణము విడువుము" అని హెచ్చరించెను. అర్జునుడు బాణాన్ని ప్రయోగించినాడు. ఆ వేటుతో పక్షితల తెగి క్రిందపడిపోయింది.

అర్జునుని నేర్పరితనాన్ని మెచ్చుకొంటూ గురుడు అతన్ని తన ప్రియశిష్యుడుగా చేసికొని క్రమంగా అతనికి విలువిద్యలోని రహస్యాలన్నీ బోధిస్తూ వుండెను.

క్రమంగా ఈమారులంతా ధనుర్విద్యయందు ఆరితేరినవారైరి. ఒకనాడు భీష్మాదులు కుమారుల అస్త్రవిద్యను పరీక్షించుటకై సభచేసిరి. ఆ సభలో భీముడూ, దుర్యోధనుడూ తమ గదాయుద్ధకౌశలం చూపించారు. తరువాత అర్జునుడు తన ధనుర్విద్యను, అస్త్రవిద్యను ప్రదర్శించినాడు. అతని నైపుణ్యము చూచి సభవారంతా మెచ్చుకొనుచుండిరి.

అప్పుడు కర్ణుడు వచ్చి గురువందనంచేసి అర్జునుని జూసి ఆక్షేపిస్తూ—"నీ మాత్రపు నేర్పు మాకూవుంది. నీవు గర్వింపనక్కరలేదు!" అని మందలించినాడు. ఆ మాట విని కర్ణుని దివ్య మూర్తినీ అతని పౌరుషమునూ చూచి సభ్యులు ఆశ్చర్యపడిపోయినారు. దురోధనుడు చాలా ఆనందించినాడు. అర్జునునకు కోపంవచ్చింది.

అప్పుడు గురుడు "నీ నేర్పుకూడా ప్రదర్శింపుము"ని కర్ణునకు అనుజ్ఞచేసెను. కర్ణుడు అర్జునునిలాగే తన విద్యానైపుణ్యం చూపించినాడు? అప్పుడు దుర్యోధనాదులు సంతోషంతో--"అర్జునుడూ, కర్ణుడూ ద్వంద్వ యుద్ధము చేసి తమ తమ బలపరాక్రమాలు చూపిస్తే బాగా వుంటుంది!" అని హెచ్చరించినారు.

అప్పుడు కృపాచార్యుడు అడ్డంవచ్చి --- "ఈతని కులగోత్రాలేమిటో తెలియవు. ఇట్టి వాడు రాజకుమారునితో ద్వంద్వయుద్ధము చేయుటకు తగడు" అని చెప్పెను.

ఆ మాట విన్నంతనే దుర్యోధనుడు — "నేనిప్పుడే యీ సభలో కర్ణునికి అంగరాజ్య మిచ్చి పట్టాభిషేకం చేస్తాను అప్పు డర్జునుడు వీనితో ద్వంద్వయుద్ధం చేయడానికి సందేహ ముండదు" అని అప్పుడే కర్ణుని అంగరాజ్యానికి పట్టాభిషేకం చేయించినాడు.

ఆ సంగతి విని కర్ణుని పెంచుకొనుచున్న తండ్రియగు సూతుడు పరమానందంతో కొడుకును చూడవచ్చెను. అతనిని జూచినంతనే కర్ణుడు సాష్టాంగవందనము గావించెను. అది చూచి భీముడు కర్ణుడు సూతపుత్రుడని గ్రహించి-"కర్ణా? నీ వెంత రాజ్యాధిపతివైనా నీజాతినిబట్టి రథం నడపడానికే కాని అర్జునునివంటి రాజకుమారునితో సమయుద్ధానికి తగవు" అని మొత్తిపొడిచెను.

అప్పుడు దుర్యోధనుడు భీమునెదుర్కొని—"వాయుపుత్రా! లేడికడుపున పులిపుట్టునా! ఇట్టి దివ్యమూర్తి అయిన కర్ణుడు సూతపుత్రు డెట్లగును? శూరులూ, నదులూ, ఏరులూ వీని పుట్టుకలనుగూర్చి నిందించుట తగునా? మన గురువులగు కృప, ద్రోణుల పుట్టుక లెటువంటివి? అన్నిటిమాట

రాజకుమారుల అస్త్రవిద్యను పరీక్షిస్తున్న ద్రోణాచార్యులు. (21 వ పేజీ చూడుడు)

కేమి ? మీ అన్నదమ్ముల జన్మాలనుగూర్చి వొకసారి విమర్శించి చూచుకోగూడదా ! అని యదలించి కర్ణుని వెంటబెట్టుకొని సభనుండి వెడలిపోయెను.

అంత సంధ్యాకాల మవడంచేత సభ ముగిసిపోయింది. కర్ణునివంటివానిని తనకు మిత్రుడుగా జేసికొని దుర్యోధనుడు అర్జునుడన్న భయం వదలుకొని ధైర్యంగా వుండెను.

ఆ మరునాడు ద్రోణాచార్యులు తన శిష్యుల నందరినీ పిలిచి—"కుమారులారా ! మీరంతా ధనుర్విద్యయందు ఆరి తేరినవారయారు. నాకు గురుదక్షిణం యియ్యవలదా ?" అని ప్రశ్నించెను.

రాజకుమారులంతా గురువుగారికి నమస్కారముచేసి—"మీరేమి యడిగితే అదే యిస్తాము మీ యిష్టమేమిటో తెలుపండి" అని విన్నవించిరి.

అప్పుడు ద్రోణుడు—"కుమారులారా! పాంచాలరాజైన ద్రుపదుని ప్రాణాలతో బంధించి తెచ్చి నాకప్పగించవలెను. చిన్నప్పుడు ఆతడు నేనూ అగ్నివేశుడనే మునివద్ద సకల విద్యలూ నేర్చినాము. అప్పుడు ద్రుపదుడు—'నేను రాజైనప్పుడు నీకేమీ కావలసినా యిస్తాను' అని బాస చేసినాడు. తరువాత కొంతకాలానికి అతడు పాంచాల ప్రభువైనాడు. నేనునూ కృపాచార్యుని చెల్లెలు కృపిని పెండ్లాడి గృహస్తుడనయాను. కొన్నాళ్ళకు నాకు అశ్వత్థామ అనే కొడుకు పుట్టినాడు. పేద గృహస్తుడనైన నేను నాకుమారుని పాలకై ఆ ద్రుపదునివద్దకుపోయి, బాల్యస్నేహముమాట జ్ఞాపకంచేసి—'నా కొకటి రెండావులను, కొంత ధనమూ, ఇమ్మ'ని కోరినాను. అందుమీద ఆతడు నేనుచిన్ననాటి మిత్రుడనని చెప్పుకొనుట తనకు అవమానముగా ఎంచుకొని—'మహారాజునగు నాకు పేద వాడవైన నీవు మిత్రుడవా? పోపొమ్ము!' అని అవమానించినాడు. అతనికి ప్రతీకారంచేసే దాకా నా పరాభవ విచారం పోదు. కాబట్టి నా శిష్యులైనందుకు మీరు నా పగ తీర్చవలయును. అని కోరెను.

ఆ మాట విన్నంతనే దుర్యోధనాది సోదరులు నూర్వురూ, ఎంతో ఉత్సాహంతో తమ తమ ఆయుధాలు ధరించి రధారూఢులై పోయి పాంచాలపురము ముట్టడించినారు.

వారి వెనుక పాండవులునూ రథం యెక్కి ద్రోణాచార్యులతో కూడా కలసిబయలు దేరిరి. ముందుగా వచ్చి తమ నగరాన్ని ముట్టడించిన దుర్యోధనాదులను ద్రుపదుడు తన సేనతో ఎదిరించి మహాయుద్ధం చేసినాడు.

అర్జునుడు గురుదక్షిణ

దుర్యోధనాదులు ఆ మహారణంలో ద్రుపదుని యెదుట నిలువలేక భయపడి పాండవుల యొద్దకు పలాయితులై వచ్చిరి.

అప్పుడు అర్జునుడు ధర్మరాజునకూ, ద్రోణునకూ నమస్కరించి వారి సెలవంది భీముడు తన ముందలగా, నకుల సహదేవులు తన రథచక్ర రక్షకులుగా పోయి ద్రుపదరాజు సేనలను ఎదుర్కొని గొప్ప యుద్ధంచేసెను.

భీముడు గజ సైన్యాన్ని చిందరవందరచేసి పారద్రోలెను. అశ్వసైన్యము నంతనూ పటాపంచలుగా చేసెను. అర్జునుడు తన విలువిద్యా పాటవమంతా చూపి ద్రుపదసైన్యాన్ని చెల్లాచెదురుచేసి ద్రుపదునితో తలపడి యుద్ధంలో ఓడించి తుదకు ఆతనిని పట్టి తీసికొనివచ్చి ద్రోణాచార్యునికి గురుదక్షిణగా సమర్పించెను.

ద్రోణుడు అర్జునుని పరాక్రమానికి ఆనందించి దీనుడై వున్న ద్రుపదమహారాజును చూచి పరిహాసిస్తూ—"ఓహో! ద్రుపదమహారాజుగారా? మీకీగతి పట్టినదేమి? మహారాజ్య మదాంధకారం ఇప్పటికైనా వదలిందా? ఇప్పుడైనా నే నెవడనో జ్ఞప్తికి వచ్చినదా?" అని అధిక్షేపించెను.

అనంతరము అర్జునుడు గురుని ఆనతిచే ద్రుపదరాజును విడిచిపుచ్చెను. అర్జునుని పరాక్రమ సాహసములను అంతా కొనియాడినారు.

పాండవుల ధైర్య విక్రమ సాహసాలను తెలిసికొని ధృతరాష్ట్రుడు భీష్మ, విదురులతో ఆలోచించి కుమార జ్యేష్ఠుడైన ధర్మరాజును యావరాజ్యాభిషిక్తునిగా చేసినాడు.

తన నలుగురు తమ్ముళ్లూ నాలుగుదిక్కులూ జయించి కప్పములు కొని తెచ్చి సమర్పిస్తూ వుండగా ధర్మరాజు యువరాజై యేలుచుండెను.

పాండవులీవిధంగా ప్రసిద్ధులై స్వదేశమందు ప్రజలందరికీ ప్రియులై వుండడం చూచిదుర్యోధనుడు సహింపలేక ఒకనాడు తండ్రి ధృతరాష్ట్రుని రహస్యంగాకలిసికొని దుఃఖంతో ఇట్లువిన్నవించెను.

"నాయనా ! అసలే పాండవులు మాకంటె బలవంతులు ఈ సంగతి తెలిసియు నీవు ధర్మరాజును యువరాజుగా చేసినావు. ఇప్పుడు ప్రజలంతా వారికివశులై వారి గుణగణాలకిఇష్టులై మీరంధులగుటచేత అతనినే రాజుగా చేయాలనికూడా ఆలోచిస్తూన్నారు వాళ్ళు ఇక్కడ వున్నంత కాలం మాకు పేరూప్రతిష్ఠా యేమీ వుండదు. వారినిటనుండి సపరివారంగా వారణావతమునకు వంపుము అప్పుడు మేము దానాలచేతా సన్మానాలచేతా ఇక్కడి ప్రజలను వశపరచుకొంటాము" అని ప్రార్థించెను.

ధృతరాష్ట్రుకు కొడుకుమీద ప్రేమచేత అట్లే అని సమ్మతించి ఒకనాడు ధర్మరాజును సభకు పిలిపించి చనిపోయిన పాండురాజును తలుచుకొని దుఃఖిస్తూ—"కుమారా! గంగానదీ తీరమందున్న వారణావతనగరం పావనమైనది. సుఖకరమైనది. సపరివారంగా మీరచ్చటికిపోయి కొంతకాలముండండి. విశ్వనాథుని నిలయమైన ఆ పుణ్యక్షేత్రమందు మీతండ్రికి పుణ్యంగా ధానధర్మాలు చేస్తూ పితృఋణ విముక్తులవండి. తరువాత మీరుఇచ్చటికి రావచ్చును. "అని ఆజ్ఞాపించెను.

ధర్మరాజు పెత్తండ్రి మాటకు మారాడక అతని ఆజ్ఞ శిరసావహించెను. దుర్యోధనుడింతకు ముందే యెవ్వరికి తెలియకుండా లక్క మొదలైన మండే వస్తువులతో వారణావతపురంలో నొక రాజప్రసాదము కట్టివుంచినాడు.

పాండవులొకనాడు మంచిముహూర్తం చూచుకొని సపరివారంగా బయలుదేరిపోయి వారణావతము చేరి ఆ లక్షాగృహమందే విడిసి యుండిరి. వారు బయలుదేరినప్పుడు చాలా మంది ప్రజలు వారితో పోవుటకు బయలుదేరిరి కాని ధర్మరాజు వారిని వారించి పంపివైచెను.

అర్జునుడు ద్రుపదుని బంధించి తెచ్చి ద్రోణునకు గురుదక్షిణగా సమర్పించుట.
(25 వ పేజీ చూడుడు)

పాండవులు పోయేటప్పుడు విదురుడు ధర్మరాజుతో రహస్యంగా-"మీరు విషమూ, అగ్ని మొదలైన వానివలన ఎట్టి ప్రమాదమూ కలుగకుండా జాగ్రత్తగా వుండండి. ఇక్కడ దుర్యోధనుడు చేసే దుష్కృత్యాలన్నిటినీ గ్రహించి వానికి ప్రతీకారములు మీకు తెలుపుతూ వుంటాను" అని హెచ్చరించెను.

ఆ మాయామందిరం కట్టించిన పురోచనుడు కూడా పాండవులతో కలసి వారణావతం పోయి నమ్మకంగా వారికి కావలసిన పనులు చేస్తూవున్నాడు. వాడే ఒక యడవిజాతిదానిని వారికి దాసిగా కుదిర్చి రహస్యంగా పాండవుల సంగతి-సందర్భాలు తెలుసుకుంటూ వుండేవాడు.

లాక్షాగృహదహనము

కొద్దిరోజులలోనే విదురుడు కొందరు ఉప్పరివాళ్ళను అక్కడికి పంపి ఆ లక్షాగృహంలోంచి అడవివరకూ పైకి కనబడకుండా బిలమార్గమును త్రవ్వించి వుంచెను.

పాండవులా వారణావతంలో ప్రవేశించి ఆరుమాసాలయింది. అప్పుడు విదురుడు దుర్యోధనుని ప్రయత్నాలు తెలుసుకుంటూనే వున్నాడు కనుక—"రాబోయే బహుళచతుర్దశినాటి రాత్రి లక్కయిల్లు తగులబెడతారు. మీరు రహస్యంగా బిలమార్గాన్ని తప్పించుకొనిపోండు" అని కబురుచేసెను.

కృష్ణచతుర్ధంవచ్చింది. ఆ నాడు కుంతీదేవి గ్రామంలోని ప్రజలందరికీ అన్నసంతర్పణ చేసింది. అనేకమంది పేదలకు గోదాన భూదాన ధనదానాలు చేసింది. విశ్వేశ్వరునికి అభిషేకాలు చేయించింది. అన్నపూర్ణకి కుంకుమపూజలు చేయించింది.

అర్ధరాత్రివేళ ఆ మందిరం తగలట్టాలని ఉత్సాహంగా పురోచనుడు తాను బసచేసిన వీధి గదిలో జాగ్రత్తగావున్నాడు. సంతర్పణ భోజనాలుచేసి దాసి తన అయిదుగురు బిడ్డలతో వీధి అరుగుమీద పడుకొని నిద్రపోయింది దైవవశంచేత పురోచనుడుకూడా నిద్రపోయాడు.

(3)

వారణావతంలో లాక్షాగృహ దహనం చూచి ప్రజలు భయభ్రాంతులగుట

అప్పుడు భీముడు చల్లగా వచ్చి పురోచనుడు పడుకొన్న గదితలుపుపైని గొళ్లెముపెట్టి అన్నదమ్ములనూ, కుంతీదేవినీ యీవలకు తీసికొనివచ్చి ఆ లక్కయిల్లు నాలుగుమూలలా అంటించినాడు. ఆ యిల్లంతా ఒక్కసారిగా గప్పుమని అంటుకొంది.

ఒక్కగడియలో ఆ ప్రాసాదమంతా భస్మమయిపోయింది. ఆ మంటలో కాలిపోయిన దాసినీ అయిదుగురు కొడుకులనూ చూచి ప్రజలంతా పాండవులూ, కుంతీ కాలిపోయారని అనుకొని చాలా విచారించి ఆ వార్త హస్తినాపురమువారికి తెలియజేసినారు. పాండవులు మరణించారని భీష్ముడూ ధృతరాష్ట్రుడూ, గాంధారీ మొదలైనవారంతా విని చాలా దుఃఖించారు. అంతా తెలిసిన విదురుడుకూడా వారితో విచారించాడు. దుర్యోధనుడు పాండవుల మరణానికి సంతోషించినా తన మిత్రుడు పురోచనుడు చచ్చినందుకు చాలా చింతించాడు.

భీముడు అన్నదమ్ములనూ కుంతీదేవినీ యెత్తుకొని వాయువేగముతో ఆ చీకటి రాత్రి వేళ మహారణ్య మార్గాన్ని చాలాదూరం తీసికొనిపోయాడు.

ఆ వనమధ్యంలో ఆకులుమొదలైన మెత్తని వస్తువులతో వారికి పక్కలువేసి పరుండబెట్టి దుష్ట జంతు భయంలేకుండా భద్రంగా వారిని కాపాడుతూవున్నాడు. తక్కినసోదరులూ, తల్లీ నిద్రపోతున్నారు.

అక్కడకు కొంచెం దూరంలోవున్న మద్దిచెట్టుపైనుండి హిడింబుడనే రాక్షసుడు వారిని చూచి తన చెల్లెలు హిడింబను పిలిచి—"చూడు! ఈ వనంలోకి మానవులు రావడం వింతగావుంది. వనమృగాలను చంపి తింటూ ఆకలి తీరకుండావున్న నాకు చాలాకాలానికి మనుష్యమాంసం దొరికింది. నీవీ క్షణమందే పోయి వారినందరినీ చంపితెచ్చి నాకు వండిపెట్టుము"అని పంపించెను.

హిడింబయూ వేగంగాపోయి వారిని సమీపించడానికి సాహసించలేక వొక చెట్టుచాటునుండి ఆజానుబాహుడూ, మన్మధునివంటి సుందరాకారుడూ అయిన భీముని చూచి మోహించి వొక చక్కని మానవస్త్రీరూపందాల్చి భీముని దగ్గరకి పోయి నిలబడింది.

ఆమెను చూచి భీముడు—"నీ వెవ్వతెవు? ఇంతరాత్రివేళ వొంటిగా ఇక్కడికేల వచ్చితివి? ఎక్కడకు పోతావు? దూరంగా వుండు!" అని తిరస్కరించెను.

అప్పుడు హిడింబ-"రాజా! నేను హిడింబుడనే రాక్షసుని చెల్లెలిని కామరూపిణిని. నిన్ను చూచి వలచితిని. నీవు నాకు భర్తవైతే మా అన్న నిన్ను చంపకుండా కాపాడుతాడు. ఈ జన్మంలో నాకు నీవే పతివి. మా అన్న దేవేంద్రుడైనా లక్ష్యంచేయడు. వానివనం ఇది. పావము వీరిట్లు నిద్రపోతున్నారు. వీరికీసంగతి తెలియదు. ఈ వనంలో ప్రవేశించిన నరునికి చావుకంటె మరొక మార్గంలేదు. నీవు నాభర్తవై నీ ప్రాణాలు రక్షించుకో. నేను ఏరూపంబడితే ఆరూపం తాల్చగలను. ఎక్కడికిబడితే అక్కడికి నిన్ను తీసుకొనిపోగలను" అని వేడుకొనెను.

ఆ మాటలువిని భీముడు నవ్వుతూ-"ఓ వెఱ్ఱిదానా! ఒక ఆడుదాని వలలోపడి అన్నదమ్ములనూ, తల్లినీ విడిచిపెట్టే దురాత్ము డెవడుండును? నీవు నీ దారిని పొమ్ము!" అని అదలించెను.

హిడింబ అంతటితోపోక-"రాజకుమారా! వీరినందరినీ కాపాడాలని నీ ఉద్దేశమైనట్టయితే వీరిని లేపుము నేను వీరినెత్తుకొని వొక సురక్షితస్థానం చేర్చుతాను" అని మనవిచేసింది.

అప్పుడు భీముడు—"ఎవడో రాక్షసుడువచ్చి మమ్ము చంపుతాడని భయపడి సుఖంగా నిద్రిస్తూ వున్న వీరిని లేపుతానా? రక్కసుడొక్కడేకాదు-"దేవతలూ, రాక్షసులూ ఏకమైవచ్చినా వారినందరినీ యెదుర్కొని చంపేస్తాను కాని వీరికిప్పుడు నిద్రాభంగంచేయను!" అని చెప్పెను.

ఇట్లు హిడింబ భీమునితో మాట్లాడుతూ ఆలస్యం చేయడంచేత హిడింబుడు మండిపడుచూ వచ్చి భీముని చెంతనున్న హిడింబ రూపము చూచి—"ఓసి దురాత్మురాలా? నామాట లక్ష్యం చేయక వచ్చి యీ మానవునితో కులుకతున్నావా!" అని ఆమెనుపట్టి చంపడానికి దూకుచుండగా హిడింబ భయంతో భీముని చాటున చేరుకున్నది.

హిడింబాసురవధ

అప్పుడు భీముడు హిడింబతో—"నీవు భయపడవలదు. ఇంకొక నిముషంలో మీ అన్న గతి యేమగునో చూస్తూవుండు" అని ధైర్యంచెప్పి హిడింబాసురునిపైకి దూకి తమవారికి నిద్రాభంగం అవుతుందని ఆ రక్కసుని దూరంగా ఈడ్చుకొనిపోయినాడు

అక్కడ వారిద్దరికీ ఘోరమైన మల్లయుద్ధం జరిగింది. అప్పుడు హిడింబాసురుడు భీముని పట్టి భుజబంధంలో బంధించి దిక్కులు బద్దలయ్యేటట్లుగా అరచినాడు. ఆ గర్జనతో పాండవులకూ, కుంతికీ నిద్రాభంగమయింది.

కుంతీదేవి తమచెంత నిలిచియున్న చక్కని స్త్రీమూర్తిని చూచి ఆశ్చర్యంతో—"అమ్మా! నీ వెవ్వరిదానవు ఇక్కడకేల వచ్చినావు" అని ప్రశ్నించెను.

అంత హిడింబ-"అమ్మా? అదిగో దూరాన్ని నల్లమబ్బువంటి యిల్లగపడతూవుందే? ఆ యింటివాడైన హిడింబుడనే రాక్షసుడు మా అన్న. వాడు మిమ్మందరిని చంపితెచ్చి తనకు వండి పెట్టమని నన్ను పంపినాడు. నేను వచ్చీ రావడంతోనే మిమ్ము కాపాడుతూవున్న మీ కుమారుని చూచి వలచి భర్తగా వరించి యిక్కడ ఆగిపోయాను. నేను ఆలస్యంచేయడంచేత మా అన్న ఉగ్రుడై వచ్చి నన్నూ, మిమ్మందరినీ మింగివేయాలని ప్రయత్నించినాడు. అదిగో? చూడండి మీ కుమారుడు మా అన్నతో పోరాడుతున్నాడు" అని చెప్పింది.

అప్పుడు తక్కిన పాండుకుమారులంతా లేచి భీమ-హిడింబుల పోరాటము చూస్తూవున్నారు. భీముడు అప్పటికే బలహీనుడుగా చేసివేసిన రాక్షసుని మెడమకాలు పట్టుకొని మర్దనా, నోట రక్తము చిమ్మేలాగ గిరగిర నూరుమారులు తిప్పి వాని వెన్నెముక బళ్ళున విరిచివేసి కిందపెట్టి కొట్టి చంపివేసినాడు.

ఆ చిత్రవధనుచూచి పాండవులంతా ఆశ్చర్యపడి భీముని, భీమబలాన్ని పొగడినారు. తరువాత వారందరూ ఏదైనావూరు చేరుకోవాలని ప్రయాణమైనారు. వారితో హిడింబకూడా బయలుదేరింది.

భీముడు హిడింబాసురుని సంహరించి, హిడింబను, తల్లీ-అన్నదమ్ములను రక్షించుట.

అప్పుడు భీముడు దానినిచూచి-"నీవు మాతో రావద్దు రాక్షసులను నమ్మరాదు. నీ దారిని పొమ్ము!" అని అదలించెను.

ఆ మాటకు భయపడి వడవడ వణకుతూన్న హిడింబను చూచి జాలిపడి ధర్మరాజు భీమునితో—"సోదరా! యుద్ధానికి వచ్చిన రక్కసుని చంపితివి. అది ధర్మమే కాని, అబల అయిన దీనిమీద కోపమెందుకు? దీనియెడల మా కందరికీ బంధుభావం కలుగుతుంది దీనిని రక్కసిగా చూడవద్దు" అని చెప్పెను.

అప్పుడు హిడింబ దీనంగా భీముని జూచి—"నీవు నా కోరిక తీర్చనిచో ప్రాణాలైనా విడుస్తాను. కాని మరలిపోను. నేను మీరు చెప్పిన పనులన్నీ చేస్తాను. ఎక్కడికి తీసుకుపొమ్మంటే అక్కడికి తీసుకొనిపోతాను. నాకు జరిగిపోయిన విశేషాలూ, జరగబోయే విశేషాలుకూడా తెలిసికొని చెప్పేశక్తివుంది. నమ్మకంకోసం చెబుతున్నాను విను. ఇక్కడికి కొంతదూరంలోనే శాలిహోత్రుని ఆశ్రమంవుంది. అక్కడ ఒక కొలనూ, విశాలమైన వృక్షమూ వున్నాయి. ఆ సరస్సులోని నీళ్లు తాగినవారికి ఆకలి దప్పీ వుండదు. ఆ చెట్టు ఎండవానలనుండి రక్షింపగలదు. అక్కడికి మీరు చేరినంతనే వ్యాసభగవానుడు మీకు దర్శనమిస్తాడు. నామాట నమ్మండి" అనిచెప్పింది.

ఆ మాటలను విని విశ్వసించి అంతా శాలిహోత్రుని ఆశ్రమం చేరుకొని ఆసరస్సులో నీరు త్రాగి, ఆవనస్పతి నీడను విశ్రమించారు. అంతలో వ్యాసమహర్షి వారికి సాక్షాత్కరించి తనకు వందనాలుచేసిన కోడలు కుంతినీ, మనుమలు పాండవులనూ, హిడింబనూ ఆశీర్వదించి పాండవులను ఊరడిస్తూ---"నాయనా! పూర్వకర్మాన్నిబట్టి మీకు బంధువియోగమయింది. విచారింపవద్దు. మళ్ళీ కలుసుకుంటారు. ఈ కొలను నీటివలన ఆకలిదప్పులు శమించును. ఈ వృక్షము నీడను చలీ, యెండా వానా యేమీ బాధింపవు. మీ రిక్కడ కొన్నాళ్ళుండి సమీప మందున్న ఏకచక్రపురానికి పోయి బ్రాహ్మణ రూపాలతో వుండండి. ఈ హిడింబ కమలపాలిక అనే స్త్రీ. ఇది భీమునిపతిగాకోరివున్నది.

దీనివలన భీమునికి ఒక కుమారుడు పుడతాడు. వాడు మీకు కష్టకాలంలో తోడుపడతాడు" అని చెప్పి ఆ ముని అంతర్ధానుడైనాడు.

భీముడు కుంతీ ధర్మరాజుల యనుజ్ఞచేత కమలపాలిక అనే ఆ సుందరిని పరిగ్రహించి ఆమెతో కూడా విలాసవిహారాలూ చేస్తూవుండగా పాండవులంతా కొన్నాళ్ళు ఆముని ఆశ్రమంలో వున్నారు.

అప్పుడు ఆ కమలపాలికకు ఘటోత్కచుడనే కొడుకు పుట్టినాడు. వాడు పుట్టినప్పుడేనవ యౌవనుడూ, కామరూపుడూ సకల శస్త్రాస్త్రవిద్యాపారంగతుడూ అయాడు. వాడుకూడా కొంత కాలం అవ్వయైన కుంతీకీ తండ్రులైన పాండవులకూ ఆనందముగా వారితో వుండి—"మీరు తలచుకొని నప్పుడల్లా వచ్చి మీ సేవచేస్తూవుంటాను" అని అందరివద్ద సెలవు తీసికొని తల్లిని వెంట బెట్టుకొని వెడలిపోయినాడు.

తరువాత పాండవులు తల్లితో కూడా బ్రాహ్మణ వేషాలతో ఏకచక్రపురానికిపోయి వొక బ్రాహ్మణ గృహమందు నివసించివున్నారు. అచ్చట పాండవులు బ్రహ్మచారులై బ్రాహ్మణులతో వేదాధ్యయనం చేస్తూ సుఖముగా వున్నారు.

ఒకనాడు ఆ యింటివారంతా దుఃఖిస్తూ వుండగా చూచి కుంతీదేవి—"ఏమి నాయనా! ఇట్లు విచారిస్తూవున్నారు?" అని యింటి యజమానుని అడిగింది.

అతను దీనస్వరంతో-"ఏమి చెప్పనమ్మా! ఇక్కడికి సమీపంగా యమునానదీ తీరంలో బకాసురుడనే వొక రాక్షసుడున్నాడు. వాడొకప్పుడు వూరిమీదపడి మనుష్యులను చంపి తినేస్తూవుంటే మేమంతా కలిసి—"నాయనా! ఈలాగు మమ్మందరినీ చంపెయ్యవద్దు. ఇంటింటికి వొకరిని చొప్పున మేము నీకు ప్రతిదినము బలిస్తూ వుంటాము" అని వానిని వొప్పించి అప్పటినుంచీ అట్లే చేస్తున్నాము. నేటికి చాలా దినాలకి మా యింటి వంతు వచ్చింది. మా యింటిలో నేనూ నా భార్యా ఒకకూతురూ కొడుకూవున్నాము. ఇందులో ఎవరము రాక్షసునికి బలికావాలో నిశ్చయించుకోలేక దుఃఖిస్తూన్నాము" అని చెప్పెను.

ఇన్నాళ్ళనుండీ తమకు ఆశ్రయం ఇచ్చిన బ్రాహ్మణునికి ప్రత్యుపకారం చేసేభాగ్యం కలిగిందని సంతోషించి కుంతీదేవి-"అయ్యా! నీకు ఒక్కడే కొడుకున్నాడు. బాలుడైనవాడు బలికి అర్హుడుకాడు. నాకు అయిదుగురు కుమారులున్నారు. అందొక కొడుకు మీకుమారునిగా రాక్షసునికి బలితీసుకొనిపోతాడు. మీరు దుఃఖించకండి" అని వోదార్చింది.

బకాసురసంహారము

ఆ మాట విని బ్రాహ్మణుడు అదరిపడి—"అమ్మా? అతిథులై వచ్చివున్న మీకుమారుని మా ప్రాణాలకోసం రాక్షసునికి బలిగా పంపగలనా? ఇంత బ్రహ్మహత్యకు నేను వొడంబడలేను తల్లీ! ఆత్మహత్య మాత్రం పాపంగదా అంటావేమో అది యితరుని మూలంగా జరుగుతోంది కాబట్టి ఆ పాపమంతా రాక్షసునిదే. నేను నీ కొడుకును పంపలేను" అని దీనంగా చెప్పెను.

అప్పుడు కుంతీదేవి మరల—"అయ్యా! నాకొడుకుబలం నాకు తేలిసియే యిట్లు మీకు సాయ పడుటకు సమ్మతించాను. నూరుగురు బిడ్డలనుకన్న తల్లికైనా యిష్టంలేని కొడుకంటూ ఒకడుంటాడా? భయంలేదు" అని వారిని వొప్పించి భీముని కన్ని సంగతులూ చెప్పి—"నీ వీ బ్రాహ్మణ కుటుంబాన్ని రక్షింపుము" అని యాజ్ఞచేసెను.

భీముడట్లేయని వొప్పుకున్నాడు. వొక బండిలో అన్నమూ, భక్ష్యాలూ రాక్షసుని బలి భోజనంగా వండించారు. ఆ బండికి రాక్షసుడు తినేటందుకు రెండెనుపోతులను కట్టినారు దానిమీద భీముని ఎక్కించి బకాసురునికి బలిగా పంపించారు.

భీముడు పరమానందంతో బండితోలుకొని పోయాడు. ఆ బలిప్రదేశమంతా దుర్వాసనతో నిండిపోయివుంది. భీముడు కొంచెం దూరంలోనే బండి నిలిపి రక్కసుని గంభీరస్వరముతో—"రమ్ము" అని కేకలు వేస్తూవుండెను. వాడు వచ్చేలోగా భీముడు కాళ్ళు కడుగుకొని ఆచమనం చేసి బండియెక్కి బలి భోజనం భక్షించడం ఆరంభించాడు.

బకాసురుడనే రాక్షసుని అవలీలగా సంహారిస్తున్న భీముడు.

బలిబండి యెంతసేపైనా తమవద్దకు రాకపోవడం దూరాన్నుండి తన్నురమ్మనే కేకలూ విని బకాసురుడు క్రోధంతో మండిపడుతూ వచ్చి బలిభోజనం భుజిస్తూవున్న భీముని చూచి మృత్యువులాగ అతనిమీదికి దుమికినాడు.

అప్పుడా యిద్దరికీ అతిదారుణమైన యుద్ధము జరిగింది. ఇద్దరి సింహనాదాలతో భూనభోంతరాలు నిండిపోయాయి అప్పుడు భీముడు బలవంతంగా బకాసురుని పట్టి కిందపడదోసి గుండెలపై తన్నినాడు. బకుడును చటాలున లేచి భీముని వక్షస్థలమందు పిడికిటితో పొడిచినాడు. దానిని బట్టి రాక్షసుడు బలహీనుడని గ్రహించి భీముడు బకుని నడుమునూ కంఠాన్ని రెండు చేతులతోనూ పట్టియెత్తి మోకాలితో వాని వెన్నెముక విరచివేసెను. దానితో ఆదానవుడు నవద్వారాలనుండి రక్తమాంసాలు కక్కుకొంటూ పెద్ద బొబ్బపెట్టి ప్రాణాలను విడిచినాడు.

ఆ చావుకేక విని బకాసురుని బంధువులైన రాక్షసులంతా పరుగెత్తుకొని వచ్చినారు. వారిని చూచి భీముడు మహోగ్రమూర్తి అయి—"ఓరీ రక్కసులారా! యుద్ధానికి వస్తే మీకూ వీనిగతే పడుతుంది. ఈ దురాత్మునివలె మీరింక ఎన్నడూ యీ వూరివారిని బాధింపమని బాస చేస్తే మిమ్ములిని విడిచిపెడతాను" అని అదలించినాడు.

రాక్షసులంతా భీమునిచూచి భయపడి—"బాబూ! మేమెవ్వరమూ ఇక ఈ వూరిదరికి రాము మాయందు దయయుంచి మమ్మ విడిచిపెట్టుము" అని ప్రార్థించి తమదారిని పోయిరి.

వూరివారంతా వచ్చి విజయుడైన భీమునిచూచి-"ఈతడు మంత్రసిద్ధుడైన బ్రాహ్మణోత్తముడు" అని వాయుపుత్రుని అనేక విధములుగా పొగడి గ్రామంలోకి మహోత్సాహంతో తీసుకొని పోయారు. భీముని అనుగ్రహంచేత ఏకచక్రపురానికి రాక్షసబాధ వదలిపోయింది.

ద్రుపద మహారాజు ద్రోణునిచేత పరాభవం పొందినప్పటినుండీ ద్రోణుని చంపే కొడుకూ, అర్జునుని పెండ్లాడే కూతురూ కావాలని కోరి బ్రాహ్మణులను ఆరాధిస్తూవున్నాడు. కొన్నాళ్ళకు యాజుడనే ఋషి ద్రుపదునిచేత పుత్రకామేష్టి చేయించినాడు.

ఆ యజ్ఞకుండమునుండి ధనుర్బాణధారి, కవచకుండల కిరీటాభరణుడూ, రథారూఢుడూ అయిన కుమారుడు పుట్టినాడు. మరియు దివ్యతేజోమూర్తి, పరమసుందరి, ప్రసన్నవదన అయిన బాలిక కుమార్తెకూడా పుట్టింది. అప్పుడు ఆకాశవాణి ఆ కుమారునికి ధృష్టద్యుమ్నుడనీ, కుమార్తెకు కృష్ణ అని పేరులు పెట్టింది. ద్రుపదుడూ కొడుకునకు సర్వవిద్యలూ చెప్పించెను. కూతురికి పెండ్లియీడు వచ్చింది.

పాండవులు లక్కయింట మరణించినారని విని తనకోరిక ప్రకారం అర్జునుని అల్లుడుగా చేసుకోలేకపోయినానని చాల విచారించెను. ఇక గత్యంతరములేక మంత్రి పురోహితులతో ఆలోచించి తన కూతురు స్వయంవరము అని దేశమంతటా ప్రకటించెను.

అర్జునుడు మత్స్యయంత్రము వేయుట

ఆ మహోత్సవాలు చూడడానికి పెండ్లిసంభావనలు తెచ్చుకోడానికి ఏకచక్రపురంలోని బ్రాహ్మణులు పోతూవుండిరి. వారితోకూడా పాండవులు కలసి కొన్నాళ్ళకు ద్రుపదరాజధాని అయిన కాంపిల్యనగరం చేరుకొని ఒక కుమ్మరివానియింట బసచేసి వుండిరి.

నానాదేశాలనుండి రాజులంతా స్వయంవరానికి వచ్చినారు. స్వయంవర రంగమందు వివాహాలంకారాలతో ద్రౌపది పుణ్యకాంతలమధ్య నిలిచివుంది. మంగళవాయిద్యాలు దిక్కులునిండ మ్రోగుతూ వున్నాయి. బ్రాహ్మణాశీర్వాదాలూ, ప్రజల ఆనందాలాపాలూ వానితోకలసి మరింత ఉత్సాహం కలిగిస్తూ వున్నాయి.

అప్పుడు ధృష్టద్యుమ్నుడు అగ్నివేది దగ్గర గంధపుష్పాదులచే పూజింపబడి విల్లూ బాణములనూ అంతరాళమందున్న మత్స్యయంత్రాన్నీ రాజులకు చూపుతూ—"ఈ విల్లు ఎక్కుపెట్టి ఈ అయిదు బాణాలతోటి ఈ యంత్రాన్ని వేయుగలవానిని ఈద్రౌపది వరించగలదు" అని గంభీర స్వరంతో ప్రకటించినాడు.

ఒక్కరొక్కరే రాజులు వచ్చి శాయశక్తులా ప్రయత్నించినారు. కొందరు విల్లే యెత్తలేక పోయారు. కొందరు ఎత్తినా యెక్కుపెట్టలేకపోయారు. ఇట్లే చాలమంది విఫలమనోరథు లయ్యారు. శిశుపాలుడూ, జరాసంధుడూ, శల్యుడూ, కర్ణుడూ మాత్రం వింట బాణాలు సంధించినారు కాని యంత్రాన్ని కొట్టడంలో మాత్రం కొంచెం తప్పిపోయారు.

చూడవచ్చిన బ్రాహ్మణ బృందంతో పాండవులుకూడా వచ్చినారు. కృష్ణుడు వారిని చూచి అర్జునుడే యీ యంత్రం కొట్టి కన్యను పెండ్లియాడునని నిశ్చయించుకొనెను.

అప్పుడు బ్రాహ్మణుల మధ్యనుండి అర్జునుడు లేచి ఆ విల్లువద్దకు పోయి ప్రదక్షిణంచేసి గురువులకు నమస్కరించి విల్లందుకొని మోపెట్టి అమ్మునుతొడిగి అందరూ ఆశ్చర్యంతో చూస్తూ వుండగా మత్స్యయంత్రాన్ని అవలీలగా ఖండించెను.

అప్పుడు ద్రౌపది పుణ్యవతులతో కలసివచ్చి అర్జునుని మెడలో పూలదండను వేసింది. అది చూచి రాజులందరికీ కోపం కలిగింది. తమకు అవమానం కలిగించిన అర్జునుని చంపాలని అందరు రాజులూ అతనితో పోరాటానికి ఢీకొన్నారు. దృష్టద్యుమ్నుడు తన సేనతో అర్జునునికి సహాయుమైనాడు.

అర్జునుడు భీమునితో కూడి వారినందరిని యుద్ధములో పారద్రోలి ద్రౌపదిని వెంటబెట్టుకొని పోయి తల్లి కుంతితో—"అమ్మా! మేమొక భిక్ష తెచ్చితిమి" అని మనవిచేసిరి కుంతీదేవియప్పుడు "నాయనా! మీరైదుగురూ పంచుకోండి!" అనిచెప్పింది కాని ఆ కన్యను చూచి తనమాట వ్యర్థం అయిపోతుందని విచారించింది.

క్రమంగా మత్స్యయంత్రం వేసినవాడు బ్రాహ్మణుడు గాడనీ, అర్జునుడనీ తెలిసికొని ద్రుపదుడు ఆనందించి పాండవులనూ, కుంతినీ తనకుమార్తెనూ యింటికి తీసికొని వచ్చినాడు. తరువాత వ్యాసమహాముని వచ్చి ద్రౌపది పూర్వజన్మ వృత్తాంతంచెప్పి పాండవులకైదుగురికీ ఆమెను పెండ్లి చేయుమని చెప్పినాడు. ఆ ప్రకారం ద్రుపదరాజు ద్రౌపదీకళ్యాణం మహావైభవంతో చేసి అల్లుండ్రనూ వియ్యపు రాలినీ తమయింటనే వుంచి ఆనందిస్తున్నాడు.

(4)

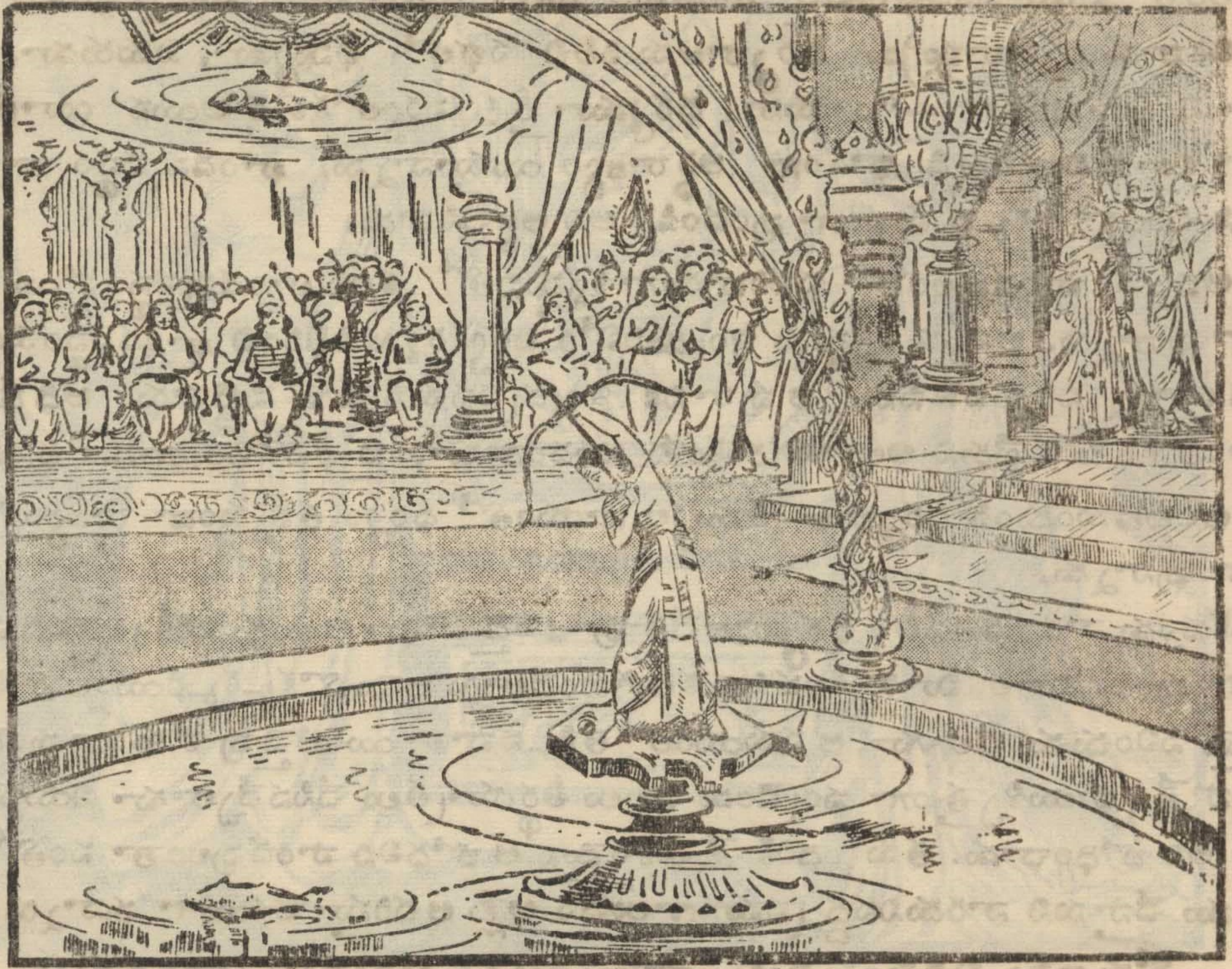

బ్రాహ్మణ వేషంలోనున్న అర్జునుడు అవలీలగా మత్స్యయంత్రాన్ని ఖండించుట.

ఈ సంగతి ధృతరాష్ట్రునికి తెలిసి పాండవులు బ్రతికి వున్నందుకు సంతోషించి భీష్మ విదురులతో ఆలోచించి పాండవులనూ, కుంతినీ, కోడలు ద్రౌపదినీ హస్తినాపురము తీసుకొనివచ్చినాడు. పురజనులంతా పరమానందభరితులై పాండవుల మేలుకోరుతూ వారిని సేవిస్తూ వుండిరి.

ఒకనాడు ధృతరాష్ట్రుడు ధర్మరాజును పిలిచి సభలో భీష్ముడూ, విదురుడూ, దుర్యోధనుడూ వింటూవుండగా—"నాయనా! ధర్మమూర్తీ! సర్వలోకకర్త అయిన యీ శ్రీకృష్ణుడు సాక్షిగా మీకు మీ తండ్రి భాగంగా అర్ధరాజ్యం యిస్తూన్నాను. ఖాండవప్రస్థం రాజధానిగా చేసుకొని స్థిరంగా అక్కడ సుఖంగా వుండండి" అని ఆజ్ఞచేసినాడు.

అప్పుడు పాండవులంతా సపరివారంగా కృష్ణునితో కలసి ఖాండవప్రస్థం పోయి అచ్చట సుఖంగా వున్నారు. అప్పుడు కృష్ణుడు ఇంద్రునికోరి విశ్వకర్మను పిలిపించి ఖాండవస్థంమందు ఒక దివ్య నగరాన్ని నిర్మింపజేసెను. ఆ పురానికి ఇంద్రప్రస్థమనే పేరు పెట్టినారు. అది దేవేంద్రుని అమరావతి కంటే కుబేరుని అలకానగరంకంటే అందంగానూ, వైభవోపేతంగానూ వుంది.

ఆ పట్టణమందుండి ధర్మరాజు తమ్ముల సాయంతో ధర్మం తప్పకుండా రాజ్యం ఏలుతూ సుఖంగా వున్నాడు.

ఒకప్పుడు నారదుడు వచ్చి ధర్మరాజుచేత పూజితుడై -"మీ అయిదుగురికీ ద్రౌపది వొక్కతియే భార్యగా వుంది. మీలో మీకు కలహాలు కలుగకుండేలాగు ఆమె వొక్కొక్కరియింట వొక యేడాది భార్యయై సేవించుచుండేలాగూ, ఆ సమయంలో తక్కినవారా యింటివైపు పోకుండా వుండేలాగూ, అలాగుపోతే ప్రాయశ్చిత్తంగా పండ్రెండు నెలలు తీర్థయాత్రలు చేసివచ్చేలాగూ నియమం చేసుకోండి" అని బోధించాడు. తమకందరికీ క్షేమకరమైన ఆ బోధవిని పాండవులంతా సంతోషించి ఆ ప్రకారము చేస్తామని నారదునివద్ద ప్రమాణాలుచేసి అట్లే ఆచరిస్తూ హాయిగా వున్నారు.

గోవులను విడిపింపుమని బ్రాహ్మణుడు అర్జునుని ప్రార్థించుట

ఇట్లుండగా వొకనాడు బ్రాహ్మణు డొకడు గోలపెడుతూ అర్జునుని వద్దకువచ్చి—అయ్యా! ధర్మరాజు ధర్మరాజ్యం ఎవరిమట్టుకు వారిదేగా ప్రజలంతా భావించి సుఖిస్తూవుండగా నాగోవులను

దొంగలబారినుండి తన గోవులను రక్షించమని అర్జునుని ప్రార్థిస్తున్న బ్రాహ్మణోత్తముడు.

దొంగలెత్తుకుని పోయినారు. రాజకుమారా! నీవా దొంగలను వధించి నా గోధనము నాకు తెచ్చి యీయవలెను" అని ప్రార్థించెను.

ఆ బ్రాహ్మణుని మొఱవిన్నంతనే అర్జునుడు చటాలున లేచి ఆయుధాగారంలోకి ధనుర్బాణాలు తెచ్చుకొనుటకు పోయెను. అప్పుడు ధర్మరాజునూ, ద్రౌపదియూ ఆయుధశాలలో వున్నారు. అయినా విప్రకార్యంకొరకు సమయభంగశంక వదిలేసి చటాలున పోయి ధనుర్బాణాలు తీసుకొని దొంగలను పట్టుటకై పోయెను.

అర్జునుడావిధంగా దొంగల వెన్నంటిపోయి బలవంతులైన వారితో పోరాడి ఆచోరులందరినీ వధించి ఆ గోధనాన్ని పట్టి తీసికొనివచ్చి యా బ్రాహ్మణునికి సమర్పించినాడు.

కాని నారదుని బోధనాన్నిబట్టి తామైదుగురు సోదరులూ చేసికొన్న నియమాన్ని భంగం చేసి నందుకు అర్జునుడు తాను పండ్రెండుమాసాలు తీర్థయాత్రలు చేసిరావాలని నిశ్చయించుకొని పెద్దలతో ఆలోచించినాడు. తీర్థయాత్రలు చేయించేటందుకు కొందరు బ్రాహ్మణులను వెంటబెట్టుకొని అర్జునుడు ధర్మరాజు దర్శనంచేసి—"మహారాజా! మీరూ ద్రౌపదీ ఆయుధాగారంలో వుండగా విప్రకార్యంకోసం నేను ధనుర్బాణాలు తీసుకోడానికై వచ్చినాను. మన నియమప్రకారం నేను తీర్థయాత్రలు చేసిరావలెను. నాకు సెలవిప్పించవలెను" అని కోరెను.

అర్జునుని తీర్థయాత్ర

ఆ మాటవిని ధర్మరాజు-"సోదరా! నీవు మమ్మలిని చూచినావుగాని, మేము నిన్ను చూడనే లేదు. అదికాక నీవు దురుద్దేశంతో రాలేదు. బ్రాహ్మణ ప్రయోజనంకోసం వచ్చినావు. అంతేకాక చోరశిక్షణ చేయడానికి వచ్చినావు. అది రాజధర్మం గో బ్రాహ్మణుల బాధలు తప్పించినవారికి ఎట్టి పాపాలూ కలుగవు. సమయభంగంచేసినానని నీవు విచారింపవద్దు. చోరులను శిక్షించక ఉపేక్షించడం

తీర్థయాత్రలు సేవించుటకు సోదర్ల అనుజ్ఞ తీసుకొంటూన్న అర్జునుడు.

చేత క్షత్రియునకు భ్రూణహత్య చేసిన పాపం సంభవిస్తుంది. తస్కరులను వధించుట బ్రాహ్మణుని కోర్కె తీర్చుట నీకు విధాయక ధర్మాలు. ఈ రెండుపనులూ నిర్వహించడానికి నీవు చేసినపని తప్పుకాదు. ఇందుకోసం నీవు ద్వాదశమాసవ్రతం చేయవలసినపనిలేదు" అని బోధించెను.

అప్పుడు అర్జునుడు—"అన్నా! లోకమర్యాదలు బాగుగా విచారించి కాపాడుతూవున్న మనమే మర్యాద తప్పిపోతే ప్రజలేమనుకుంటారు. ఇంతకంటె అపకీర్తి యేముంది. నా పనివలన ధర్మలోపం కాకపోయినా నేను లోకాపవాదం కలుగకుండా తీర్థయాత్రలు చేసివస్తాను సెలవిండు"

అని అన్నవద్ద సెలవుపొంది తక్కిన సోదరులను వీడుకొని తల్లి అనుజ్ఞను పొంది అర్జునుడు వేదాలూ, శాస్త్రాలూ, పురాణాలూ తెలిసిన బ్రాహ్మణులను వెంటబెట్టుకొని తీర్థయాత్రలకు బయలుదేరినాడు.

ఆతడు ప్రతితీర్థమందూ దేవఋషి పితృతర్పణాలు చేస్తూ, తిరుగుతూవున్నాడు. ఒకప్పుడర్జునుడు గంగానదిలో స్నానంచేస్తూవుండగా ఒక నాగకన్య అతనినిచూచి మోహించి నాగలోకంలో తన యింటికి తీసుకొని పోయినది.

అర్జునుడామెను చూచి—"నీవెవ్వతెవు? మాయాబలంచేత నన్నిక్కడి కెందుకు తీసికొని వచ్చినావు" అని ప్రశ్నించెను. "నేను ఐరావతమందు పుట్టిన కౌరవ్యుడనేవాని కూతురను ఉలూపి అనుదానను. నీయందు మోహంచేత నిన్ను పతిగా కోరి తెచ్చుకొన్నాను" అని సిగ్గువిడచి చెప్పెను. అందుపై అర్జునుడు—"నేను వ్రతనియమంలో వున్నాను. నన్ను విడిచిపెట్టుము" అనెను.

ఉలూపి—"నాథా! ఎట్టి వ్రతాలూ ప్రాణదానంతో సమానంకావు. నా కోరిక విఫలంచేస్తే నాకు మరణంతప్ప మరొక మార్గంలేదు. కాబట్టి నా ప్రార్థన మన్నింపుము" అని వేడుకొన్నది.

అర్జునుడు మారుమాట చెప్పలేక ఆమె కోరిక తీర్చెను. సద్యోగర్భమందే ఆమెకు ఇరావంతుడనే కొడుకు పుట్టినాడు. తరువాత అర్జునుడు ఆమెసహాయంచేత మరల గంగాతీరానికి వచ్చి జరిగిన సంగతి అంతా తోడివారికి చెప్పి క్రమంగా వారితో కలసి హిమవంతమూ, అగస్త్యవటమూ, భృగు

తుంగమూ మొదలైన తీర్థక్షేత్రాలు దర్శించుకొంటూ తిన్నగా కళింగరాష్ట్రం వచ్చి అక్కడ పురుషోత్తముడైన జగన్నాథుని దర్శించినాడు.

తరువాత ఆ త్రోవనే గోదావరీ, కృష్ణవేణీ, కావేరీ నదుల సాగర సంగమాలయందు తీర్థమాడి యేడాది పూర్తి అయేటప్పటికి మణిపురం చేరి అక్కడ చిత్రవాహనుని కూతురు చిత్రాంగదను త్రిలో మోహినిని పెండ్లాడి ఆమెవలన బభ్రువాహనుడనే కొడుకునుగని వానిని మామగారికి దత్తపుత్రునిగా చేసి అటనుండి యతివేషంతో ద్వారకానగరానికి వొంటిగాపోయాడు.

అర్జునుడు అట్లురావడం శ్రీకృష్ణుడు గ్రహించి అతనికి తన చెల్లెలు సుభద్రయందు ప్రేమవున్నదనీ తెలిసికొని రహస్యంగా అవిజయుని చూచి రైవతికమనే పర్వతగుహాయందు అతనిని వుంచెను

శ్రీకృష్ణునివల్ల వొక యతి వచ్చినట్లు తెలిసికొని ద్వారకావాసులంతా ఆయన్ని దర్శించి పూజించినారు. తల్లిదండ్రులూ, పురజనులూ, బంధువులూ మొదలైనవారి కోరకచేత శ్రీకృష్ణుడు ఆ యతిని తమ యింటికి తోడితెచ్చి చాతుర్మాస వ్రతంబు మా యింట చేసి మమ్ము ధన్యుల చేయుమ ప్రార్థించి సుభద్రను అతనికి పరిచారికగా ఏర్పాటు చేసెను.

సుభద్ర యతిరూపంతోవున్న అర్జునుని సేవించుట.

సుభద్ర యతి వేషంతో వున్న అర్జునునికి పరిచర్యలు చేస్తూ తాను ఇంతవరకూ వింటూన్న విజయుని రూపలక్షణాలన్నీ ఆ యతియందు వున్నట్లు కనిపెట్టింది.

ఒకనాడు ఆమె యతికి పరిచర్యలుచేస్తూ—"మహాత్మా! మీరు సమస్త దేశాలూ తిరిగి వుందురు. ఎక్కడెక్కడ విశేషాలూ తెలియనివి వుండవు. మీ రెప్పుడైనా స్వర్గంతో సమానమైన యింద్రప్రస్థమునకు పోయితిరా? అక్కడ పాండవులందరితోనూ మాఅత్త కుంతీదేవిసుఖంగా

వున్నదా ? మహావీరుడైన అర్జునుడు తీర్థయాత్రలు చేయబోయెనని విన్నాను. కుశలంగా రాజధానికి వచ్చినాడా ? మీకు తెలిస్తే నాకు సెలవీయవలెను" అని ప్రార్థించెను.

ఆ మాటవిని అర్జునుడు సుభద్రకూడా తన్ను ప్రేమించి వున్నట్లు తెలుసుకొని ఆనందం పట్టలేక-"ప్రియా! సుభద్రా! నేనే అర్జునుడను. నీదగ్గర ఇలాగు వున్నాను. మనయిద్దరికీ శ్రీకృష్ణుడు బ్రహ్మదేవుడు సమావేశం కూర్చినాడు. క్షత్రియులకు గాంధర్వ వివాహమూ, రాక్షస వివాహమూ, ఉత్తమమైనది. మనయిద్దరి మనస్సులూ ఏకమైనట్లు తెలిసికోగలిగిన యీ క్షణమే గాంధర్వ వివాహానికి శుభముహూర్తం" అని తెలిపెను.

ఆ మాట విన్నంతనే సుభద్ర సిగ్గుతో తలవంచుకొని—"నన్ను నీకిచ్చి పెండ్లిచేయడానికి తగిన పెద్దలంతా యిక్కడే వున్నారు. తెలిసికొని వారే పెండ్లి చేస్తారు" అని చెప్పి లజ్జతో చటాలున కన్యాంతఃపురంలోకి పోయింది.

కృష్ణుడా సంగతి తెలిసికొని తల్లిదండ్రులైన దేవకీ వసుదేవులకు చెప్పి పసుపతిపూజ అనే మిష చేత ద్వారకా పురంలో వారినందరినీ అంతర్ద్వీపానికి పంపించి రహస్యంగా దేవకీ వసుదేవులచేత సుభద్రార్జునులకు వివాహం యథావిధిగా చేయించినాడు.

ఆ వివాహానికి కృష్ణుడు ఇంద్రుని తలచుకొన్నాడు. ఇంద్రుడు వచ్చినాడు. బృహస్పతి శుభలగ్నం నిర్ణయించినాడు. వరుణుడూ, వాయుదేవుడూ, కుబేరుడూ మొదలైన దేవతలూ సభ్యులయారు. స్వయంగా కశ్యప ప్రజాపతి పౌరోహిత్యం చేసినాడు. అరుంధతీ, శచీదేవి, రుక్మిణీ,సత్యభామా మొదలైన పుణ్యాంగనలు అప్సరస స్త్రీలతో కలసి కల్యాణ కృత్యాలు నిర్వహించినారు.

అప్పుడింద్రుడు తనకొడుకైన అర్జునుని రత్నకాంచన కిరీటంతోను రత్నాంగద మణిహారాదులతోనూ అలంకరించి తన వేయికన్నులతోనూ తనివితీరా కుమారుని దర్శించి ఆశీర్వదించి సపరివారంగా స్వర్గానికి చేరుకొన్నాడు. ఈ విధంగా మహావైభవంతో సుభద్రార్జునుల కల్యాణమహోత్సవం జరిగింది.

యతివేషంలోవున్న అర్జునునికి పరిచర్యలు చేస్తూన్న సుభద్ర.

అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు తన ప్రయత్నం ఫలించినందుకు సంతోషంతో అర్జునుని కౌగలించుకొని ఆయుధాలతో నిండివున్న బంగారు రథం మీద సుభద్రార్జునులను ఇంద్రప్రస్థపురానికి ప్రయాణంచేయించి ఏమీ ఎరుగనట్లుగా తాను అంతర్ద్వీపానికి పోయినాడు.

సుభద్రార్జునుల ప్రయాణము

అప్పుడు సుభద్ర రథసారథ్యం చేస్తూవుండగా అర్జునుడు ఇంద్రప్రస్థనగరానికిపోవుటకు బయలుదేరినాడు. అతనట్లు పోతూవుండగా స్థానీయక నగరరక్షకులూ, పురపాలక సేనలూ అడ్డుకొన్నారు. వారికీ అర్జునునికీ ఘోరయుద్ధం జరిగింది. అర్జునుడు ద్వారకలోని ఉద్యానవనాలూ, సరస్సులూ అన్నీ కూడా బాణాలతో నింపివేసి సేనలు అన్నిటినీ చెల్లాచెదరు చేసి తిన్నగా తనదారిని పోయాడు.

ఆసంగతి అంతర్ద్వీపంలో తెలిసి బలరాముడూ, యాదవప్రభువులూ తమ సేనలతో అర్జునుని అడ్డుకొని సుభద్రను విడిపించి తీసుకొనిరావాలని ప్రయత్నించినారు. అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు బలరామునితో "అన్నయ్యా! ఇందు అర్జునుని తప్పేమీ లేదు. అతని మేనమరదలిని అతను తీసుకొనిపోయినాడు. అతడు మాత్రం సామాన్యుడా! ద్రోణాచార్యునివద్ద ధనుర్విద్యను అభ్యసించినాడు. ద్రుపదరాజును కట్టితెచ్చి గురుదక్షిణగా సమర్పించినాడు. ఏరాజులూ వేయలేని మత్స్యయంత్రాన్ని కొట్టి ద్రౌపదిని పెండ్లాడినాడు, మనము అతనితో వూరికే వైరంపెట్టుకోక న్యాయమైన సుభద్రార్జునుల వివాహానికి అంగీకరించడమే మంచిది" అనిచెప్పి అన్ననూ, యాదవవీరులనూ శాంతింపచేసినాడు.

అర్జునుడు ఇంద్రప్రస్థపురం చేరుకొన్నంతనే సుభద్రతో-"నీవు సతివై వచ్చుట ద్రౌపదికి కష్టంగా వుండవచ్చు. ముందుగా ఆమెకు నమస్కరించి ఆమె ఆశీర్వాదం పొందుము" అని బోధించెను.

సుభద్ర రథం దిగగానే కుంతీదేవికీ ద్రౌపదికీ వందనాలుచేసింది. అప్పుడు ద్రౌపది ఆనందంతో సుభద్రను-"నీభర్త సర్వశత్రు విజయుడగును గాక! నీవు వీరమాతవగుదువుగాక!" అని ఆశీర్వదించింది.

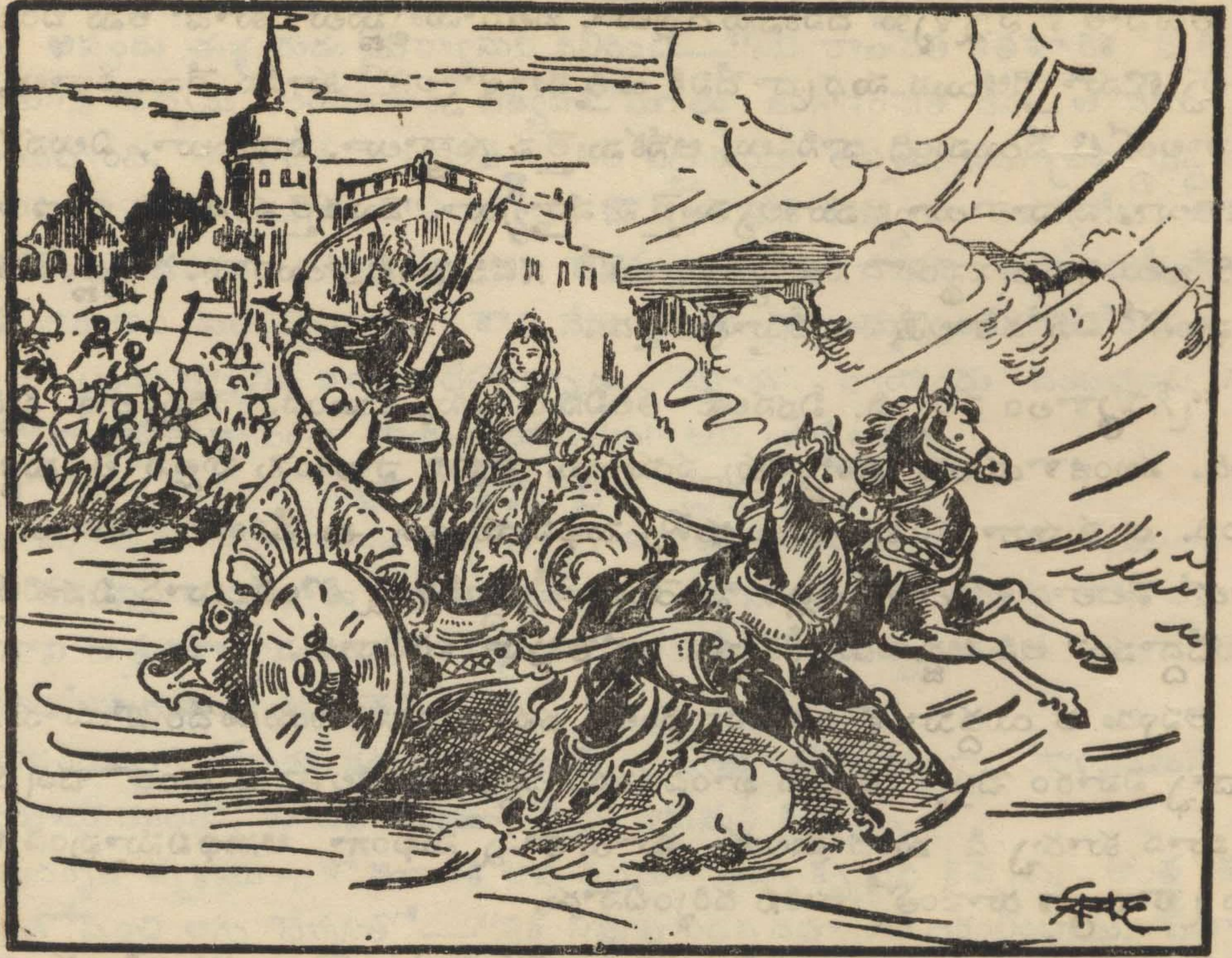

అర్జునుడు యాదవరాజులను జయించి, సుభద్రను ఇంద్రప్రస్థమునకు గొనిపోవుట.

అర్జునుడు కుంతీదేవికీ ధర్మరాజుకూ, భీమునికి వందనంచేసి తనకు నమస్కరించిన నకుల సహదేవులను ప్రేమతో గాఢాలింగనం చేసుకొన్నాడు.

తరువాత కొన్నాళ్ళకు దేవకీవసుదేవులూ. బలరామకృష్ణులూ కూడా తమ బంధువులతో కలసివచ్చి కొమార్తెఅయిన సుభద్రాదేవికి ఉత్తమాశ్వాలతో కూడిన వేయి రథాలు, సమస్తాలంకారాలతోటి వేయిమంది దాసికలు, అనేకములైన గుఱ్ఱాలూ, ఏనుగులూ, విలువగల రత్నభూషణాలూ, వాహనాలూ అమూల్యములైన వస్త్రాలూ, మొదలైన వాటిని అరణంగా ఇచ్చి వారంరోజులు ఇంద్రప్రస్థంలో నిత్యోత్సవాలతో గడపి వెడలిపోయినారు. కృష్ణుడుమాత్రము పాండవులతో వినోదకాలక్షేపం చేస్తూవున్నాడు.

"గ్రీష్మకాలం వచ్చింది. వీవనలకు తలవిసురు ఎక్కువయింది. చెప్పులకు కిర్రు ఎక్కువయింది. ముంజికాయలకు ముద్దులెక్కువయాయి. తీయని పాలకంటె పుల్లని తేటమజ్జిగ రుచి అయింది. అంతఃపురాలకంటె ఆరుబయళ్ళు సుఖమయాయి. ఈ వేసంగిలో మనము చక్కని వనాలలో వేటలాడుకొంటూ, చల్లని సెలయేళ్ళతో నిండివున్న కొండలమీద విహరిస్తూ కాలక్షేపం చేద్దాము" అని అర్జునుడు శ్రీకృష్ణుని ప్రోత్సాహ పరచినాడు.

అప్పుడు ఆ యిద్దరూ కొలది పరివారంతో వనవిహారానికి బయలుదేరి పోయారు. వారట్లు యథేచ్ఛా విహారం చేస్తూ ఒకనాడు ఖాండవవనం దగ్గర చందనలతా భవనంలో చంద్రకాంతపు తిన్నె మీద కూర్చుండి మంద మలయ మారుతాన్ని సుఖంగా అనుభవిస్తూవుండగా అగ్నిదేవుడు బ్రాహ్మణ రూపంతో వారిని దర్శించినాడు,

కృష్ణార్జునులు ఆవిప్రుని పూజించి—"తమరాకకు కారణం యేమిట"ని అడిగారు. అప్పుడగ్నిహోత్రుడు-"అయ్యా! శ్వేతకిఅనేరాజు నూరేళ్ళ సత్త్రయాగంచేయాలనిసంకల్పించి బ్రాహ్మణులను ఋత్విక్కులుగా కోరినాడు. వారెవ్వరూ మేమా యజ్ఞం చేయింపలేమంటే ఆ రాజు శివుని గురించి

(5)

తపస్సు చేసినాడు. శివుడు ప్రత్యక్షమై వానికోరిక తెలిసికొని—“నీవు పండ్రెండేళ్ళు విడువకుండా అగ్నిహోత్రునియందు నేతితో హోమాలు చేయుము” అని ఆజ్ఞాపించినాడు. రాజు అలాగే చేసినాడు. అప్పుడు ఈశ్వరుడు దుర్వాసుని పిలిపించి—“నీవీ రాజుచేత శతవార్షిక సత్రయాగం చేయించమ”ని చెప్పెను. అంతకాలం ఆజ్యహోమాలు జరగడంచేత నేను ఆ నేయి అంతా తాగవలసివచ్చింది. అందుచేత నాకు అజీర్ణరోగం పట్టుకుంది. అప్పుడు నేను బ్రహ్మవద్దకుబోయి రోగవిముక్తికోసం ప్రార్థింపగా—“నీ వ్యాధికి ఔషధం చేసి యెవ్వరూ యివ్వలేరు. అనేకమైన ఓషధులతో ఖాండవవనం నిండివుంద. అది దేవతలవనం నీవు దానిని కాల్చి భక్షిస్తే నీజబ్బు కుదురుతుంది” అని సెలవిచ్చినాడు. కాని నేను దానిని కాలుస్తూవుంటే దేవేంద్రుడు వాన కురిపించి నా ప్రయత్నానికి భంగం చేస్తూన్నాడు. మీరు నాయందు దయవుంచి నా పనికి దేవతులెవరూ అడ్డం రాకుండా సాయంచేయవలెను” అని ప్రార్థించెను.

ఖాండవ వన దహనం

ఆ మాటవిని అర్జునుడు—“మహాత్మా! వానలు కురిపించే యింద్రుని మేఘాలను అడ్డుకొనుటకు తగినన్ని ఆయుధాలు మావద్దవున్నాయి. కాని అంతచురుకుగా బాణాలను విసిరే ధనుస్సుగాని ఉత్తమాశ్వములు గల రథంగాని నాకులేవు. ఈ కృష్ణునకును తగిన పరికరాలు లేవు. ఏమిచేయుదుము!” అని చెప్పెను.

అప్పుడు అగ్నిదేవుడు వరుణునివద్దనుండి అక్షయ తూణీరాలూ, గాండీవమనే విల్లూ, గాంధర్వహయములతో కూడిన రథమూ తెచ్చి అర్జునునికిచ్చెను.

సుదర్శన చక్రమూ, కౌమోదకి అనే గదనూ తెచ్చి కృష్ణునికిచ్చెను. అంత కృష్ణార్జునులు సంతోషించి అగ్ని దేవునితో—“ఇక నీవు ఖాండవ దహనము ఆరంభింపుము. దేవాసురులు వచ్చినా మేము జయించి నీ ప్రయత్నము నిర్విఘ్నంగా ఫలింపజేస్తాము” అని చెప్పిరి.

అగ్నిహోత్రుడు నాలుగుదిక్కులా మండి అడవి తగులబెట్టుచుండగా కృష్ణార్జునులు ఆయుధధారులై రెండువైపులా కాచియుండిరి. వనపాలకులప్పుడు వారి నెదుర్కొనగా నిముషములోతరిమివేసి

నారు వారుభయపడు యింద్రునితో సంగతి అంతా చెప్పినారు. ఇంద్రుడు కోపంతో పుష్కలావర్త మేఘాలను పిలిచి-"మీరు కుంభవర్షం కురిపించి ఆ నీతిహోత్రుని ఆర్పివేయండి" అని ఆజ్ఞాపించినాడు

అల్లే మేఘాలు కమ్ముకొని యేనుగుతొండాలవంటి జలధారతో వర్షం కురిపించడం ఆరంభించాయి. అర్జునుడు ఒక్కనీటిచుక్క అయినా అగ్ని దేవునిపైని పడకుండా వనంమీద అంతటా బాణాలతో పై కప్పుగా చేసివేసినాడు. ఒక్కజీవి అయినా వెలుపలికి పోకుండా వనసత్వాలతో కూడా వనస్పతులను అన్నిటిని వైశ్వాకరుడు గంభీరములైన అగ్నిజ్వాలలతో ఆరగిస్తున్నాడు.

మేఘా లేమీ చేయలేక పోవడం తెలిసికొని ఇంద్రుడే తనబలాలతో యుద్ధానికి వచ్చి కృష్ణార్జునులను ఎదుర్కొన్నాడు. అప్పుడు మహాఘోరమైన యుద్ధం జరగింది. ఇంద్రుని సేనలన్నీ కృష్ణార్జునుల దాటి కాగలేక చెల్లాచెదురై పోయింది.

అప్పుడాకాశవాణి దేవేంద్రునిగూర్చి—"పాకశాసనా! ఈ కృష్ణార్జునులు పరమఋషులైన నరనారాయణులు, పూర్వము దైత్య సంహారసమయంలో ఈనరనారాయణులు నీ పక్షముననుండి చూపిన అద్భుత పరాక్రం నీ వెరుగవా? ఈ ఖాండవనము దహింపబడునని బ్రహ్మదేవుడు వచింపలేదా? అల్లే జరుగుతూవుంది. నీవు వృథాగా కోపంగాని, విచారంగాని పొందవద్దు" అని చెప్పెను,

దేవేంద్రు డామాటలు విని రథంనుండి దిగి కృష్ణార్జునులను సమీపించి తనకు మ్రొక్కిన వారిని కౌగలించుకొని కొడుకైన అర్జునుని అనేక దివ్యబాణాలిచ్చి యితని కెప్పుడు పరమ మిత్రుడవై వుండమని కృష్ణుని ప్రార్థించి సపరివారంగా స్వర్గానికి పోయెను.

ఈ విధంగా ఖాండవ వనమంతా సర్వజీవులూ సర్వౌషధులూ సహితంగా అగ్నహోత్రునికి ఆహుతి అయిపోయింది. అగ్నికి జబ్బుకుదిరింది.

ఆ దహనసమయంలో లముచి అనే రాక్షసుని తమ్ముడైన మయుడు అనేవాడు మంటలనుండి తప్పించుకోలేక అంతకుముందే వెడలిపోయిన తక్షకుడనే నాగరాజు గృహంలో తల్లడపడుచుండగా

శ్రీకృష్ణార్జునులు దేవతలతో పోరాడి ఖాండవవనాన్ని దహించడానికి అగ్నిహోత్రునకు తోడడుట.

మంటలా యింటిని చుట్టుముట్టినవి కృష్ణుడంతలో వానిని చంపవచ్చెను. అప్పుడు మయుడు భయంతో అర్జునుని శరణు వేడుకొనెను. అర్జునుడు శరణాగతుడైన ఆ మయునిరక్షించినాడు. కృతజ్ఞుడగు మయుడు కృష్ణార్జునులతో కలసి ఇంద్రప్రస్థపురానికి పోయి ధర్మరాజునకు వందనం చేసి భీమునికి సర్వశత్రుఘాతిని అయిన వొక గదనూ, అర్జునునికిదివ్యనాదంగల వొక శంఖాన్ని ఇచ్చి ధర్మరాజు ఐశ్వర్యానికీ వైభవానికీ అనువైన అపురూపమైన వొక సభామందిరాన్ని పదునాలుగు మాసాలపాటు నిర్మించి సమర్పించినాడు. ధర్మరాజు వొక శుభముహూర్తమందు ఆ సభను ప్రవేశించి వేలకొలది ప్రజలకు భూదానాలూ, గోదానాలూ, అన్న వస్త్రాదానాలు చేసినాడు.

సభాస్థితుడైన ధర్మరాజునకప్పుడు సామంతరాజులు ఏనుగులూ, గుఱ్ఱాలూ, రత్నాలూ, మొదలైన కానుకలను సమర్పించినారు.

మార్కండేయుడూ, సుఖుడూ, శౌనకుడూ, మాండవ్యుడూ, శాండిల్యుడూ, మందపాలుడూ, గౌతముడూ, కౌశికుడూ, కణ్వుడూ, యజ్ఞవల్కుడూ, సుమిత్రుడూ, మైత్రేయుడూ. వ్యాసుడూ, భార్గవుడూ, జైమిని, శుకుడూ. సుమంతుడూ, సుపుత్రుడూ మొదలైన మహర్షులంతా ఆ శుభ ముహూర్తానికి దయచేసినారు. ధర్మరాజు వారి నందరినీ తగురీతిని పూజించి వారివల్ల పురాణకథలు వింటూ తమ్ములతో కలసి సుఖంగా వున్నాడు. అప్పటికి పంచపాండవులకు వరుసగా ద్రౌపది గర్భమునుండి అయిదుగురు కొడుకులు పుట్టి ఉపపాండవులని పేరుపొందినారు. అర్జునునివలనసుభద్ర అభిమన్యుడనే పుత్రునికన్నది. ఆ బిడ్డలు క్రమంగా పెరుగుతూవున్నారు.

ధర్మరాజు సభకు నారదుడు వచ్చుట

ఒకనాడు ధర్మరాజు సభచేసి వుండగా నారదమహాముని వచ్చినాడు. ధర్మరాజు ఆయనను యథావిధిగా పూజించినాడు. నారదుడు కుశలప్రశ్నలువేసి అనేకములైన రాజనీతులు బోధించి సభాభవనం చూచి సంతోషించి యీ సభ బ్రహ్మ, ఇంద్రుడూ, కుబేరుడూ, వరుణుడూ, యముడూ, మొదలైన వారి సభలకంటె ప్రశస్తంగానూ, రమణీయంగానూ వుందని మెచ్చుకొన్నాడు.

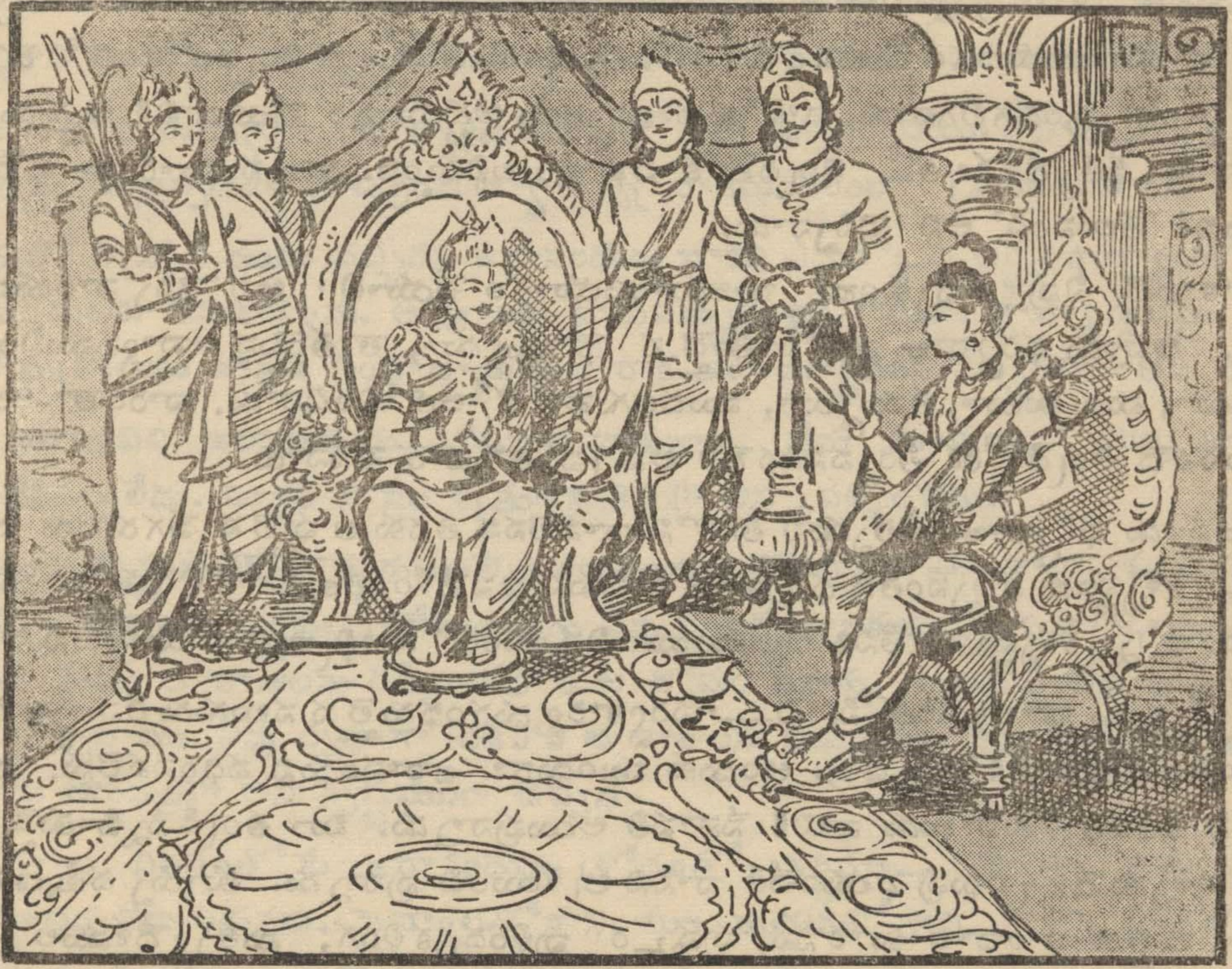

పాండవులను రాజసూయయాగం చేయమని బోధిస్తూన్న నారదమహాముని

తరువాత ధర్మరాజుతో—"మహారాజా! నేను యమసభలో జనకుడూ, వృషదశ్వుడూ, శంతనుడూ, ఇంద్రద్యుమ్నుడూ, మధుకంతుడూ, భూరిద్యుమ్నుడూ, ఉపరిచరుడూ, మొదలైన రాజఋషులతో కూడివున్న మీ తండ్రి పాండురాజును చూచితిని. అతడు —'హరిశ్చంద్రుడు పూర్వం రాజసూయయాగం చేయడంచేత తన పితృదేవతలతో కూడా ఇంద్రలోకంలో దేవేంద్రుని సభలో స్థిరంగా వుండగలిగినాడు. నాకొడుకు ధర్మజుడు అట్టియాగం చేయడానికి అర్హుడు, అందువలన నాకు పితృదేవతలతో ఇంద్రలోక నివాసం లభిస్తుంది. కావున మీరీ నా కోరికను నా కుమారునికి తెలుపండి' అని చెప్పినాడు.

"కాబట్టి నీవు తప్పకుండా రాజసూయయాగం చేయాలి" అని చెప్పి నారదుడు వెడలిపోయెను. అప్పుడు ధర్మరాజు పురోహితుడైన ధౌమ్యుడూ, తాతయైన వ్యాసమునీంద్రుడూ, బంధువులూ, మంత్రులూ, తమ్ములూ, మొదలగువారితో ఆలోచించినాడు. వారంతా-"ఆ యజ్ఞం చేయవలసినదే తండ్రికోరిక తీర్చవలసినదే" అని ప్రోత్సాహం చేసినారు.

అప్పుడు ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణుని తీసికొని రావలెనని తనకు ఆప్తులైన వేగరులను ద్వారకకు పంపెను. శ్రీకృష్ణుడు వచ్చినంతనే ధర్మరాజు నారదుని ఉపదేశం, తండ్రిగారి కోరిక. బంధుమిత్రుల అంగీకారం అన్నీ శ్రీకృష్ణునికి తెనిపి రాజసూయం విషయంలో నీఅభిప్రాయం యేమిటని అడిగినాడు

శ్రీకృష్ణుడు చాలా సంతోషించి—"సర్వకార్య దురంధరులైన నలుగురు తమ్ములుగల నీవు రాజసూయం చేయడానికి అర్హుడవు. అందుకు ముందుగా జరాసంధుని వధింపవలెను. మహాబలవంతుడైన చేధిపతి శిశుపాలుడు వానికి సేనాపతి అయివున్నాడు. మీ తండ్రిస్నేహితుడైన భగదత్తుడనే పశ్చిమదేశ ప్రభువు భయంచేత వానిని ఆశ్రయించి వున్నాడు. తూర్పు దక్షిణదేశముల రాజులూ, ఉత్తర పాంచాల శూరసేన, పుష్కర పుళింద, కళింగ, మత్స్యదేశముల రాజులు వానికి లోబడివున్నారు. ఇంతేకాక ఏ యాయుధంచేతా చావని కౌశికుడూ, చిత్రసేనుడూ అనే వాళ్ళు వానికి వామదక్షిణ బాహువులులాగు తోడైవున్నారు. వారిని నేను మాయచేసి చంపించినాను అందుచేత వాడిప్పుడు కొంత

బలహీనుడై వున్నాడు. ఆయుధ యుద్ధంలో వానిని జయించుట కష్టం. మల్లయుద్ధంలో వానిని చంపాలి. అర్జునిను రక్షాబలమూ, భీముని బలమూ, నా నీతిబలమూ, కలిగివున్న నీకు అసాధ్యం ఏదీ వుండదు. నీ తమ్ములైన భీమార్జునులను నాతో పంపుము. జరాసంధుని వధించి వత్తుము" అని చెప్పి ధర్మజుని అనుమతిపొంది కృష్ణుడు భీమార్జునులతో జరాసంధుని సంహరించుటకై పోయెను.

అట్లు వారు ముప్పురూ బ్రాహ్మణవేషాలతో గిరివ్రజపురం పోయి బ్రాహ్మణ ప్రవేశమునకు నిశ్చితమై యెల్లప్పుడూ తెరచివుండే ద్వారాన్ని రాజమందిరంలో ప్రవేశించినారు.

ఎవ్వరో విప్రోత్తములు వచ్చిరని జరాసంధుడు వారిని ఎదుర్కొని అర్ఘ్యపాద్యాలతో తగిన రీతిని పూజించుటకు సిద్ధమయ్యెను. ఆ పూజకు వారుసమ్మతించక-"మేము కార్యార్థులమై వచ్చినాము. నీ మిత్రులము కావున సింహద్వారమున రాక యీ మార్గమున వచ్చితిమి" అని చెప్పిరి.

ఆ మాటవిని జరాసంధుడు—"మీరు నాకుగాని, నేను మీకుగాని యెన్నడూ ఎట్టి అపకారం చేసినట్లులేదు. మీకు నే నేల శత్రుడనైతిని !" అని ప్రశ్నించెను.

అప్పుడు కృష్ణుడు-"నీవు స్వకులజులైన రాజులను పట్టితెచ్చి రోజూ వొక్కొక్కని భైరవునకు బలిచేస్తూ ఉన్నావు. స్వకుల ద్రోహియవగు నీవు స్వధర్మపాలకుడు వెట్లగుతావు. అఖిల ధర్మ రక్షకులమైన మేము ఆ రాజులను రక్షింపకపోతే ఆ దోషం మాకు సంభవిస్తుందని వారిని విడిపించాలని వచ్చినాము. నీవు వృథాగా చెడిపోక ఆ రాజులను విడువుము. నేను కృష్ణుడను ఈతడు భీముడు,వాడు అర్జునుడు" అని స్పష్టముగా చెప్పెను.

ఆ మాట వినడంతోటే జరాసంధుడు క్రోధంతో గర్జిస్తూ—"దేవతా నివేదనకోసం తెచ్చిన రాజులను నేను విడువను. సైన్యాలతోగాని, మీ ముగ్గురితోగాని, వొక్కొక్కరితోగాని యుద్ధం చేస్తాను. మీకేది యిష్టమో కోరుకొండు" ఆని అదలించాడు.

అంతకృష్ణుడు-"ఒకరితో ముగ్గురుయుద్ధంచేయడం ధర్మం కాదు. మాలో బలవంతుడైన వానితో ద్వంద్వయుద్ధం చేయడానికి నీవే యెంచుకొనుము" అనెను.

జరాసంధవధ

జరాసంధు డప్పుడు భీమునితో మల్లయుద్ధం చేస్తానని కోరుకొన్నాడు. అప్పుడు భీమజరాసంధులకు ధారుణమైన మల్లయుద్ధం జరిగింది. సమబలంగల వారిద్దరూ మృగరాజు గజరాజులవలె పరస్పర విజయాన్ని కోరుకొంటూ ఘోరమైన యినుపగధలను తాల్చి కార్తీక శుద్ధ పాడ్యమినాడు మల్లయుద్ధం ఆరంభించినారు. చతుర్ధశినాటిదాకా ఆ క్రూరయుద్ధం సాగుతూనేవుంది.

ఆ రాత్రికి జరాసంధుడు అలసిపోవటం కనిపెట్టి శ్రీకృష్ణుడు భీమునితో—"భీమసేనా! జరాసంధుడు డీలుపడి వున్నాడు. నీ బలమూ, నీ తండ్రి వాయుదేవుని బలమూ, చూపించి విజయము పొందుము" అని హెచ్చరించినాడు.

అంత భీముడు వాయుదేవుని స్మరించి యధిక సత్వసంపన్నుడై జరాసంధుని పట్టుకొని ముక్కునా నోటా రక్తప్రవాహాలు చిమ్మేలాగు నూరునారులు గిరగిర తిప్పి వెన్నముక విరచి జరాసంధుడు యుద్ధంలో చచ్చునట్లు అందరికీ తెలిసేలాగు వాని మృతకళేబరాన్ని తోరణద్వారం వద్ద పడేలాగు విసరి వారవేసి భూనభోంతరాలు అదరిపోయేలాగు సింహనాదం చేసినాడు.

భూమిబ్రద్దలైనదో, హిమాచలశిఖరం విరిగిపడినదో అన్నంతటి ఆ ఘోరఘోష విని పురజనులంతా భయభ్రాంతులై పోయినారు.

తెల్లవారినంతనే రాజసేనలకూ, పురజనులకూ అభయంయిచ్చి శ్రీకృష్ణుడు భైరవునికి బలిగా జరాసంధుడు తెచ్చి కారాగృహములందుంచిన రాజుల నందరినీ విడిపించి జరాసంధుని కొడుకైన సహదేవుని కరుణించి తండ్రి సింహాసనము నెక్కించెను. తరువాత పూర్వం తారకాసుర యుద్ధంలో దేవేంద్రుడు ఉపయోగించినదీ, క్రమంగా జరాసంధునికి లభించినదీ అయిన దివ్యరధాన్ని తెప్పించి దానిప్రభావాన్ని వర్ణిస్తూ భీమార్జునలతో ఆరథమును అధిరోహించి గరుత్మంతుని తలచుకొన్నాడు

అంతలో గరుత్మంతుడు వచ్చినాడు. అప్పుడు కృష్ణుడు గరుడుని సారథిగా చేసికొని బంధవిముక్తులైన రాజులతో కలసి భీమార్జునులతో సుఖంగా ఇంద్రప్రస్థనగరం చేరుకొన్నారు.

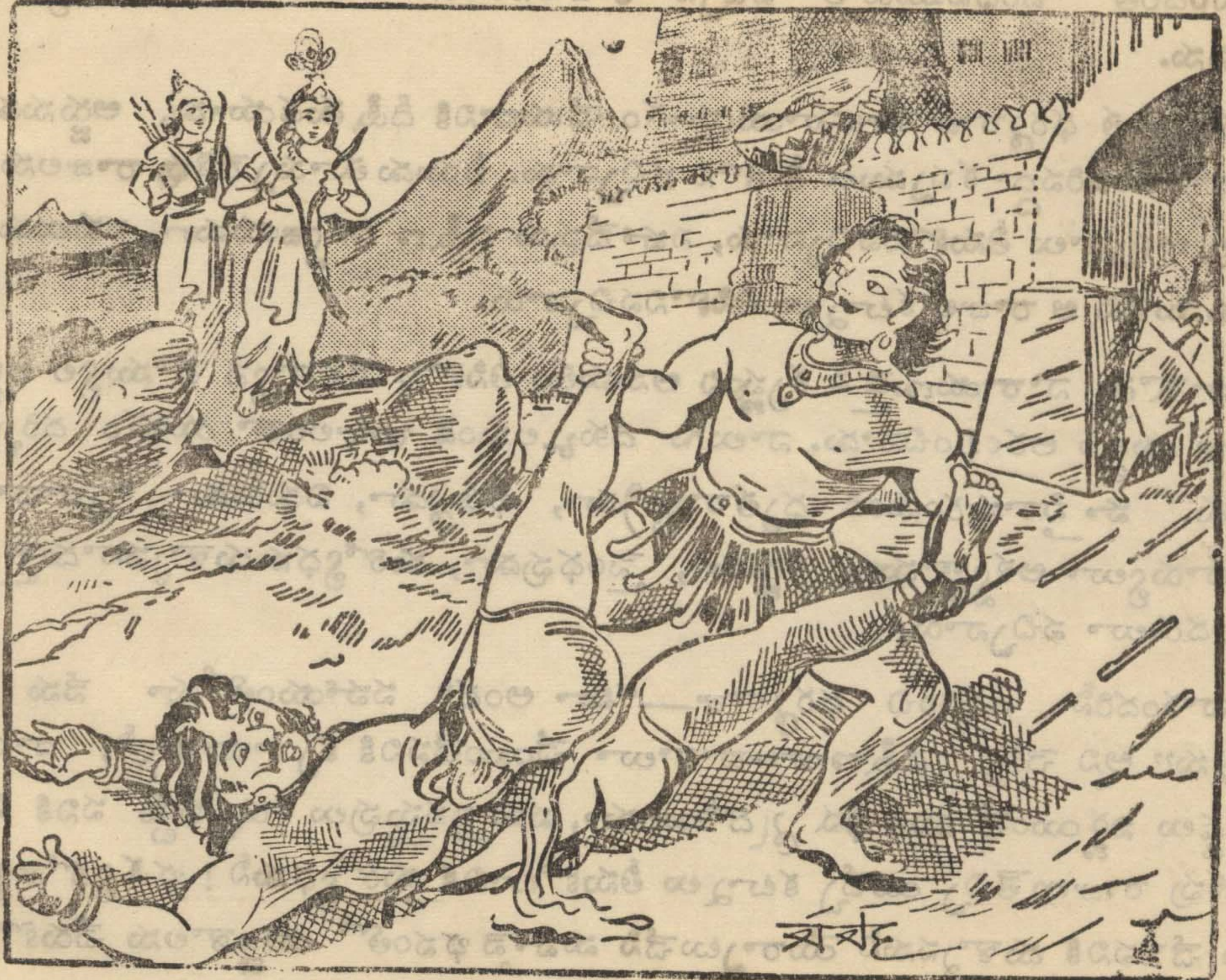

శ్రీకృష్ణుని ప్రోత్సాహంవల్ల జరాసంధుని అవలీలగా సంహరిస్తూన్న భీముడు.

అట్లు విజయులై వచ్చి తనకు నమస్కరించిన కృష్ణ,భీమార్జునులను కౌగలించుకొని ధర్మరాజు పరమానందంతో బంధవిముక్తులై వచ్చిన రాజులనందరిని ఆదరించి ఎవరిరాజ్యాలకు వారిని పంపివేసెను.

తరువాత ధర్మరాజు రాజసూయయాగం చేయుడానికి దీక్షితుడయాడు, అర్జునుడు ఉత్తర దేశపు రాజులందరివద్దా కప్పములు తీసికొని వచ్చినాడు. భీముడు తూర్పు దేశపు రాజులను జయించి వారి వల్ల అప్పనాలు తీసుకొనివచ్చినాడు, సహదేవుడు దక్షిణ దిగ్విజయమూ, నకులుడు పశ్చిమ దిగ్విజయముచేసి ఆ రాజుల కట్నాలు తీసికొనివచ్చినారు.

సాక్షాత్తు నారాయణుడైన కృష్ణుని అనుమతం తీసికొని వేదవ్యాస ధౌమ్యుల ఆజ్ఞనుగొని ధర్మరాజు యజ్ఞం ఆరంభించినాడు. నాలుగు దిక్కులనుండి రాజులంతా యాగం దర్శించడానికి వచ్చినారు. హస్తినాపురంనుండి ధృతరాష్ట్రుడూ, భీష్ముడూ, విదురుడూ కృపాచార్యులూ, ద్రోణాచార్యులూ అశ్వత్థామా, కర్ణుడూ, సైంధవుడూ, దుర్యోధన దుశ్శాసనాదులైన నూరు గురు సోదరులూ వచ్చినారు.

వారందరినీ ఆదరించి ధర్మరాజు—"మీ అందరి సహాయంతోనూ నేను యజ్ఞం చేస్తున్నాను" అని చెప్పి దక్షిణాలూ-దానాలూ చేయించేపనికి కృపాచార్యునీ, దానార్హులను, మంచిచెడ్డలు నిర్ణయించే పనికి భీష్మద్రోణులనూ, సమస్తవస్తువులు కర్చుపెట్టే పనికి విదురునీ! నానాదేశపు రాజులుతెచ్చి యిచ్చే కట్నాలు తీసుకోటానికి దుర్యోధనునీ! భక్ష్యభోజ్యాలు వినియోగం చేసేపనికి దుశ్శాసనునీ యేర్పాటుచేసి మహావైభవంతో యజ్ఞశాలను చేరుకొన్నాడు.

ఆ యజ్ఞంలో అగ్నియందు వేల్చిన మంత్రాహుతులచేత దేవతలంతా తృప్తులయారు. సంపూర్ణమైన దక్షిణలూ, దానాలచేత బ్రాహ్మణోత్తములూ, అర్ఘ్య సత్కారాలచేత సమస్త రాజులూ,అన్నదానంచేత సమస్త ప్రజలూ సంతృప్తులై ధర్మరాజును అనేకవిధాలుగా స్తుతించినారు

శిశుపాలవధ

యజ్ఞం నిర్విఘ్నంగా పరిసమాప్తం కావడంచూచి భీష్ముడు చాలా సంతోషించి ధర్మరాజుతో "ఈ సభయందు పూజ్యులైనవారిలో పెద్దఅయినవారికి ముందుగా అర్ఘ్యపాద్యాలిచ్చి పూజించవలె" నని చెప్పెను. అట్టివారెవరో మీరే నిర్ణయించి చెప్పుడని ధర్మరాజు కోరగా భీష్ముడు భగవదవతారమూర్తి అయిన శ్రీకృష్ణుని పూజింపమని ఆనతి చేసినాడు.

అప్పుడు ధర్మరాజు సంతోషంతో సభలో యథావిధిగా శ్రీకృష్ణుని పూజించినాడు. అది చూచి సహింపలేక శిశుపాలుడు కృష్ణుని నిందిస్తూ ధర్మరాజుతో—"అనేకులు రాజఋషులూ, బ్రహ్మర్షులూ, వేదవేదాంగనిధులైన బ్రాహ్మణోత్తములుండగా సభలో యాదవుడైన కృష్ణుని పూజించి నీవు నీబుద్ధి హీనతను వెల్లడించుకొన్నావు. భీష్ముని మాటలు విని బేలవై నీవిట్లుచేసితివి. సరే! తగుకునాని శ్రీకృష్ణు డెట్లు సమ్మతించినాడు. ఇది యీ నిండుసభకంతకూ అవమానము కాదా !" అని భీష్ముని శ్రీకృష్ణునీ అనేక విధాలుగా నిందించడం ఆరంభించినాడు.

అప్పుడు శ్రీకృష్ణు ప్రళయకాల రుద్రుడులాగు మండిపడుతూ లేచి, సభ్యులం గాంచి—"ఆర్యులారా! వీడు నామేనత్త అయిన సాత్వతీదేవి కొడుకు. వీడు నాలుగు చేతులతోటి, మూడు కన్నులతోటి పుట్టినాడు. అదిచూచి అంతా ఆశ్చర్యపడుతూవుంటే అప్పుడు ఆకాశవాణి—"ఎవ్వడీ పిల్లవాని నెత్తుకొన్నప్పుడు వీని యెక్కువచేతులూ, మిక్కిలికన్నూ మాయమైపోతాయో వానిచేతిలో వీడుచచ్చిపోతాడు" అని చెప్పింది.

తరువాత వొకప్పుడు నేను నామేనత్తగారింటికి చూడబోయినప్పుడు ఆమెనాకు వీనిని ఎత్తుకో నిచ్చింది. నే నెత్తుకొనేటప్పటికి వీని మిగిలిన చేతులూ, కన్నూ మాయమైపోయాయి.

అదిచూచి మా మేనత్తనాతో—"నాయనా! వీడు ఆకాశవాణి చెప్పినట్లు నీ చేత చంపబడతాడు. వీని తప్పులను క్షమించి నీ మేనమరదియైన వీనిని రక్షింపవలెను" అనికోరింది. అందుపై

"నేను వీని నూరు అపరాధలను క్షమిస్తాను. అంతవరకూ చంపను. ఇంకనూ బుద్ధిమారక వీడు తప్పుచేస్తే తప్పకుండా చంపుతాను. అని బాసచేసినాను. అలాగే నూరుతప్పులు క్షమించినాను.

అని చెప్పుచుండగా శిశుపాలుడు పరిహసిస్తూ—"దురాత్మా? నీ దయయెంత, నీ కోప మెంత. క్షమించడానికిగాని ధిక్కరించడానికిగాని? " అని అదలించెను.

కృష్ణుడాతని యెగసిపాటు సహింపనోపక రౌద్రమూర్తియై యాశిశుపాలునిపై చక్రాయు ధాన్ని ప్రయోగించినాడు. ఆ సుదర్శనచక్రము శిశుపాలుని శిరమును ఖండించి మరల శ్రీకృష్ణుని హస్తమును అలంకరించింది.

అది చూచి సభ్యులందరూ శ్రీకృష్ణుని ప్రస్తుతించినారు. ఈ విధంగా రాజసూయయాగం సంపన్నం అయింది. తరువాత కృష్ణుడు శిశుపాలుని ఉత్తరక్రియలు తీర్పించి వాని కొడుకును చేది రాజ్యానికి అభిషిక్తునిగా చేసెను.

రాజసూయానికి వచ్చిన రాజులూ, బంధుమిత్రులూ అంతా ధర్మరాజుచేత సత్కారాలు పొంది సంతృప్తులై తమ నివాసాలకు బోయిరి. భీష్మాదులనూ, ధృతరాష్ట్రి సహితంగా హస్తినా పురానికి పిచ్చేసిరి.

అసలే పాండవులు మొదటినుంచీ బలవంతులూ, జనప్రియులూ అయివుండడం, క్రమంగా వారు తనకు లొంగక మహాబలసంపన్నుడైన పాంచాలపతి ద్రుపదమహారాజు చుట్టరికం సంపా దించడం. సుభద్రమూలాన్ని బలరామ, కృష్ణులకు సకల యాదవులకు తమకంటె దగ్గర చుట్టాలవడం ఖాండవవనం దహించడానికి సాయపడి, అగ్నిహోత్రునివల్ల అర్జునుడు గాండీవమనే గొప్పవిల్లూ, అక్షయతూణీరాలూ దివ్యరథమూ సంపాదించడం, మయునివల్ల భీముడు శత్రునాశనంచేసే గదను పొందడం, ధర్మరాజు నలుగురు తమ్ములూ నాలుగు దిక్కులూ జయించి నానాదేశ రాజులనువశ పర్చుకోవడం. భూలోకంలో యెవరికీలేని మహాసభను మయుడు వారికి నిర్మించి యియ్యడం. ధర్మ రాజు రాజసూయయాగంచేసి లోకాతీతమైన ఖ్యాతిసంపాదించడం అందరు రాజులూ ఆ యాగానికి

(6)

రాజసూయయాగసభలో నిందావాక్కులు సహించలేక శిశుపాలుని చక్రాయుధంతో సంహరిస్తూన్న శ్రీకృష్ణుడు.

వచ్చి ధర్మరాజుకి కోట్లకొలది విలువగల కట్నాలు చెల్లించి అతనిని సార్వభౌముని చేయడం ఇవన్నీ దుర్యోధనునికి భరించరానంత విచారం కలిగించినాయి. ఆ దుఃఖంచేతా, ఓర్వలేని తనం చేతా అతడు కృంగి కృశించిపోతూ వున్నాడు.

ఒకనాడు దుర్యోధనుడూ, దుశ్శాసనుడూ, కర్ణుడూ కూర్చునివుండగా దుర్యోధనుని మేనమామ అయిన శకునివచ్చి రారాజైన మేనల్లుని చూచి-"నాయనా ! నీవు వొకనాటికంటె వొకనాడు నీరసించి పోతూ వున్నావు. నీకేదో మనోవిచారం వున్నట్లు తోస్తూవుంది. మనోవ్యాధికి మందు లేదు. నీ విచారంయేమిటో మావంటి ఆత్మీయులకైనా చెప్పకపోతే యేలాగు? సర్వసౌభాగ్యాలూ వున్న మహారాజు కొడుకువైన నీకు కలిగిన విచారమేమో చెప్పుము" అని బుజ్జగించెను.

దుర్యోధనుని ఆలోచన

అప్పుడు దుర్యోధనుడు తన విచారమంతా శకునికి తెలిపి-" మామా ! పాండవులను చంపాలని నేను చేసినప్రయత్నాలు ఇన్నీ అన్నీ కావు. కాని వొక్కటీ ఫలింపలేదు. భీష్మ, ద్రోణ, విదురులు మనతిండి తింటూ పాండవుల క్షేమమే కోరుతూ వుంటారు. వారివలలోపడి మాతండ్రి కూడా మా భవిష్యత్తు లెక్కచేయకుండా పాండవులకు అర్ధరాజ్య మిచ్చేసినాడు. అది కారణంగా వాళ్ళంతా గొప్పవాళ్ళయిపోయినారు. వాళ్ళముందర మేము నలుసైనాకాము సాటివాడనైవుండి సూర్యుని యెదుట మిణుగు పురుగులాగు వారియెదుట ఉండడం నాకు పరాభవం కాదా ? ఆ ముసలివాళ్ళ మూలాన నేను సాహసించి యేమీ చేయలేక లోలోతల కుంగిపోతూవున్నాను. అట్టి పాండవుల ఘనతననుచూస్తూ నేను బ్రతుకజాలను" అని తన మనోవిచారం వెల్లడించినాడు.

ఆ మాట విని శకుని—"నాయనా ! నే నొక ఉపాయం చెపుతాను విను, ధర్మరాజు జూదమంటే యెంతో యిష్టం అతనిని సపరివారంగా యిక్కడికి పిలిపించి కులాసాగా జూదమాడుకుందుమని ప్రోత్సాహంచేతాము. జూదంలో నాకున్నంతశక్తి యెవ్వరికీలేదు. పూర్వం నలుని రాజ్యమంతా వోడించి పుష్కరుడికి యిచ్చినట్లు నేను ధర్మరాజు వైభవమంతా గెలుచుకుని నీకిస్తాను దానితో

దుర్యోధన, దుశ్శాసన, కర్ణ, శకునుల (దుష్ట చతుష్టయం) దురాలోచన.

పాండవులు బికారులై పోతారు. నీవు ప్రజలంతా మెచ్చుకొనే రాజసూయంవంటి యజ్ఞాలూ, దాన ధర్మాలూ చేసి సర్వజన ప్రియుడవూ, సార్వభౌముడవూ అవుతావు" అని తెలియజెప్పినాడు.

కర్ణుడూ, దుశ్శాసనుడూ సంతోషంతో ఇది మంచి ఉపాయమని శకునిని ప్రశంసించినారు. అందుకు దుర్యోధనుడు కూడా వొప్పుకొన్నాడు. ఆ వెంటనే దుర్యోధనుడు తండ్రివద్దకు పోయి తన అభిప్రాయం చెప్పి పాండవులను వొకసారి యిక్కడకు పిలుపింపుమని కోరెను.

ధృతరాష్ట్రుడు కొడుకుమాట త్రోసివేయ లేక భీష్మ, విదురులతో ఆలోచించినాడు. అప్పుడు విదురుడు—"వినోదంగా ఆట అయినప్పటికీ జూదం సప్తవ్యసనాలలోనిది కాబట్టి గెలవడం, ఓడడం అనే విభేదాలవల్ల కలహాలు పుట్టకమానవు. అట్టి కలహాలవల్ల కురువంశాని కంతకూ చేటుమూడక మానదు" అని ఖండితంగా చెప్పినాడు.

అందుపైని వృద్ధరాజు పుత్ర ప్రేమకు వశుడై -మనము పెద్దలంవుండగా కుఱ్ఱవాళ్ళలో విభేదాలు పుట్టకుండా చూడలేమా ? పాపం! దుర్యోధనుడు సరదాపడుతున్నాడు. నీవువెళ్ళి యీ సంగతి ధర్మరాజునకు చెప్పి పాండవులను ఇక్కడికి తీసికొనివచ్చి మీ కుఱ్ఱవాని కోరిక తీర్పుము!" అని యాజ్ఞ చేసినాడు.

రాజాజ్ఞను అనుసరించి విదురుడు ఇంద్రప్రస్థపురంపోయి పాండవులచేత పూజితుడై ధృతరాష్ట్రుని ఆజ్ఞనూ, దుర్యోధనుని కోరికనూ ధర్మరాజునకు చెప్పి—"జూదము వివాదకారణమని భయంగావుంది. నీవుకూడా బాగా ఆలోచించి నీ యిష్టం వచ్చినట్లు చేయుము" అని తెలిపెను.

ధర్మరాజుకూడా మనసులో సంశయిస్తూవున్నా జూదమంటే చెవికోసుకొనే వాడవడంచేత ద్రౌపదీ సహితుడై తమ్ములతోనూ, ఉచితమైన పరివారంతోనూ విదుర సహితంగా హస్తినాపురము చేరినాడు.

వినోదంగా జూదమాడుకోడానికి ఏర్పాటు జరిగింది. దుర్యోధనుని పక్షంగా శకుని ధర్మరాజుతో పాచికలాడడానికీ అతడు గెలిచినవి దుర్యోధనుని కిచ్చుటకూ, వోడినవి దుర్యోధనుడు

ధర్మరాజున కిచ్చుటకూ నిర్ణయం జరిగింది. పెద్దలందరూ చూస్తూవుండగా రెండుపక్షాలవాళ్ళూ యెంతో వినోదంగా ఆడుతున్నారు.

ద్యూతకుశలుడైన శకుని వొక్కొక్క పందెమే గెలుచుకొంటున్నాడు. క్రమంగా ధర్మరాజుకి వోడడమేగాని వొక పందెమూ గెలుపు రావడంలేదు. తుదకు ధర్మరాజు సర్వస్వమూ వోడిపోయాడు. అర్ధరాజ్యముకూడా జూదంలో పోయింది. తననూ, తమ్ములనుకూడా వోటుపడ్డాడు. దీనవదనంతో దిక్కులు చూస్తూవున్నాడు. ఇంక యేమిపందెము వొడ్డుతాడు? అప్పుడు దుర్యోధనుడు-"నీకింకా ఆస్తిగా ద్రౌపది ఉందికాదా?" అని హెచ్చరించినాడు. ధర్మరాజు పౌరుషంతో ద్రౌపదిని వొడ్డి నోడిపోయాడు.

దుశ్శాసనుడు ద్రౌపదిని జుట్టుపట్టి యీడ్చుకొనివచ్చుట

సభలో పాండవులైదుగురూ దుర్యోధనుని దాసులై దీనవదనాలతో ఉన్నారు. దుర్యోధనుడూ, తమ్ములూ, కర్ణుడూ మొదలైన మిత్రులూ ఆనందంతో చెలరేగిపోతున్నారు. సభలోని పెద్దలంతా తెల్లబోయి చూస్తున్నారు.

అప్పుడు దుర్యోధనుడు ప్రాతికామిని పిలిచి—"నీవుపోయి, ఇక్కడ జరిగినసంగతి అంతా చెప్పి ద్రౌపదిని సభకు తీసికొనిరా!" అని చెప్పెను. వాడుపోయి చెప్పగా ద్రౌపది వానితో—"ధర్మరాజు తాను ఓడిపోయిన తరువాత నన్నోడినాడో నన్ను వోడిన తరువాత తానోడినాడో తెలుసుకొనిరమ్ము" అని బదులు చెప్పింది.

వాడువచ్చి సభలో ఆమాట చెప్పగా దుర్యోధనుడు కోపంతో—"ఆ ధర్మసందేహం సభలోనే తేల్చుకోవచ్చు. ద్రౌపదిని తీసికొనిరమ్ము" అని ప్రాతకామిని మళ్ళీపంపినాడు. చేయునదిలేక ద్రౌపది వాని వెనుకనే వచ్చి ధృతరాష్ట్రుని సింహాసనంవద్ద గాంధారిచాటున వణకుతూ నిలబడింది. అప్పుడు దుర్యోధనుడు దుశ్శాసుని పిలిచి-"ప్రాతికామి భయస్థుడు. నీవుపోయి ద్రౌపదిని ఇచ్చటికి లాగుకొని రమ్ము" అని ఆజ్ఞాపించెను.

అప్పుడు దుశ్శాసనుడు నిర్భయంగాపోయి-"నేను రజస్వలను, ఏకవస్త్రమును, నన్నుముట్ట వలదు" అని ద్రావది మొరపెట్టుచుండగా-"నీ వేకవస్త్రవైననేమి? విగతవస్త్రవైననేమి? జూదంలో నీమగడు నిన్నోడిపోయినాడు. నీవు దుర్యోధనుని దాసివైతివి. అవరోధమెందుకు? రా!" అని జుట్టుపట్టుకొని యీడ్చుకొని వచ్చినాడు.

అదిచూచి భీముడు సహింపలేక ఉగ్రుడై మండిపడుతూ-"ఇట్టి నిండుసభలో ద్రావది అప మానించిన యీ దుశ్శాసనుని యుద్ధంలో చంపి వీనిగుండెను చీల్చి యీ దుర్యోధనుడు చూస్తూ వుండగా వీని రక్తం తాగుతాను" అని ప్రతిజ్ఞ చేసెను.

తరువాత సభలో ద్రావదిని వివస్త్రగాచేసి పాండవులనూ ద్రావదిని యింకా పరాభ వించాలని ప్రయత్నం చేసినారుగాని శ్రీకృష్ణుని వరప్రసాదంచేత ద్రావదికి అక్షయవస్త్రాలు లభించుటవలన ఆ దురాత్ముల దురుద్దేశం ఫలింపలేదు.

అప్పుడు ద్రావది సభ్యులగాంచి-"అయ్యలారా! అంతఃపురస్త్రీనైన నే నింతమందిరాజుల సభలో ఈవిధంగా అవమానింపదగిన దాననేనా? నా ప్రశ్నకు సభాసదులు తీర్మానం చేయ నక్కరలేదా? నేను దాసినేనా?" అని మొరపెట్టెను. అదివిని భీష్ముడు-"అమ్మా! నీ ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరం చెప్పడానికి ధర్మరాజొక్కడే సమర్థుడు. ఇట్టి ధర్మసూక్ష్మతను మా వంటివారు గ్రహింపలేరు" అని దీనస్వరంతో తెలిపెను.

ఆ సమయంలో దుర్యోధనుడు ద్రావదిని తన యొడిలోకి రమ్మని సంజ్ఞచేసెను. అది చూచి భీముడు ప్రచండ క్రోధంతో —"రాజ్యమదంచేత కన్నుగానక పతివ్రతయగు ద్రావదిని చులకనజేసి అవమానించిన దుర్మార్గుడైన దుర్యోధనుని మహారణరంగమందు తొడను విరుగగొట్టి చంపెదను" అని ప్రతిజ్ఞచేసి గదను అందుకోబోతూవుంటే—"ఇది కోపానికి సమయంకాదు"ని భీష్మ, విదుర, ద్రోణులు అతనిని శాంతపరచిరి.

నిండు సభలోనికి ద్రౌపదిని జుట్టుపట్టి యీడ్చుకొని వస్తూన్న దుశ్శాసనుడు.
ఆ దృశ్యాన్ని గాంచలేకపోతూన్న అతిరథ మహారథులు.

అప్పుడు ధృతరాష్ట్రుడు అగ్నిహోత్రగృహం సమీపంలో నక్కలు అరచినవి. అగ్నులు మందకాంతులయాయి. కౌరవస్త్రీల హృదయాలు దుఃఖపూర్ణములయాయి. దుర్యోధనాదుల పడకయిండ్లమీద గద్దలూ, కాకులూ వాలి కర్ణభీషణంగా అరచినాయి. ఈ దుర్నిమిత్తాలన్నీ చూచి భీష్మ విదురులు కౌరవులకు చేటు మూడిందని అనుకొన్నారు.

ఆ అపశకునాలను చూచి గాంధారి ధృతరాష్ట్రునికి తెలియజేసింది. అప్పుడు రాజు దుర్యోధనుని పిలిపించి—"కుమారా! నీమూలాన్ని ఉత్తములైన పాండవులకు అనేక కష్టాలు కలిగినాయి. పరమ పతివ్రత అయిన ద్రౌపదిని నిండుసభలో అవమానించి చాలా తప్పుచేసినాను" అని చీవాట్లు పెట్టి యిప్పటికైనా నీదుష్టచేష్టలు మానుమని బోధించెను.

ధృతరాష్ట్రుడు ద్రౌపదికి వరాలిచ్చుట

తరువాత ధృతరాష్ట్రుడు కోడలగు ద్రౌపదిని తన అంతఃపురానికి పిలిపించి, గాంధారీ, నూరుగురు కోడళ్ళూ వినుచుండగా ద్రౌపదినుద్దేశించి-"అమ్మా! నీవు నా కోడళ్ళందరిలోనూ, పూజ్యురాలవు. నేను నీకు ప్రియం చేయదలచుకొన్నాను నీకేమికావలయునో కోరుకొనుము" అని ఆదరించెను.

అంత ద్రౌపది వినయంతో—"నాకు మీరు వరమివ్వదలచినచో 'లోకపూజితుడూ, మనుసమానుడూ అయిన ధర్మరాజును' దాస్యమునుండి విడిపించవలయును" అనికోరెను.

రాజు "అట్లేచేసెదను మరియొకవరము కోరుకొ"మ్మనగా "ధర్మరాజు నలుగురు తమ్ములూ, తమ తమ ఆయుధాలతోటీ, కవచాలతోటీ దాస్యమునుండి విడిపించండి" అని కోరుకొన్నది.

రాజు సంతోషంతో "అలాగేనమ్మా! ఇంకోవరం కోరుకో"మ్మనగా ద్రౌపది "వైశ్యస్త్రీకి నొక వరమూ, క్షత్రియసతికి రెండూ, శూద్రభామకు మూడూ, బ్రాహ్మణ గృహిణికి నూరు వరాలు కోరవచ్చును. గావున నేనింక వేడుకోరాదు" అని సమాధానం చెప్పింది.

అంతఃపురంలో ధృతరాష్ట్రుడుగాంధారీ, కుంతీదేవి సమక్షంలో ద్రౌపదికి వరములిచ్చుట.

ఆ మాటకు ధృతరాష్ట్రుడు చాలా సంతోషించి—"అమ్మా! నీగుణాలకీ, నీ ధర్మజ్ఞానానికి చాలా సంతోషమయింది" అని ధర్మరాజును తక్కిన నలుగురు తమ్ములనూ పిలిపించి—"నాయనలారా! మీ రోడిపోయిన ధనరాసు లన్నీ తిరిగి మీ కిచ్చివేసితిని. మీ అర్ధరాజ్యం ఎప్పటిలాగే తీసుకొని ధర్మపరిపాలన చేసుకొనుడు. నీవు పెద్దల సేవచేసి సకలధర్మాలూ తెలుసుకొన్నావు. నాకొడుకు నీకు చాలా అపకారాలు చేసినాడు. వైరం మరచిపోవడం. శాంతంగా వోర్చి వుండడం. దోషాలువదలి గుణాలు మాత్రమే గ్రహించడం ఉత్తముల లక్షణం. నీవుదుర్యోధనునిపై కోపం పెట్టుకోవద్దు" అని చెప్పి పాండవులనూ, ద్రౌపదినీ ఇంద్రప్రస్తానికి పంపివేసెను.

పాండవులు ద్రౌపదిని సహితంగా తమ రాజధానికిపోయి తమ పూర్వవైభవంతో సుఖంగా వున్నారు. కాని దుర్యోధనునికి మాత్రం కోరిక తీరలేదు. అసూయ వదలలేదు పాండవులను ఏలాగైనా బికారులను చేసేదాకా వాని దుఖఃపోదు.

వాడొకనాడు మరల కర్ణ, శకుని, దుస్శాసనులతో ఆలోచించినాడు. ఆ దుష్ట చతుష్టయం బాగా ఆలోచించి వొక ఉపాయం కనిపెట్టినారు. "ధర్మరాజుతో మునుపటిలాగే జూదమాడి గెలుచుకుంటే ముసలిరాజు ఎప్పటిలాగే వారికి ధారపోస్తాడు. పోనీ యుద్ధంచేసి వారిని దీనులుగా చేతామనుకుంటే కష్టం ఇక ధనంతో జూదమాడక ధర్మరాజును మళ్ళీపిలిపించి" వోడిపోయినవాళ్ళు పండ్రెండేళ్ళు వనవాసమూ. వొక యేడు అజ్ఞాతవాసమూ, చేయాలని అజ్ఞాతవాసములో బయలు పడితే తిరిగి అట్లే వనవాసం అజ్ఞాతవాసాలు చేయాలనీ పందెంపెడదాము. ధర్మరాజు శకునిచే తప్పకుండా వోడిపోతాడు. ధర్మం తప్పడు కనుక అతడు పందెం ప్రకారం చేస్తాడు అంతకాలం రాజ్యభ్రష్టులై పోయిన వాళ్ళకు మళ్ళీ రాజ్యం సంపాదించుకొనే బలమేముంటుంది. ఈలోపల యజ్ఞయాగాలు, దానధర్మాలూ మొదలైనవానివల్ల రాజులను ప్రజలనూ వశపరచుకొని మనమే సార్వభౌములము కావచ్చును. ఈ భూమండలమంతా నిష్కంటకంగా మనమేపాలింపవచ్చును" అని నిశ్చయించుకున్నారు.

దుర్యోధనుడు అనేక విధాలుగా ఈ విషయం చెప్పి, బలవంతంగా తండ్రిని వొప్పించినాడు. మళ్ళీ జూదమాడడానికి ధర్మరాజునూ, తమ్ముళ్లను పిలిపించినాడు. పూర్వంలాగే దుర్యోధనుని పక్షంగా శకుని ధర్మరాజుతో జూద మాడడానికి ఏర్పాటయింది. పందెంకూడా వారు నిశ్చయించిన రీతినే నిర్ణయమయింది. దైవలోపంచేత పూర్వంలాగే ధర్మరాజు జూదంలో వోడిపోయినాడు.

ఇక ధర్మరాజు తమ్ముళ్లతోనూ, ద్రౌపదితోనూ, రాజ్యం విడిచి తాపసివేషాలతో వనవాసానికి పోవాలి అప్పుడు వారు ధృతరాష్ట్రుడూ, భీష్ముడూ, ద్రోణుడూ, విదురుడూ, మొదలైన పెద్దలవద్ద సెలవు తీసుకొన్నారు. అప్పుడు విదురుడు విచారంతో చూచి—"నాయనా! నీకు సకల ధర్మాలూ తెలుసును వేదవ్యాసునిచేత మీరందరూ సర్వజ్ఞులైనారు. నారదమునీంద్రునిచేత రక్షితులైనారు. మీ పురోహితుడు సర్వసమర్థుడైన ధౌమ్యుడు మీకు దైవపౌరుషబలాలు రెండూవున్నాయి. మిమ్ము సకల దేవతలనూ, పంచభూతాలను కాపాడురుగాక, మీ అమ్మ కుంతి వనవాసకష్టాలు అనుభవించలేదు. మీరు మరలి "వచ్చువరకును నా యింట్లో వుంటుంది" అని ధర్మరాజునకు బోధించి పంపెను.

పాండవుల వనగమనం

పాండవులనూ, ద్రౌపదియు, కుంతీదేవికి నమస్కారముచేసి యామెను విదురునియింట వుండ వలెనని ప్రార్థించిరి. కుంతి దుఃఖంతో కొడుకులకూ, కోడలికీ అతికష్టంమీద సెలవిచ్చింది. పాండవులటు పోతూవుండగా చాలామంది ప్రజలు వారివియోగం సహింపలేక వారితోకూడా వనానికి పోవడానికి సిద్దపడ్డారు.

ధర్మరాజు వారికందరకూ ధర్మబోధనసుచేసి మరల సుఖంగావచ్చి మిమ్ము కలుసుకొంటామని ధైర్యంచెప్పి ఆపివైచి వనాభిముఖుడై బయలుదేరినాడు. పాండవులట్లు దీనవదనాలతో పోతూవుండగా హస్తినాపురంలోను, రాజప్రసాదంలోనూ, అనేకంగా అపశకునాలు అగపడ్డాయి భూకంపం కలిగింది.

అవి అన్నీ విని ధృతరాష్ట్రుడు భయంతో దద్దరిల్లి తనకొడుకు దుర్నయాలవల్ల ఇంకా యెట్టి విపత్తులు సంభవిస్తాయో అని దిగులుపడుతూ విదురుని పిలిచి—"సోదరా! ధర్మరాజు నలుసంతైనా ధర్మం తప్పేవాడుకాడు. పురోహితుడైన ధౌమ్యునితోనూ, ద్రౌపదితోనూ కలసి పాండవులు అడవికి పోయేటప్పుడు ఏమనుకొన్నారు? ఎట్లుపోయినారు? చెప్పుము" అని దీనంగా ప్రశ్నించెను.

అప్పుడు విదురుడు—"మహారాజా! పాండవులు ధర్మం తప్పకుండా పోయేటప్పుడు ధర్మరాజు తన మొగంమీద గుడ్డకప్పుకొన్నాడు. భీముడు తన రెండుబాహువులూసాచి భీమాకారంతో పోయాడు. అర్జునుడు దోసిళ్ళకొలది ఇసుకను తీసికొని చల్లుకొంటూ పోయినాడు. నకులుడు తన వొంటినిండా విభూతిపూసుకొంటూ పోయినాడు సహదేవుడు తలవంచుకొని పోయాడు, తల విరియబోసుకొని ద్రౌపది పోయింది. రౌద్రయామ్యసామాలు వల్లిస్తూ ధౌమ్యుడు వారివెంట పోయాడు" అని చెప్పెను.

ఆ మాటలు విని ధృతరాష్ట్రుడు తల్లడిల్లిపోతూ గద్గదకంఠంతో-"అటుపోవుటలో వారి భావమేమి? నీకు తెలిసినచో చెప్పగోరెదను" అని అడిగినాడు.

అప్పుడు విదురుడు—"నీకొడుకు మాయచేత రాజ్యభ్రష్టుడైన ధర్మరాజు పరాభవఖిన్నమైన తన తీవ్రదృష్టిచేత ప్రజలు కాలిపోవుదురని ఉత్తరీయంతో మొగం కప్పుకొన్నాడు. యుద్ధంలో తన బాహుబలం చూపించే అవకాశం దొరుకుతుందని ఉత్సాహంతో భీముడుచేతులు చాచుకొని పోయాడు. ఈ రేణువుల సంఖ్యకంటెనూ అధికమైనబాణాలు ప్రయోగించి శత్రుమారణం చేస్తానన్నట్లుగా అర్జునునుడు ఇసుక చల్లుకుంటూ పోయినాడు. నకులుడు విభూతి పూసుకోడానికి కారణం సుకుమారమైన తన చక్కని శరీరం వనవాసకష్టాలకు ఓర్వగలదా అని ప్రజలు చూచి దుఃఖిస్తారేమో అని, తన సౌందర్యం కనబడకుండా వుండడానికే, తన దీనవదనం చూస్తే ప్రజలకు కీడవుతుందని సహదేవుడు తలవంచుకొన్నాడు. మహాయుద్ధంలో తమభర్తలు మరణింపగా కౌరవవధువులు నావలెనే పోతారని ద్రౌపది విగళితవస్త్రియూ, ముక్తకేశినియూ, శోకమూర్తియూ అయిపోయింది. రణనిహతులైన కురుశూరుల పరలోక క్రియలను సూచిస్తూ

(7)

పాండవులను వనగమనము కేగుచుండగా భక్త్యాంజలి ఘటిస్తూన్న ప్రజాసమూహము.

(75 వ పేజీ చూడుడు)

ధౌమ్యుడు యామ్యమంత్రాలు పఠిస్తూ పోయినాడు" అని చెప్పెను. ఆ మాటలు విని ధృతరాష్ట్రుడు భయపడి నిట్టూర్పు విడిచి పూరకుండెను.

ఈ విధంగా పాండవులు ఇంద్రప్రస్థపురమందు ఇరువదిమూడేళ్ళు రాజ్యపాలనంచేసి పాపపు జూదంలో పరాజితులై సత్యవ్రతం దీర్చడానికి బ్రాహ్మణబృందము తమ్ము పరివేష్ఠించియుండగా అరణ్యవాసం చేస్తూవున్నారు. అప్పుడు వారికనేకులైన మహర్షుల సందర్శనాలూ, ప్రయోజనాలు కలిగినవి.

అరణ్యవాసం చేస్తూ వుండగానే వ్యాసమహాముని ఆజ్ఞచేత అర్జునుడు పరమేశ్వరుని గూర్చి తపస్సుచేసి ఆ మహేశ్వరుని అనుగ్రహంచేత పాశుపతమును సంపాదించినాడు. పాండవులు మునులను సందర్శిస్తూ వారివల్ల పుణ్యకథలు వింటూ వనవాస నియమం చాలాకాలము గడపివేసినారు.

ఒకనాడు పాండవులైదుగురూ, ద్రౌపదినీ, ధౌమ్యుని, తృణబిందుని ఆశ్రమంలో నిలిపి వేటకు పోయిరి. అప్పుడు సైంధవుడు సాళ్వుని తనయను పెండ్లిచేసుకోవడానికి సపరివారంగా పోతూ ఆ యాశ్రమములోవున్న ద్రౌపది సౌందర్యమును రథంమీదనుండి చూచి మోహముగ్ధుడై తన స్నేహితుడైన కోటికాస్యుని పిలిచి-"ఆ సుందరి యెవ్వరో తెలుసుకొని రమ్మ" ని పంపెను.

సైంధవుడు ద్రౌపది నెత్తుకొని పోవుట

అతడు పాంచాలిని సమీపించి మృదుస్వరంతో-"అమ్మా! ఇట్టి ఘోర వనమధ్యమందు వొంటరిగావున్న నీవు ఇంద్రుని విడిచివచ్చిన శచీదేవివా? కాక విష్ణువక్షస్థలం విడిచివచ్చిన లక్ష్మీదేవివా? నిన్ను కన్న పుణ్యపురుషుడు ఏ వంశంవాడు? నీ జీవితేశ్వరుడై సుఖించుచున్న ధన్యమూర్తి యెవడు? నేను సురథుడనే రాజునకు తనయుడను. నన్ను కోటికాస్యుడందురు. అదిగో కాంచన రథారూఢులైన సౌవీర రాజకుమారులు తన్ను పరివేష్టించి కొలుస్తూవుండగా సకలాభరణ భూషితుడై గజారూఢుడై విలసిల్లుతూవున్న వీరుడు సింధు సౌవీరాధిపతియైన సైంధవుడు అతడు నీ సంగతి తెలిసికొనిరమ్మని మిత్రుడనైన నన్ను పంపినాడు" అని తెలియజేసెను.

పాండునందనులు లేనిసమయంలో బలవంతంగా ద్రౌపది నెత్తుకొనిపోతూన్న సైంధవుడు.

ఆ మాటవిని ద్రౌపది—"అయ్యా! నేను పాంచాలపతి ద్రుపదమహారాజు తనయను. కృష్ణ అనుదానను. పాండునందనులైన ధర్మజ భీమార్జున నకుల సహదేవులకు ధర్మపత్నిని. వారిప్పుడు వేటకు పోయినారు. ఆ మహాత్ములకు మీరు పూజ్యులు. అన్నా! నేనిచ్చట ఒంటిగాఉన్నాను. సంతానవతిని, ధర్మపత్నిని అయిన నాతో నీవిటు సామాన్యురాలిగా తలచి పెక్కుమాటలాడుట నీతిగాదు. నాభర్తలు వచ్చువేళ అయినది. వారు మీ కందరికీ అతిథిసత్కారములు చేయుదురు. అంతవరతూ మీరీ ఆశ్రమ సమీపమందు నిలచి వుండండి" అని చెప్పి ద్రౌపది పర్ణశాలలోకి పోయెను.

కోటికాస్యుడునూ పోయి సైంధవునితో జరిగిన విషయమంతా చెప్పినాడు మోహానపర వశుడై వున్న సింధురాజా మాటలు విని కొందరు భృత్యులతోకూడా పోయి సింహగుహలో ప్రవేశించు తోడేలులాగు పాండవుల పర్ణశాలలో చొరబడి పాంచాలింజూచి-"నీకూ నీభర్తలకీ క్షేమమా?" అని కుశలప్రశ్న వేసెను.

అప్పుడు ద్రౌపది-"పాండవులు క్షేమంగా వున్నారు. నీకు స్వాగతము. నాభర్తలకు బదులుగా నేనిచ్చు అర్ఘ్యపాద్యాదులూ, పీఠమును గ్రహించి ఆతిధ్యమును స్వీకరింపుము. నా భర్తలు వేటకు పోయినారు. వారు వచ్చువేళ అయింది. వారు వచ్చి యాత్మబంధుడవైన నీ కింకను ప్రియము చేయగలరు" అని చెప్పెను.

సైంధవుడు నవ్వుతూ-"ఎల్లవిధాలా నీవు మాకు ఆతిధ్యమిచ్చినట్లే సంతోషించితిని. నీ వలన మోహముచేత నా మనసు వికలమైపోవుచున్నది. నన్ను కృతార్థుని చేయుము. దయవుంచి రథమెక్కుము. భ్రష్టరాజ్యులైన పాండవులతో నీవేమి సుఖపడగలవు? స్త్రీ హీనులను సుందరులు మోహించుట ఉచితంగాదు" అనియెను.

ఆ మాటలు విని ద్రౌపది భయముతో వడకుతూ—"నీవు పాండవులకూ, ధార్తరాష్ట్రులకూ చెల్లెలైన దుస్సలకు భర్తవు. నాకు సోదరుడవగుదువు. లోక విరుద్ధమైన యిట్టి యధర్మబుద్ధి వహించి యేల చెడిపోయెదవు" అని అదలించెను.

సైంధవుడు నవ్వుతూ—"ఓ సుందరీ! రాజులకు తరుణీమణుల ననిభవించే విషయంలో వావి వరుసలతో నిమిత్తంలేదు. అంతేకాదు వనితారత్నాలు అందరికీ అనుభవనీయములే కాని వొకరి సొమ్ము కావు" అనియెను.

ద్రౌపది క్రోధోద్రిక్తురాలై-"పాపాత్మా! జగదేకవీరులైన పాండుతనయులనైన తలచి భయపడక నన్నిట్లు ధిక్కరించి పేలుచున్నావు. తేలుకీ పీతకీ అంత్యకాలానికి చూలు వచ్చినట్లు చేటుకాలానికి నీకీ దుర్బుద్ధి పుట్టింది. జీవితాశవుంటే మేలుకొని యిటనుండి చల్లగా నీదారినిపో! అని అదలించెను.

జయంతుడా మాటలను లక్ష్యంచేయక-"నీవు నన్ను ధిక్కరింపక నాతో రమ్మ. నా మాట విని ఆ బంగారు తేరుమీదనో, ఆ భద్రగజంమీద అంబారిలోనో యెక్కి కూర్చుండు మ"ని యామె పైటచెంగు పట్టుకొని లాగెను.

ద్రౌపది తన చీరచెంగు వదల్చుకొని ఉగ్రమూర్తియై ఆ దురాత్ముని తోసివేసింది. ఆ వుదటునకు సైంధవుడు బోరగిలపడి స్మృతికోల్పోయి అంతతో తెలివి తెచ్చుకొని పాంచాలిని బలవంతంగా పట్టి యీడ్చుకొనిపోయి రథంమీద కూర్చుండబెట్టి తీసుకొని పోవుచుండెను.

ధౌమ్యుడు పెద్దపెద్ద కేకలువేస్తూ ద్రౌపదిని విడువుమని సైంధవుని ప్రార్థిస్తూ సపరివారముగాపోతున్న సైంధవుని వెంబడించి పోవుచుండెను.

భీముడు సైంధవుని పరాభవించి విడచుట

ఇంతలో పాండవులు ఆశ్రమానికివచ్చి ద్రౌపది పరిచారిక అయిన ధాత్రేయిక వలన జరిగిన సంగతి అంతా తెలుసుకొని క్రోధావేశంతో రణసన్నిద్ధులై విషసర్పాలులాగు రోజుతూ సైంధవుడు పోయిన త్రోవను అతివేగంగా పోయి గోలపెడుతూవున్న ధౌమ్యునికి ధైర్యంచెప్పి ఎవరికోసం దూకే డేగలులాగు సైంధవ సైన్యంమీదికి దూకి సింహనాదాలు చేసినారు.

సైంధవుడునూ తన సేనలతో వారిని ఎదుర్కొన్నాడు. అప్పుడు గజబలంమీద భీముడు పడి గదాదండంతో ఏనుగులను పీనుగులుగా చేసి రథాలనూ, గుఱ్ఱాలనూ నుగ్గునూచలుగా మోది

కాల్బలాలను చెల్లాచెదరు చేసివేసినాడు. అర్జునుడు గాండీవమునుండి శరంపరలను కురిపిస్తూ సింధురాజ సైన్యాన్ని వటాపంచలు చేస్తూన్నాడు.

రణరంగమంతా భీషణమైపోయింది. ఆఘోరయుద్ధంలో త్రిగర్తపతియైన సుధన్వుడూ సౌవీర కుమారులు పన్నిద్దరూ పడిపోయారు సైనికులెల్లరూ హతులయ్యారు. రణరంగమంతా శవమయమై పోయింది. అసహాయుడైన సైంధవుడు భయభ్రాంతుడై ద్రౌపదిని దింపివైచి తన రథం తోలుకొంటూ పారిపోతున్నాడు.

అది చూచి అర్జునుడు భీమునితో-"సిగ్గువిడచి సైంధవుడు పారిపోతున్నాడు. పోనీక పట్టుకొని వానిని కడతేర్చవలెను" అని హెచ్చరించెను. అప్పుడు ధర్మరాజు వారితో-"మన దుస్సలను దలచి వానిని చంపవద్దు" అని హెచ్చరించెను. భీమార్జును లతివేగంగా పోయినారు. క్రోసు దూరం లోపున వున్న సైంధవుని రథాశ్వాలను అర్జునుడు తెగవేసినాడు. దానితో సైంధవుడు ధనుర్బాణలు క్రింద పారవైచి పాదచారియై పారిపోతున్నాడు.

అప్పుడు భీముడు వానిని బలవంతముగా పట్టి పిడికిలితో గుండెలపై పొడిచి పడవేసి గుండెల మీద తన్నినాడు. దానితో సైందవుడు మూర్ఛితుడైనాడు. అప్పుడర్జునుడు—"ఇంక వానిని కొట్టవద్దు. అన్నగారు వానిని చంపవద్దని సెలవిచ్చినారు కాదా!" అని కేకలువేసెను.

"అన్నగారెప్పుడూ కరుణించ మనడమేగాని, కార్యాలు చెడిపోయే విషయాలు ఆలోచింపరు." అని విసుగుకొంటూభీముడు కత్తివంటి వాడిబాణంతో ఆ సైంధవుని తల చెక్కలెగసేలాగు గొరిగి విరూపునిచేసి—"ఓరి! పాపాత్మా! నీకు జీవితాశ వున్నట్లయితే అన్ని సభలలోనూ పాండవదాసుడనని చెప్పుకొంటూ బ్రతుకుము" అని వానిచేత ముమ్మారు 'నేను పాండవదాసుడను' అని అనిపించి ధర్మరాజువద్దకు తీసుకొని వచ్చినాడు.

ధర్మరాజు వానికి తగిన బుద్ధులుచెప్పి విడిచిపెట్టినాడు. పెండ్లికని పోవుచున్న సైంధవుడు అట్లు పరాభూతుడై గంగాద్వారానికి పోయి మహానిష్ఠతో ఈశ్వరునిగూర్చి తపస్సు చేసినాడు. ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై వానిని వరం కోరుకొమ్మని అనుగ్రహించినాడు.

ద్రౌపదిని అపహరించుకుపోయే సైంధవుని బంధించి సోదరులకడకు తీసుకొస్తూన్న భీముడు.

అప్పుడు సైంధవుడు-"పాండవుల నందరినీ యుద్ధంలో జయించేశక్తి నాకు దయచేయాల"ని కోరినాడు. ఆ మాట విని యీశ్వరుడు- "పాండవులను జయించేశక్తి దేవేంద్రాది దేవతలకు కూడా శక్యంకాదు. అయినా నీ కోరిక తీర్చాలి కావున అర్జునుడు వొక్కడుతప్ప తక్కిన పాండవులను వొక్కరోజుమాత్రం నీవు జయింపగలుగుతావు" అని వరమిచ్చి అంతర్హితుడయినాడు.

పాండవులట్లు ద్రౌపదిని విడిపించి సైంధవునికి బుద్ధిచెప్పి తమ ఆశ్రమంలో మునులను సేవిస్తూ దర్శించే మునులవలన పుణ్యచరిత్రాలు వింటూ సుఖంగా వనవాస నియమం పాలిస్తూ వున్నారు. వనవాసం పండ్రెండేళ్లూ పూర్తికావచ్చెను.

రాబోయే కురుపాండవ యుద్ధంలో తన కొడుకైన అర్జునునికి విజయం కలిగించాలని కోరికతో వొకనాడు దేవేంద్రుడు బ్రాహ్మణవేషం వేసుకొని కర్ణుని దర్శనానికి పోయినాడు.

ఇంద్రుడు కర్ణుని కవచ కుండలాలను హరించుట

కర్ణుడు ఆవిప్రుని యథావిధిగా పూజించి-"తాము దయచేసిన కార్యమేమి? మీకు సుందరీ మణులగు తరుణులు కావలెనా? సకల సస్యాలూపండే భూములు కావలెనా? కాంచభూషణాలు కావలెనా? రత్నాలు కావలెనా? గోవులు కావలెనా? మీ కోరిక యేమో చెప్పండి నిశ్చయంగా తీరుస్తాను" అని విన్నవించెను.

ఆ మాటలు విని దేవేంద్రుడు-"అయ్యా? మీరిప్పుడు చెప్పినవి యేవీ నా కక్కరలేదు. మీ కుండలాలూ, కవచమూ నాకు దయచేయవలెను" అని కోరెను.

అప్పుడు కర్ణుడు నవ్వుతూ-"బ్రాహ్మణోత్తమా? ఎన్నెన్నో శ్రేష్టములైన వస్తువులు నీ కిస్తానని చెప్పుతూవుంటే వెఱ్ఱివాడవై యివికోరినావేమి? కుండలాలూ, కవచమూమాట అటుండనిచ్చి ఎంతెంత విలువగల వస్తువులనైనా సరే, అవి యెట్టివైనాసరే నీకిస్తాను. మారు మాటచెప్పక కోరుకొనుము!" అని వురికొల్పెను.

కానీ బ్రాహ్మణుడు-"నాకు ఇతరములైనవేవీ అక్కరలేదు. ఆ కవచకుండలాలే కావాలి? అని పట్టుపట్టెను.

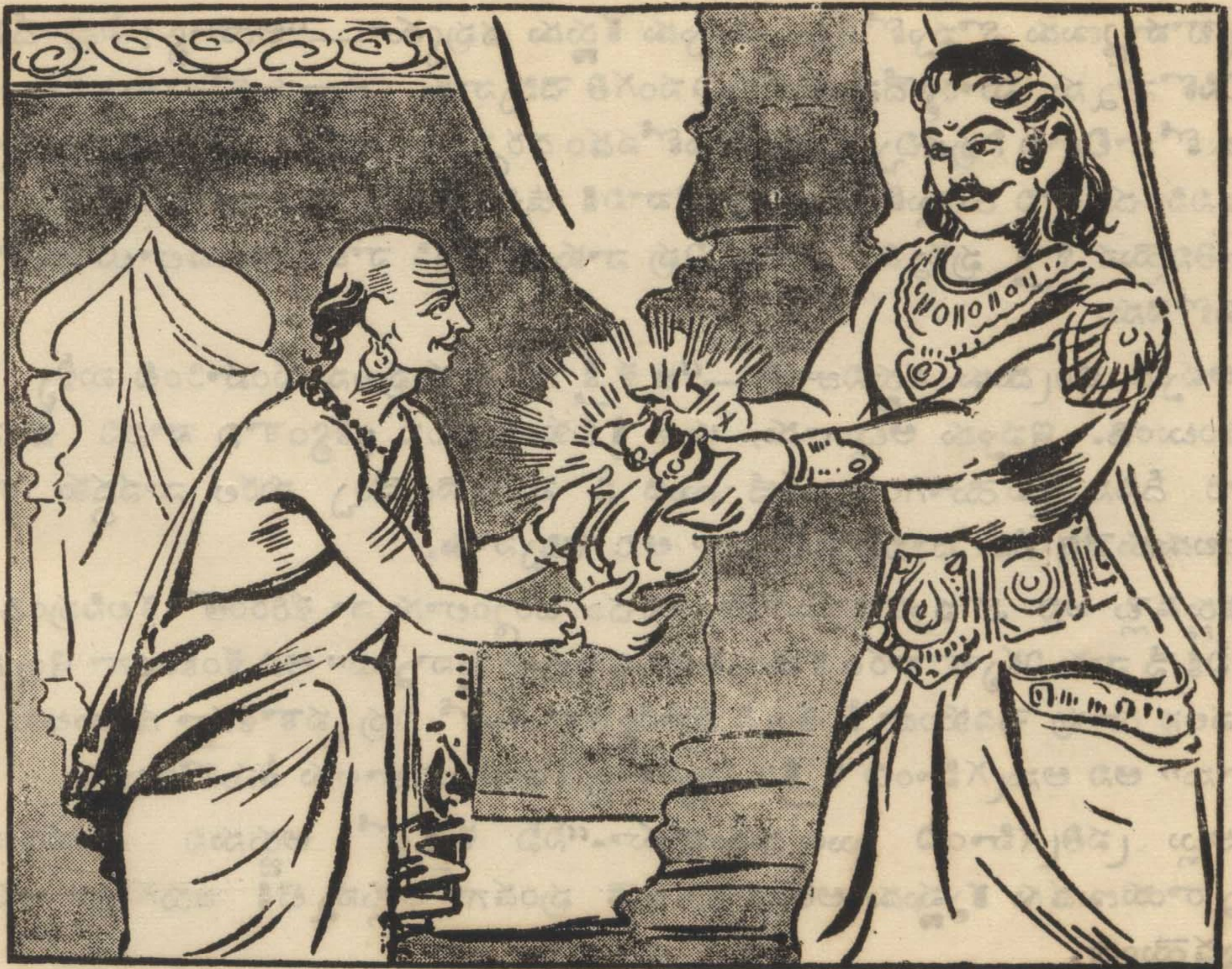

బ్రాహ్మణవేషధారియైన యింద్రునికి కర్ణుడు కవచకుండలాలను ధారబోయుట.

కర్ణుడిక చేయునదిలేక "కవచ కుండలాలు నాతో కూడపుట్టినవిగాని యివి నేను పెట్టుకొన్నవి కావు. నా రాజ్యమూ సర్వస్వమూ నీకిస్తాను తీసుకొమ్మ" అని వేడుకొన్నాడు.

బ్రాహ్మణుడు వొప్పుకోలేదు. అప్పుడు కర్ణుడు నవ్వుతూ—"అయ్యా! నీవు దేవేంద్రుడవని తెలిసికొన్నాను. సూర్యదేవుడు నాకు నీ సంగతి చెప్పినాడు. మూడులోకాలూ రక్షించే నిన్ను నేను వేడుకోవాలిగాని నీవువచ్చి నన్ను వేడుకోవడం ధర్మమా! బ్రాహ్మణరూపంతో వచ్చి నాచేత ఇచ్చెదననిపించుకొని యిట్లుకోరుట నీవంటివానికి ఉచితమా? సరే! అలాగే యిస్తాను. నీకు సకల శత్రుఘాతినియైన శక్తి వున్నది. దానిని నీవు నాకు దయచేసి నాకవచకుండలాలు తీసుకొనుము" అని వేడుకొనెను.

అప్పుడు ఇంద్రుడు కర్ణునిజూచి—"ఆ శక్తి నా శత్రువులను సంహరించి మళ్ళీ నావద్దకు వస్తూ ఉంటుంది. ఇప్పుడు అట్లుగాదు. ఈ శక్తి నీకు జయింప శక్యంకాని వానిని చంపగలదు. ఒక్కసారి దీనిని ప్రయోగించినంతనే యిది నీ పనిని నెఱవేర్చి మరల నావద్దకు రాగలదు. అట్లొడంబడుదువేని నేను దానిని నీకిస్తాను" అని చెప్పినాడు.

కర్ణుడట్లే అని వొప్పుకొని—"నా కవచం చర్మంలాగు నా శరీరంతో కలసివుంది. దీనిని వొలిచి నీకిస్తే నాకు వికృతాకారం కలుగుతుందని విచారిస్తున్నాను" అని శంకింపగా ఇంద్రుడు—"అందువలన రూపు చెడకుండా నీ తండ్రి సూర్యునికాంతితో నీవు ప్రకాశిస్తూ ఉండుటకు నేను వరమిచ్చినాను" అని అనుగ్రహించి శక్తిని కర్ణునికిచ్చి కవచకుండలాలను తీసుకొన్నాడు.

అట్లు ప్రతిగ్రహించి యింద్రుడుపోతూ-"నీవీ శక్తితో అర్జునుని చంపదలచినావు. శ్రీమన్నారాయణుడగు కృష్ణుడు అతనికి రక్షకుడై వుండగా అదెన్నటికీ జరుగదు" అని చెప్పి అదృశ్యుడయ్యెను.

పాండవులు ఈ విధంగా కష్టాలతోటీ, సుఖాలతోటీ వనవాసం పన్నెండేళ్ళూ గడిపివేసినారు. ఇక అజ్ఞాతవాసం వొకయేడు చేయాలి. పాండవులంతటివాళ్లూ అజ్ఞాతంగా వుండడం చాలాకష్టం. వాళ్ళలో ఎవళ్ళు బయడపడినా తిరిగి పండ్రెండేళ్లు వనవాసం, అజ్ఞాతవాసం చేయ్యాలి.

ఈ వొక్క సంవత్సరమూ ఎలాగు గడుపుదామని ఎక్కడ ఆశ్రయించి ఉందామనీ ఆలోచించుకొన్నారు. అన్ని దేశాలకంటె మత్స్యదేశం సుభిక్షమైనది. విరాటరాజు చాలా ధర్మాత్ముడు. అతనివద్ద ఉండడానికి నిశ్చయించుకొన్నారు.

ధర్మరాజు బ్రాహ్మణవేషంతో విరాటుని సభలో సభ్యుడుగా వుండి, అప్పుడప్పుడు అతనితో పాచికలాడుతూ కంకుడు అనే పేరుతో ఉంటానన్నాడు. భీముడు వంటవాని వేషంతోపోయి అతనికి వంటచేసిపెడుతూ వలలుడనే వేషంతో ఉంటానన్నాడు. అర్జునుడు నేను బృహన్నల అనే పేరుతో వేషం వేసికొనిపోయి అంతఃపుర రాజకన్యలకి నృత్యగీతాలు నేర్పుతూ ఉంటానన్నాడు. నకులుడు గుఱ్ఱాలకాపరిగా దామగ్రంధి అనే పేరుతో కొలచి ఉంటానన్నాడు. సహదేవుడు కాపరిగోవుల వేషంతో పోయి తంత్రీపాలుడనే పేరుతో ఆశ్రయం సంపాదించుకుంటానన్నాడు. వాళ్ళలో వాళ్ళకు తెలిసేలాగ పంచపాండవులూ వరుసగా జయుడు, జయంతుడు, విజయుడు, జయసేనుడు జయద్బలుడూ అని మారుపేరులు పెట్టుకొన్నారు.

అప్పుడు ధర్మరాజు ద్రౌపదిని చూచి-"భువనమోహినివైన నీవీ యేడాదీ మానప్రాణాలు కాపాడుకొంటూ ఎట్లు గడుపుతావు?" అని విచారంతో ప్రశ్నించాడు. ద్రౌపది నేను అంతఃపుర పరిచారిక వేషంతో విరాటుని రాణి సుధేష్ణను సేవిస్తూ ఉంటానని చెప్పింది.

పాండవులు మారువేషాలు తాల్చుట

అనుకొన్న ప్రకారంగా పంచపాండవులూ ద్రౌపదీ తమ వేషాలు మార్చుకొన్నారు. ఒకరిని వొకరు చూచుకొని సరిగానే ఉన్నవని నిశ్చయించుకొన్నారు. మత్స్యదేశానికి పయనమై కొన్నాళ్ళలో వారానగరం చేరుకున్నారు. అక్కడ తమఆయుధాలన్నీ ఆకులు మొదలైనవానితో కట్టకట్టినారు. దానిపై వొక శవకళేబరంకట్టి వల్లకాళ్ళదిబ్బ దగ్గరవున్న పెద్ద జమ్మికొమ్మకు వ్రేలాడగట్టి వొక్కొక్కరే సమయంచూచి విరాటరాజు కొలువులో చేరుకొని, అతి గూఢంగా కాలక్షేపం చేస్తూవున్నారు.

విరాటరాజునకు సింహబలుడనే బావమరిది వున్నాడు. వాడు ఆయనకు సర్వసైన్యాధిపతి. అతి బలవంతుడు. వాని సహాయంవల్లనే విరాటరాజు పరరాజులకు లొంగకుండ రాజ్యం చేస్తున్నాడు. ఆ సింహబలుడు వొకనాడు తనసోదరి సుదేష్ణరాణిని అలంకరిస్తూవున్న ద్రౌపదిని చూచి మోహించి తన కోరిక రాణీ అయిన సుదేష్ణతో చెప్పినాడు.

ఆ మాటలువిని సుదేష్ణ-"సోదరా! ఆమె ద్రౌపది పరిచారకట. దానికి అయిదుగురు గంధర్వులు భర్తలు వున్నారట. ఆమె యెడల అపచారం చేసేవాళ్ళను ఆ గంధర్వులు చంపు తారట. నీకు ఈ చెడ్డకోరిక యెందుకు? చేతులారా మృత్యువును తలపైకి తెచ్చుకోవడమెందుకు?" అని చెప్పింది. కాని వాడు వొప్పుకోలేదు. అప్పుడు సుదేష్ణ—"రేపు ఆమెచేత నీఇంటికి కల్లు పాత్ర పంపిస్తాను. అప్పుడు నీవు ఆమెను వశపరుచుకోవచ్చును" అని చెప్పింది.

అన్నట్లుగానే సుదేష్ణ సైరంధ్రిచేత సురాపాత్ర సింహబలునికి పంపింది. అప్పుడు సింహ బలుడు ద్రౌపదికి తన కోరికను తెలిపి బ్రతిమాలుకున్నాడు. కాని సైరంధ్రి క్రోధముతో వానిని తిరస్కరించింది. సింహబలుడు ముష్కరుడై ఆమెను బలాత్కరింప బోయేటప్పటికి ద్రౌపది వానిని వొక్క తోపుతో గెంటివేసి గోలపెడుతూ వొక్క పరుగున సుదేష్ణ అంతఃపురంలోకి పోయింది.

తప్పుపని చేసినవానికి ధైర్యం వుండదు. అప్పటికి సింహబలుడు ఏమీచేయక తనకోరిక తీర్చుకొనుటకు తగిన సమయంకోసం ఎదురుచూస్తూ వున్నాడు. కాని ఆరాత్రియే మాయోపాయం చేత వానిని ఉత్తర నర్తనశాలలోనికి రప్పించి భీముడు అర్ధరాత్రివేళ వానిని చంపి చేతులూ, కాళ్ళూ డొక్క లోనికి గుచ్చివేసి కళేబరమంతా ముద్దచేసి కందుల తిత్తిలాగు చేసివేసినాడు.

తెల్లవారిన తరువాత అంతాచూచి గంధర్వులు సింహబలుని చిత్రవధ చేసినారని నిశ్చ యించుకొన్నారు. నగరంలోని జనమంతా ఆశ్చర్యంతో చూడవచ్చినారు. అనేకులు అనేక విధాలుగా చెప్పుకొంటూ, విచారించేవారు విచారిస్తూ, తప్పుకి తగిన శాస్తి జరిగిందని సంతో షించేవారు సంతోషిస్తూ నిందించేవారు నిందిస్తూ వున్నారు.

(౮)

మారువేషాలతో విరాటనగరము ప్రవేశించు పాండవులకు ధౌమ్యుడు హితబోధచేయుట

ఆ సమయంలో తమ అన్న మరణం విని వాని తమ్ములు నూరుగురు కీచకులూ వచ్చి చూచి అనేక విధాల దుఃఖిస్తూ, ఆ జనసమూహంలో ఏమియెరుగనట్లు చూస్తూవున్న ద్రౌపదిని చూచి-"దీని మూలాన్నే యింత చేటు పుట్టినది" అని క్రోధోద్రిక్తులై బలవంతంగా ద్రౌపదినిపట్టుకొని తమ అన్నగారి శవంతో కట్టి కాల్చివేయుటకై శ్మశానవాటికకు తీసికొనిపోయినారు.

భీముడు కీచకులను చంపి ద్రౌపదిని విడిపించుట

ఈ సంగతి తెలిసికొని భీముడు వేగంగా తన వేషం మార్చుకొని, వల్లకాటిసీమకు మారు తోవను పోయి ఆ నూరుమంది కీచకులతోను యుద్ధంచేసి అందరిని చంపి ద్రౌపది కట్లువిడిపించి ధైర్యం బోధించి అంతఃపురానికి పొమ్మనిచెప్పి తాను ఎప్పటిలాగే వంటశాలకు చేరుకున్నాడు.

ఆ సంగతిచూచి విని సైరంధ్రిపతులైన గంధర్వుల పరాక్రమాన్ని గురించి సైరంధ్రి సచ్ఛరిత్రాన్ని గురించీ నగరప్రజలంతా అనేకవిధాలుగా చెప్పుకొంటూవుండిరి.

ఇట్లుండగా సింహబలుని విచిత్ర మరణాన్ని గురించి దుర్యోధనునికి తెలియవచ్చెను. వాడు కర్ణుని, దుశ్శాసనుని. శకునినీ పిలిచి ఆలోచించినాడు. "సింహబలుడు సహాయంగా వుండడంచేత తక్కిన రాజులంతా విరాటుడంటే భయపడుతూ వుండేవారు. అట్టివాడు మరణించినాడు. భీముడూ, సింహబలుడూ, జరాసంధుడూ, సమానబలులు. జరాసంధుని భీముడు చంపినాడు. వీనిని కూడా భీమునంతటివాడుగాని చంపలేడు. వొకవేళ మారువేషంతో భీముడు విరాటుని ఆశ్రయించి వున్నాడేమో? వుంటే వానిని బయటపెట్టి పాండవులను తిరిగీ వనవాసం చేయించవచ్చును. లేకుంటే విరాటుని జయించి మనకు సామంతరాజుగా చేసుకొనవచ్చును. విరాటునిపై దండెత్తిపోవుటకు ఇదే మంచి సమయము" అని వాళ్లు నిశ్చయించుకొన్నారు.

అప్పుడు త్రిగర్తదేశాధిపతి అయిన సుశర్మకూడా వారితోవుండెను. అతడు సింహబలుడు తన్ను చాలాసారులు అవమానించిన సంగతి చెప్పి—"నేను సైన్యంతోపోయి విరాటుని గోధనమును హరించి తీసికొని పోయెదను. అతడు యుద్ధానికి వస్తే అవలీలగా జయించి రాజ్యం ఆక్రమించు

భీముడు శతకీచకులను హతమార్చి ద్రౌపదిని రక్షించుట.

కుంటాను" అని వారితో చెప్పెను. సుశర్మ ముందుగా విరాటునిపై దండెత్తిపోవుటకును, ఆ మరునాటికే దుర్యోధనుడు తన చతురంగ బలాలతోటీ మరొకవైపునుండి విరాటనగరాన్ని ముట్టడించి సుశర్మకి సాయపడేటట్టూ యేర్పాటు జరిగెను.

అనుకొన్నట్లు సుశర్మ సైన్యంతోపోయి విరాటుని పశుధనాన్ని హరించెను. ఆ సంగతి విని విరాటుడు ససైన్యంగా సుశర్మను ఎదుర్కొన్నాడు. ధర్మరాజూ, భీముడూ, నకుల సహదేవులూ యోధవేషాలతో రథారూఢులై విరాటునికి సహాయముగా పోయినారు. ఆ రాత్రి ఘోరయుద్ధం జరిగింది. తుదకు సుశర్మ విరాటుని విరథునిచేసి బంధించి తీసికొని పోవుచుండెను. అప్పుడు ధర్మరాజు భీమునితో "మనకు ఆశ్రయమిచ్చిన విరాటుని రక్షింపుము. త్వరపడుము" అని ఆజ్ఞాపించెను

భీముడు అతివేగంగా పోయి కొలదిదూరంలోనే సుశర్మ సేనలను ఆక్రమించి గదాదండముతో ఏనుగులను, గుఱ్ఱాలను, రథాలను తుత్తునియలు గావించి, సేనను చెల్లాచెదరుచేసి విరాటుని విడిపించి సుశర్మను బంధించి తెచ్చి ధర్మరాజునకు నివేదించెను. ధర్మరాజు సుశర్మకు బుద్ధులు చెప్పి విడిపించి పంపివేసి హతశేషసైన్యంతో విరాటుని రాజధానికి తీసుకొని వచ్చుచుండెను.

ఇంతలో దుర్యోధనుడు తన సోదరులూ, కర్ణుడూ, శకుని, భీష్మ, ద్రోణ కృపాశ్వత్థామలూ మహారథులై రాగా చతురంగ బలాలతోటీ విరాట నగరాన్ని చేరి ఆ రాజు గోధనాన్ని అపహరించి గోరక్షకులను చెదరగొట్టి తీసికొనిపోతూ వుండెను.

విరాటనగరంలో కొంత పురరక్షక సైన్యమూ, రాజకుమారుడు ఉత్తరుడు మాత్రమే వున్నారు. గొల్లవాండ్రవల్ల ఆవార్త ఉత్తరుడు విని కోపముతో మండిపడిపోయినాడు. కౌరవులంతటి గొప్ప సేనను జయించడానికి తనకు తగిన రథసారథి లేకపోయాడని విచారిస్తూ వుండెను.

అప్పుడు సైరంధ్రి విరాటుని కూతురైన ఉత్తరవద్దకు పోయి-"అమ్మా? మీఅన్న తనకు సారథి తగినవాడు లేడని కౌరవులను ఎదుర్కోడానికి తటపటాయిస్తున్నాడు. మీ గురువుగారైన బృహన్నల అర్జునునికి సారథి అయిన బృహన్నలకు శిష్యులు. ఆయన రణరంగంలో యుద్ధమూ

చేయగలరు, రథసారథ్యమూ చేయగలరు. నీవుకోరితే నీ అన్నకు సారథిగా పనిచేస్తారు. అందువల్ల నీ అన్నకు జయమూ కలుగుతుంది" అని తెలియజేసెను.

ఉత్తర బొమ్మపొత్తికలను తెమ్మని బృహన్నలను కోరుట

ఉత్తర అలాగేనని తన గురువుగారిని కోరింది. బృహన్నల వేళ్ళు లెక్కపెట్టుకొని ఏదో ఆలోచించుకొని సరేఅని అంగీకరించినాడు. ఉత్తరుడు సంతోషించి బృహన్నలతో రథారూఢుడై కౌరవులను ఎదుర్కొని యుద్ధంచేయడానికి పోయినాడు. కదలిపోయేటప్పుడు ఉత్తర బృహన్నలతో-"యుద్ధంలో పడిపోయిన గొప్ప గొప్ప యోధుల పాగచెంగులు నా బొమ్మపొత్తికలకై తెచ్చిపెట్టుము" అనికోరెను. అర్జునుడు నవ్వుతూ-"మీఅన్న విజయం సంపాదిస్తే అలాగే తెచ్చిపెడతా" నన్నాడు.

బృహన్నల ఎంతో చురుకుగా గుఱ్ఱాలను నడపినాడు. ఉత్తరుడు సపరివారంగా కౌరవ సైన్యాన్ని కొన్నినిమిషాలలో సమీపించినాడు. ఆసేనాసముద్రాన్నీ, వీరయోధులనూచూచి భయభ్రాంతుడై వడకుతూ చటాలున రథంమీదనుండి క్రిందికి దుమికి తిరిగి చూడకుండా పట్టణం వేపు పరుగెత్తడం ఆరంభించినాడు. బృహన్నల నవ్వుతూ వొక్కపరుగున పోయి ఉత్తరుని పట్టుకొని తెచ్చి రథంమీద కూర్చుండబెట్టి—"రాజకుమారా! 'నాకు తగిన సారథివుంటే కౌరవ సైన్యాన్నంతనీ చెల్లాచెదరుచేసి విజయుడనై గోవులను మరలించుకొని వస్తాను' అని డంబాలుకొట్టి అసలు వాళ్ళను చూచినంతనే యింటికి పారిపోతే నగర ప్రజలంతా నిన్ను నిందించిరా! భయపడకు రమ్మా!" అని బుజ్జగిస్తూ తాము ఆయుధాలు వుంచిన జమ్మిచెట్టువద్దకు రథం తోలుకొని పోయి ఉత్తరునితో—"ఆచెట్టుకొమ్మను వేలాడుతూవున్న కట్టను క్రిందికి దింపుము!" అని చెప్పెను.

ఉత్తరు డట్లేచేసెను. అర్జునుడు ఆకట్టను విప్పగా ఎన్నడూ చూడని దివ్యమైన అస్త్రాలు అందులో ఉత్తరునికి కనబడనివి. అప్పుడుత్తరుడు-"ఈదివ్యాయుధాలు ఎవరివి?" అనిప్రశ్నించెను.

బృహన్నల నవ్వుతూ 'ఇవి పాండవులవి' అని జెప్పెను. ఉత్తరుడు మరింత ఆశ్చర్యంతో—"ఈ ఆయుధాలు ఇక్కడవున్నట్లు నీకేలాగు తెలిసినది? ఆయుధాలు ఇట్లు విడిచి పాండవు లెక్కడకు పోయినారు? అని ప్రశ్నించెను.

అందుపైని బృహన్నల అన్ని సంగతులూ రాజకుమారునికి చెప్పి—"నేనే అర్జునుడను. ఈ విధంగా పాండుపుత్రులమైన మేము అయిదుగురమూ, ద్రౌపదియు ఏడాదినుండి మీ యింటనే వున్నాము. భయపడవలదు. నీవు యుద్ధంచేయనక్కరలేదు. సారథివై రథను నడుపుము. నేను కౌరవసైన్యాన్ని జయించి మన గోవులను మరలించుకొని వచ్చెదను" అని ధైర్యం చెప్పెను.

ఇది అంతా దూరాన్నుండి చూస్తూన్న కర్ణ, దుర్యోధనులు-"ఇదిగో రథికుడై మనమీదికి వస్తూవున్న వాడు అర్జునుడులాగున్నాడు" అని కర్ణుడు తెలియజేసినాడు. ఆ మాట విన్నంతనే దుర్యోధనుడు సంతోషంతో—"బయలుపడిపోయాడు. ఇక పాండవులు మరల పండ్రెండేళ్ళు వనవాసానికి పోవాలి!" అని గర్జించినాడు.

ఆ మాట విని భీష్మ, ద్రోణులు లెక్కలుచూచి—"అధికమాసాలతో గూడా నిన్నటితో వారి సమయము గడపోచియినది" అని చెప్పుచుండగానే అర్జునుడు గాండీవమును ఎక్కుపెట్టి నారిసారించి గుణధ్వనిచేసి దేవదత్తమనే శంఖాన్ని పూరించి కౌరవసైన్యాన్ని సమీపించినాడు. అప్పుడు కురసైన్యమంతా వెనుదిరిగి అర్జునుని ఎదుర్కొన్నది.

అప్పుడు ఘోరాతి ఘోరమైన మహాయుద్ధం జరిగింది. ఏకవీరుడైన అర్జునుడు ముహూర్తమాత్రాన కౌరవసైన్యాన్నంతనూ బయలుపడ జేసినాడు. అయినా వీరులగువారు పలాయితులుగాక అభిమానంచేత అర్జునునితో పోరాడుతూవుంటే అర్జునుడు వృథా సంహారమెందుకని కౌరవసైన్యం మీద సమ్మోహనాస్త్రం ప్రయోగించినాడు. అప్పుడా సైన్యమంతా మూర్ఛలో మునిగిపోయెను

అంత అర్జునుడు గోరక్షకులను జూచి—"మీరు మన గోవులను నిర్భయంగా మరల్చండి" అని హెచ్చరించి పడిపోయిన సేనలో ప్రముఖులైనవారిని అందరినీ ఉత్తరునికి పరిచయంచేసి

ఉత్తర శత్రు తలపాగాలను బొమ్మపొత్తిళ్ళకు తెమ్మని బృహన్నలను కోరుట.

(93 వ పేజీ చూడుడు)

"నీవు పోయి భీష్మ ద్రోణులను ఏమీ చేయక తక్కినయోధుల పాగాచెంగులు మన ఉత్తర బొమ్మ పాత్తిలకై కోసికొనిరమ్ము" అని చెప్పి తాను ఎప్పటివలె పేడివేషంబుతో సారథియై ఉత్తరుని రథకునిగా చేసి-"ఉత్తరుడు కౌరవులను జయించి గోవులను మరల్చి విజయుడై నగరానికి వస్తున్నాడు.పట్టణమంతా విజయోత్సవాలుచేయండి" అని నగరానికి ముందుగా వార్త పంపించెను.

విరాటుడు ధర్మరాజును పాచికలతో కొట్టుట

అప్పటికప్పుడే సుశర్మను పాండవసహాయంచేత ఓడించి గోవులను మరలించుకుని రాజధాని చేరుకొన్న విజయానందంతో బ్రాహ్మణవేషంలోవున్న ధర్మరాజుతో కులాసాగా పాచికలు ఆడు కొంటూ ఉన్నాడు విరాటరాజు. ఆ సమయానికి గోరక్షకులు వచ్చి-"రాజకుమారుడు ఉత్తరుడు కౌరవసైన్యాన్ని ఓడించి విజయుడై వస్తూవున్నా"డని శుభవార్త విరాటరాజునకు తెలియజేసిరి.

ఆ వార్త విని విరాటుడు పరమానందంతో తనకొడుకు గుణగణాలూ, శౌర్యపరాక్రమాలూ కీర్తిస్తూ ధర్మరాజుతో తన కొడుకు విజయాన్ని గూర్చి చెప్పడం ఆరంభించినాడు.

అప్పుడు ధర్మరాజు మెల్లగా—"విజయముమాట నిజమే కాని దానిని సంపాదించినవాడు ఉత్తరుడే అని నేను నమ్మజాలను. అతనికి సారథిగా వెడలిన బృహన్నలయే నిశ్చయంగా ఈజయం సంపాదించి వుండును. భీష్మ ద్రోణాదులగు మహావీరు లెక్కడ? ఉత్తరుడెక్కడ? కౌరవసేన అంతనీ జయించిన యేకవీరుడు బృహన్నలయే అయివుండునని నా నమ్మకము!" అని చెప్పెను.

ఆ మాటలువిని విరాటుడు కోపించి-"దుర్మతీ! నాకుమారుని గొప్పతనాన్ని విని ఓర్చ లేక నోటికి వచ్చినట్లుగా విజయుడు బృహన్నలయే అని పేడిని పెద్దగాచేసి ప్రేలుచున్నావే" అని పాచికలు ధర్మరాజు మొగంమీదికి విసరెను. అవి అతని కణతపై తగిలి రక్తము స్రవించుచుండెను.

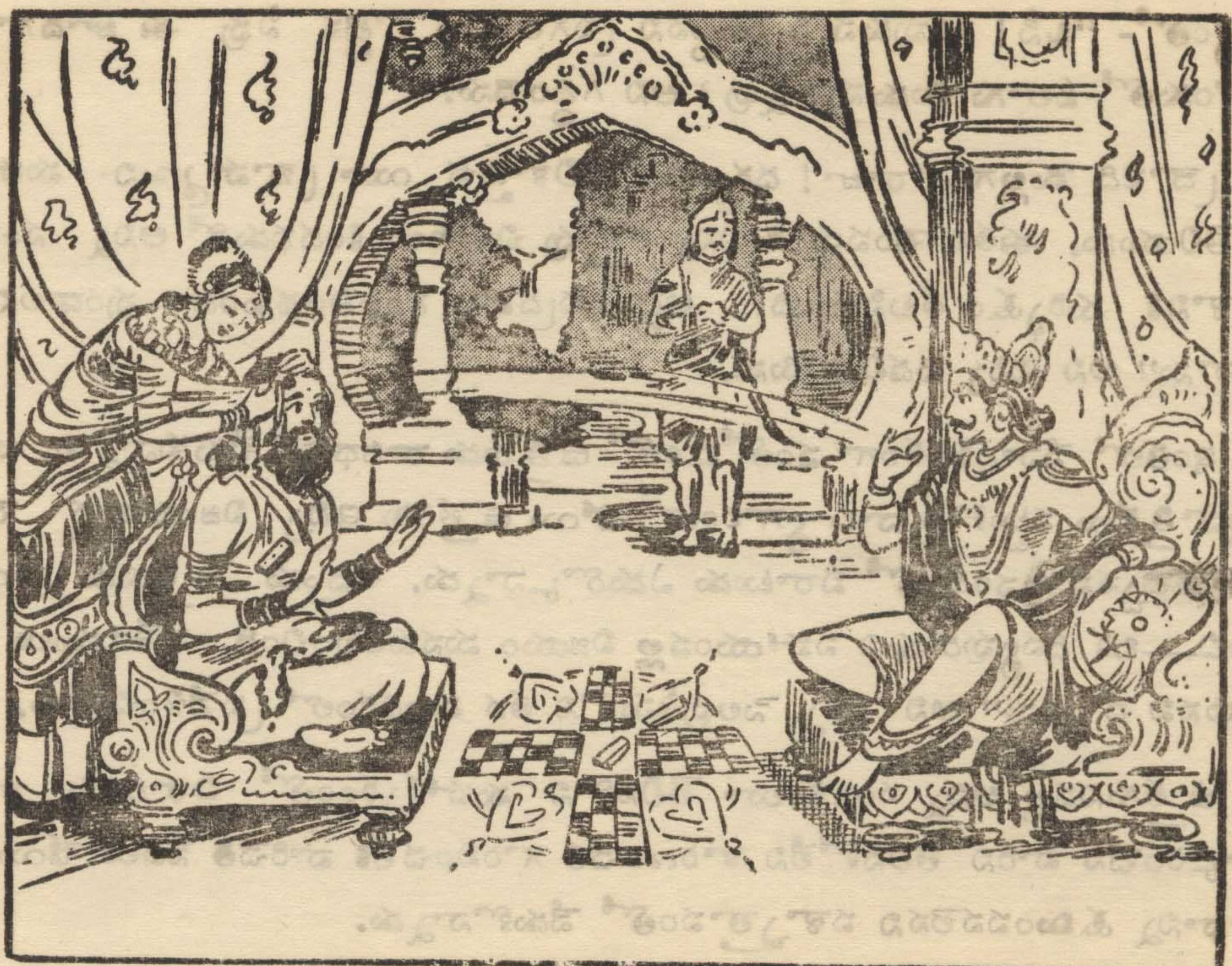

విరాటుని పాచికలచే గాయపడిన ధర్మరాజుకు ఉపచారంచేస్తూన్న ద్రౌపది.

దూరాన్నుండి చూస్తూవున్న ద్రౌపది అప్పుడు చటాలున వచ్చి ఆ ధర్మరాజు కణత నుండి కారుతూవున్న రక్తాన్ని తనపైటకొంగుతో వొత్తి తుడుచుచుండెను. అదిచూచి విరాటుడు ఆశ్చర్యంతో- "ఓసీ! పరపురుషుని ముట్టనని ప్రగల్భాలు కొట్టిన నీవు ఈ జూదగాని రక్తం పైటకొంగుతో ఏలాగు తుడుస్తున్నావు? అని గద్దించెను.

ద్రౌపది మెల్లగా-"రాజా! ధర్మరాజు చెలికాడైన యీ బ్రాహ్మణుని మహాత్మ్యము నాకు తెలియును. ఈతని చెంపనుండి ఎన్ని రక్తపు చినుకులు కిందపడునో అన్ని సంవత్సరాలు ఈ దేశానికి దుర్భిక్షం తటస్థిస్తుంది. అట్టి ఉపద్రవం సంభవించకుండా వుండాలని నేనిట్లు తుడిచినాను" అని చెప్పి వెడలిపోయెను.

ఇంతలో సేనాసహితంగా సంతోషంతో ఉత్తరుడు రాజధానికి చేరుకున్నాడు. బృహన్నల బొమ్మపొత్తికలు పట్టుకొని నాట్యాగారంలోకిపోయి ఉత్తరకు ఇచ్చి విజయవార్త చెప్పినాడు. కొడుకు వచ్చెనని ఆనందంతో విరాటుడు ఎదుర్కొన్నాడు. అప్పుడు ఉత్తరుడు తండ్రికి నమస్కరించి—ఒక దివ్యపురుషుని సహాయంవల్ల విజయం మనకులభించింది. విశేషములు స్పష్టంగా రేపు మనవి చేసెదను" అని చెప్పి సెలవుతీసుకొని తన మందిరంలో ప్రవేశించినాడు.

ఉత్తరునివల్ల అన్ని సంగతులూ తెలిసికొని మహాశ్చర్యంతో విరాటుడు పాండవులకు నమస్కారంచేసి వారిని తెలిసికోలేని కారణంచేత గౌరవించలేక వారిచేత సేవలు చేయించుకొన్న అపరాధాన్ని క్షమింపవలెనని పశ్చాత్తాపంతో వేడుకొన్నాడు.

మరియూ అర్జునుని చూచి— "మీ యెడల కృతజ్ఞతను సూచించేలాగు నాతనయను నీకిచ్చి పెండ్లిచేసెదను. అల్లు అనుగ్రహింపు" మని విరాటుడు వేడుకొనెను. అప్పు డర్జునుడు- "ఉత్తర నాకు ప్రియశిష్యురాలు ఆమెను నేను కోడలిగా చేసుకొందును" అని సమ్మతించెను.

ఉత్తరాభిమన్యుల కళ్యాణము

ఈ శుభవార్త తెలిసికొని దేవకీ వసుదేవులు సకుటుంబంగా ద్వారకనుండి విరాటనగరానికి వచ్చినారు. పాంచాలమునుండి ద్రుపదరాజునూ సపరివారంగా వచ్చినాడు. పాండవులు యథావిధిగా వనవాసమూ, అజ్ఞాతవాసమూ తీర్చి కష్టవిముక్తులైనందుకు అంతా సంతోషించినారు.

తరువాత వొక మంచి ముహూర్తంలో మహావైభవంతో ఉత్తరాభిమన్యుల కల్యాణ మహోత్సవము జరిగించి, విరాటనగరమంతా యిప్పుడు పరమానంద మహోత్సవాలతో అమరావతీ నగరంలాగు ప్రకాశిస్తూవుంది.

శ్రీకృష్ణుడూ, పాండవులూ, ద్రుపదుడూ, ధృష్టద్యుమ్నుడూ, విరాటుడు మొదలైనవారంతా వొకనాడు సభచేసి అనంతర కర్తవ్యాన్ని గూర్చి ఆలోచించినారు. ఆ సభలో అనేకులు అనేక విధాలుగా తమ అభిప్రాయాలు తెలియజేసినారు. తుదకు ముందుగా కౌరవులవద్దకు శ్రీకృష్ణుని రాయబారిగా పంపడానికి నిశ్చయించుకొన్నారు.

అప్పుడు భీముడు—"అనుకొన్నట్లు మనవిధిని మనం తీర్చినాము. మనరాజ్యం మనం ఆక్రమించుకోవలసిందే. దీనికి ఇంకా దేవిరింపులూ, రాయబారాలూ ఎందుకు? మనరాజ్యం మనం తీసికోడానికి మనకు శక్తిలేదా ?" అని మండిపడ్డాడు.

ధర్మరాజు మంచిమాటలచే శాంతపరచి కృష్ణునింగాంచి-"కృష్ణా! నీవు మాకు ఆత్మీయుడవు. రక్షకుడవు. కుటుంబకలహం లేకుండా ఇకనైనా మేమూ, దుర్యోధనాదులూ సుఖంగా జీవించేలాగు ఏర్పాటు చేయడానికి నీకంటె సమర్థులు మాకెవ్వరూ లేరు. నీవుపోయి కౌరవసభలో మన కార్యం సుకరంగా ఫలించేలాగు చేయగోరెదను" అని ప్రార్థించెను.

శ్రీకృష్ణుడు మంచి ముహూర్తాన్ని బయలుదేరి హస్తినాపురము చేరుకొన్నాడు. ధృతరాష్ట్రుని ఆజ్ఞచేత భీష్మ, ద్రోణ విదురులూ దుర్యోధనాదులూ ఆయనను సగౌరవంగా ఎదుర్కొని తీసికొనివచ్చి

ఉచితగౌరవాలు చేసినారు. దుర్యోధనుడు కృష్ణుని కుశలప్రశ్నలుచేసి ఆయనతో ఇష్టాగోష్టిగా మాటాడుతూ భోజనముగూర్చి ప్రశంసించినాడు.

అప్పుడు కృష్ణుడు-"నేను మీయింట భోజనముచేయను. నామేనత్త కుంతిని దర్శించివిదురుని ఇంటిలోనే భుజింతును. అప్రియుల యింట భోజనం ధర్మసమ్మతంగాదు. పాండవులు నాకు ప్రాణప్రియులు. వారికి నీవు గర్భశత్రుడవు. అందుచేత నాకునూ అహితుడవే అగుదువు" అని తెలిపెను.

దుర్యోధనుడుకూడా నవ్వుతూ ఏవేవో పరిహాసోక్తులచేత శ్రీకృష్ణుని ఎత్తిపొడిచి తన దురభిమానాన్ని వెల్లడించినాడు. శ్రీకృష్ణుడు భీష్మాదులను వీడుకొని విదురునింటికిపోయి మేనత్తకువందనం చేసి పాండవుల కుశలమూ, అభిమన్యుని కళ్యాణవార్తను విన్నవించి కుంతీదేవికి మనశ్శాంతి కలిగించినాడు.

శ్రీ కృష్ణ రా య బా రం

మరునాటి సభలో శ్రీకృష్ణుడు అందరూ వింటూండగా దుర్యోధనునితో—"సుయోధనా! జరిగినదేదో జరిగిపోయినది. జూదంలో పందెంప్రకారం పాండవులు వనవాసం, అజ్ఞాతవాసము చేసి తమ ధర్మం నిలబెట్టుకొన్నారు. ఆ పందెం అంతవరకే. అందులో రాజ్యవిషయం ఏమీలేదు. కాని వారురాజ్యం విడచిపోయిన తరువాత అరాజకం కాకుండా అప్పటినుండి నీవు దానిని కాపాడి నీ ధర్మం నిర్వహించినావు. ఇకనీవు పూర్వవిషయాలన్నీ మరచిపోయి బంధుభావంతో పాండవులను చ్చటికి తోడి తెచ్చి వారిరాజ్యం వారికిచ్చి మీరునూ వారునూ ఇంతటినుండి ఎట్టి అరమరలూ లేకుండా సుఖంగా జీవించండి. దీనికి పెద్దలంతాకూడా సమ్మతిస్తారనే ఆశిస్తున్నాను. ఇది మీ ఉభయులకూ క్షేమకరమైన పని" అని చెప్పెను.

అప్పుడు దుర్యోధనుడు నవ్వుచూ—"కృష్ణా! పందెంలో రాజ్యవిషయం లేనిమాట నిజమే. కాని, వారు విడిచిపెట్టి పోయిన రాజ్యభారాన్ని నేను పదమూడేండ్లు శ్రమపడి మోసినాను.

(9)

కృష్ణరాయబారము : కురుసభలో దుష్టచతుష్టయం కుతంత్రాలను వమ్ముచేస్తూన్న విశ్వస్వరూపి శ్రీకృష్ణభగవానుడు.

ఇంతకాలానికి వచ్చి వారు తిరిగి దీనిని కావాలని కోరుట యేమిన్యాయము. నేను కలుగజేసుకోక పోతే అది అప్పుడే అరాజకమై విచ్ఛిన్నమైపోవునుగదా ? అట్లు జరిగినప్పుడు పాండవులు మరల వచ్చి—'మారాజ్యం మాకివ్వండి, అని యెవ్వరి నడుగుతారు ? నీవేచెప్పుము ! నేను కష్టపడి రాజ్యభారం మోసినందుకు నాకేమిలాభం కలిగినట్లు ? నేను భయపడిపోయి వారికి రాజ్యం అప్పగించే బాధ్యత నాకులేదు. అట్లు నేను అప్పగించను. వారు విడిచిపోయినప్పుడే వారి రాజ్యమూ పోయింది" అని సమాధానం చెప్పెను.

సభవారంతా ఆశ్చర్యపడి తెల్లపోయారు. తరువాత కృష్ణుడు నెమ్మదిగా-"ధర్మరాజుకోరినట్లు వారి కైదూళ్ళయినా యివ్వవలసింద"ని చెప్పినాడు. గాని దుర్యోధనుడు నిశ్చయంగా-"ఓ సూది మొన మోపినంత భూమి అయినా నేను పాండవులకు ఈయవలసిన పనిలేదు" అని చెప్పివేసెను.

సభ అంతా నిశ్శబ్దం అయిపోయింది. పెద్దలెవ్వరూ కిమ్మనలేకపోయారు. దుర్యోధనుడు ఇదివరకే పాండవులకురక్షకుడైన కృష్ణుని బంధించడానికి దుష్టచతుష్టయంతో ఆలోచించి కుతంత్రం చేసినాడు. అందుకు సంసిద్ధుడైన దుశ్శాసనుడు వస్తూవుంటే శ్రీకృష్ణుడుఉగ్రుడై తన విశ్వరూపాన్ని ప్రదర్శించినాడు.

సభవారంతా ముగ్ధులైపోయారు. కృష్ణుడు కరుణించి తన విశ్వరూపాన్ని ధృతరాష్ట్రుడు దర్శించేటందుకు ఆతనికి దివ్యదృష్టిని ప్రసాదించినాడు. ధృతరాష్ట్రుడు తిలకించి పరమానందంతో-"కృష్ణా ! నీ దివ్యమూర్తిని దర్శించిన యీ నేత్రాలతో ఈ పాపలోకాన్ని చూడలేను. ఈదృష్టిని మరల నీవే తీసికొనుము" అని ప్రార్థించినాడు.

కృష్ణుడట్లేచేసి—"ఇకయుద్ధంకంటె గత్యంతరంలేదు. రాజ్యమనేది వీరభోజ్యంగాదా? ఎవరు విజయులో వారే రాజులవుతారు !" అని చెప్పూచూ చటాలునలేచి విదురునింటికి వెడలిపోయినాడు.

కృష్ణుడు కర్ణుని పాండవపక్షం చేరుమని చెప్పుట

తరువాత సమయం చూచి శ్రీకృష్ణుడు కర్ణుని రహస్యంగా పిలిచి తన రథంమీదకూర్చుండ బెట్టుకొని నిర్జనస్థానానికి తీసికొనిపోయి—"బావా ! నీవు సూతపుత్రుడవు కావు. నా మేనత్త

కర్ణుని జన్మరహస్యం చెప్పి పాండవపక్షాన్ని చేరుమని బోధిస్తూన్న శ్రీకృష్ణభగవానుడు.

కుంతికి ప్రథమపుత్రుడవు. ఆమె కన్యఅయివుండగా దూర్వాసమునికి సేవచేసింది. ఆయన కరుణించి—"అమ్మా! నీకు ఏ దేవతను కోరితే ఆ దేవత ప్రత్యక్షమై నీకోరిక తీర్చేటట్లు మంత్రోపదేశం చేస్తాను" అని ఆమెకు మంత్రం ఉపదేశించినాడు. అప్పుడు బాలిక అయిన కుంతి తెలియక నీవంటి కుమారుని ప్రసాదింపుమని సూర్యదేవుని మంత్రంతో ఆరాధించింది. వెంటనే సూర్యుడు స్వస్వరూపంతో వచ్చి ఆమెకు నిన్ను కుమారునిగా ప్రసాదించి సిగ్గుచేతను, అవమానం చేతనూ వడికిపోతూవున్న కుంతి కన్యత్వానికి భంగంలేకుండా వరమిచ్చి అంతర్హితుడై పోయినాడు.

కుంతి అప్పుడు ఎవరేమనుకుంటారో అని అభిమానంతోనూ, నిన్ను ఏవిధంగా ఏమి చేయాలో, ఈ రహస్యం యెవరికీ తెలియకుండా దాచుట యేలాగో తెలియక దుఃఖిస్తూవుంటే యమునానదిలో నుంచి వొక బంగారు పెట్టె ఆమె వద్దకు కొట్టుకొంటూ తేలివచ్చింది. అప్పుడు నిన్ను ఆ పెట్టెలోవుంచి నదిలో దుఃఖంతో విడిచిపెట్టి యేమీ యెరగనట్లు ఇంటికిపోయినది. దైవవశంచేత సూతుడు నిన్ను చూచి యింటికి తీసికొనిపోయి పెంచుకొన్నాడు.

నీవు కౌంతేయుడవుగాని సూతపుత్రుడవుకావు నీవు ధర్మరాజునకు అగ్రజుడవై పాండవు లంతా నిన్ను సేవిస్తూవుండగా రాజ్యం చేయవలసినవాడవు. నీ సోదరులకు పరమశత్రువైన దుర్యోధనుని ఆశ్రయించి వుండడం తగదు. నాతోరమ్మా! ధర్మరాజుకి అంతాచెప్పి నిన్ను మహారాజుగా చేయించెదను" అని చెప్పెను.

అంతయు విని కర్ణుడు—"కృష్ణా! ఈ సంగతి అంతా నేనెరుగుదును. దుర్యోధనుడు నన్ను ప్రాణమిత్రునిగా నమ్మివున్నాడు. అర్జునుని నేను జయింపగలనని ఆశపడుతున్నాడు. నాగొప్పతనం తెలియకపోయినా నన్ను తనంతవానిగా చేసినాడు. నేను అతనిని విడిచి పాండవులతో కలియుట ధర్మంకాదు" అని చెప్పి కృష్ణునివద్ద సెలవు తీసుకొని వెడలిపోయెను.

దుర్యోధనుడూ అర్జునుడూ కృష్ణుని సాయం కోరుట

ఉభయపక్షాలవారూ తుదకు యుద్ధాన్నే నిశ్చయించుకొన్నారు. తమ బలాలను వృద్ధి చేసుకోడానికి కావలసినబంధువులూ, మిత్రులూ అయిన రాజుల సహాయాన్ని సంపాదించుకొంటూవున్నారు.

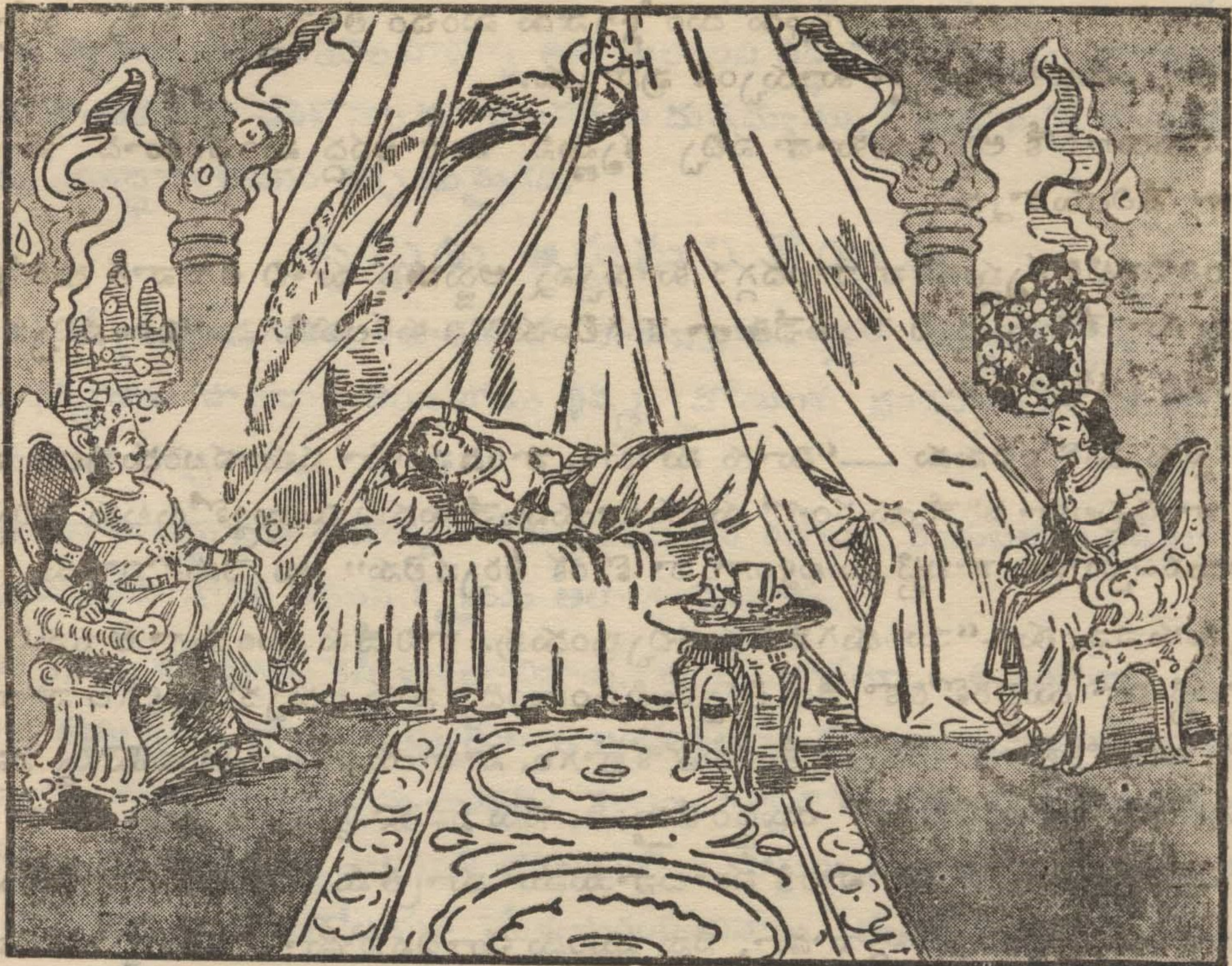

దుర్యోధనార్జునులు యుద్ధంలో సహాయంకోసం అంతఃపురంలోని నిద్రపోతూన్న
శ్రీకృష్ణుని కొరకు వేచియుండుట

వొకనాడు దుర్యోధనుడు ఎందుకైనా మంచిదనియెంచి శ్రీకృష్ణుని తమ పక్షానికి సహాయం చేసేటందుకు కోరడానికి ద్వారకానగరం పోయినాడు. అతడు అంతఃపురంలోకిపోయి చూడగా శ్రీకృష్ణుడు నిద్రిస్తూ వున్నాడు. అప్పుడు దుర్యోధనుడు మంచం తలవైపున వున్న కుర్చీమీద అతడు మేల్కొంచుటకు చూస్తూ కూర్చుండి వున్నాడు.

ఆ సమయానికే అర్జునుడుకూడా వచ్చి కృష్ణుని పాదాలవద్ద మంచంమీద కూర్చుండి నిశ్శబ్దముగా వేచియున్నాడు.

కొంతిసేపటికి కృష్ణుడు పాదాలదగ్గర కూర్చున్న అర్జునుని చూచి తరువాత దుర్యోధనుని చూచి నవ్వుతూ లేచి యిద్దరినీ రెండుచేతులా కౌగలించుకొని కుశలమడిగి---"మీ వచ్చిన కార్యమేమి?" అని ప్రశ్నించెను.

అప్పుడు దుర్యోధనుడు —"మీరు మాకూ, పాండవులకూ సమానబంధువులు. ముందు మాకూ, పాండవులకూ జరిగే యుద్ధంలో మాకు సాయముచేయుమని మిమ్ము కోరుటకు వచ్చినాను. నేను ముందువచ్చినాను. కాబట్టి ముఖ్యంగా నా కోరిక తీర్చవలెను" అని వేడుకొన్నాడు.

కృష్ణుడు నవ్వుతూ-"ముందుగనే నీవు వచ్చివుందువు. కాని నేను ముందుగా అర్జునుని చూచినాను. కాబట్టి మీ యిద్దరికోరికా నేను తీర్చవలసివుంటుంది. నాకు అర్బుదసంఖ్యగల నారాయణ బలం వుంది. అదివొకభాగం. నేను ప్రత్యేకం వొకభాగం. నారాయణబలం ఎవరిపక్షాన్ని వస్తుందో వారిపక్షాన్ని వహించి పరపక్షంతో యుద్ధంచేస్తుంది. నేను ఏపక్షాన్నివున్నా నాకు అంతా బంధువులేకనుక ఎట్టియుద్ధమూ చేయక వారికి మాటసాయము మాత్రమే చేస్తాను. ఎవరికేమి కావలెనో కోరుకొండి. నీ కంటె చిన్నవాడూ, నేను ముందు చూచినవాడూ కనుక అర్జునుడు ముందు కోరుకోడము ధర్మం" అని చెప్పెను.

అప్పుడు అర్జునుడు ఆనందంతో-"బావా? నీవు యుద్ధంచేయకపోయినా నాకు సారథ్యం చేయవచ్చును. నేను నిన్నే కోరుకొన్నాను" అనెను. దుర్యోధనుడు కూడా సంతోషంతో-"నారాయణ

సైనికులను అర్బుదాన్ని నాకు దయచేయుము" అని కోరుకొని కృష్ణుని సమ్మతిపొంది బలరాముని సహాయంకోసం పోయినాడు. బలరాముడు నేను ఎవరిపక్షాన్ని వుండనని ఖండితంగా చెప్పివేసినాడు.

ఈ విధంగా రెండుపక్షాలవాళ్ళూ తమ బలాలని సిద్ధంచేసుకొన్నారు. కౌరవులు భీష్ముని సర్వ సేనానాయకునిగా చేసికొన్నారు. పాండవులు దుష్టద్యుమ్నుని ప్రధాన సైన్యాధిపతిగా చేసుకొన్నారు. యుద్ధారంభదినం నిశ్చయమైనది.

కృష్ణుడు అర్జునుని తేర్చుట

కురుక్షేత్రమందు సకల బలాలతోటీ రెండుపక్షాలవాళ్లూ యుద్ధసన్నద్ధులు అయ్యారు. అప్పుడు ధర్మరాజు పాదచారి అయి పోయి భీష్మ, ద్రోణులకు వందనాలుచేసి యుద్ధానికి వారి అనుజ్ఞనుపొంది వచ్చినాడు.

తరువాత అర్జునుడు ధనుర్బాణాలను ధరించి తన రథాన్ని రెండుబలాల నడిమికీ తీసికొని పోయి నిలుపుమని సారథి అయిన కృష్ణుడు అలాగే చేసినాడు.

అర్జునుడు కౌరవబలంకేసి పారజూచినాడు. అందు తాతలూ, తండ్రులూ, గురువులూ, అన్నలూ, తమ్ములూ, బావలూ, మిత్రులూ, బంధువులూ. పెద్దలూ, పూజ్యులూ అంతా అతనికి కంటపడినారు. "ఇట్టి ఆత్మీయులను అందరినీ కేవలం రాజ్యలోభంచేత చంపివేయడమేనా!" అని భావించేటప్పటికి ఆతనికి పట్టజాలనంత దుఃఖం కల్గింది. అర్జునుడప్పుడు గాండీవాన్ని, బాణాలని రథంమీాద విడిచిపెట్టి గోలుగోలుమని యేడుపారంభించినాడు. తుదకు కృష్ణునితో-"బంధువులను వధించి రాజ్యంపుచ్చుకొనేకంటే వీరిచేతులలోచచ్చుటే నాకుసుఖంగా వుంటుంది"అనిచెప్పివేసినాడు.

అట్టి సమయంలో పాతాళంలో పడిపోయిన అర్జునుని లేవనెత్తి స్వధర్మమైన యుద్ధ కార్యంలోకి మళ్ళించడానికి శ్రీకృష్ణునికంటె సమర్థులైనవారు ఎవరున్నారు? అట్టివారికి ఎంత

బోధచేస్తే తిరిగి ధైర్యం కలుగుతుంది ? సర్వజ్ఞుడైన శ్రీకృష్ణుడు అప్పుడు అర్జునునకు బోధించిన బోధలన్నీ "భగవద్గీత" అను పరమపవిత్రమైన ఉత్కృష్ట గ్రంధమయినది. అదిమీరు పెద్ద వారైన తరువాత చదువుకొని సర్వార్ధములనూ సాధింతురుగాక.

ఆ కృష్ణుని దివ్యోపదేశంచేత అర్జునునికి ప్రబోధం కలిగింది. ధైర్యమూ, శౌర్యమూ, వీర్యమూ విజృంభించినాయి. అనుకొన్నట్లుగా యుద్ధసమయం అయింది. అప్పుడు ధర్మరాజు పర పక్షసైన్యంవంక చేయెత్తి—"ఆ పక్షంలో యెవరైనా శరణాగతులై వస్తే వారిని నేను నా ప్రాణాలవలెనే రక్షిస్తాను!" అని కేకవైచెను. అప్పుడు ధృతరాష్ట్రునికి వైశ్యయువతివల్ల పుట్టిన కొడుకు యుయుత్సుడనేవాడు ధర్మరాజునకు శరణుడయ్యాడు. ధర్మరాజు వానికి అభయమిచ్చి ఆదరించినాడు.

యుద్ధం ఆరంభమయింది. ఆ మహారణము ఎంతభయంకరముగా ఘోరంగా జరిగిందో మాటలతో చెప్పుటకు ఎవ్వరికీ శక్యంకాదు. ఆ సంగ్రామంలో బాణాలు వర్షంకురిసినట్లు కురిసినవి. ఝంఝూమారుతానికి సమూలంగా చెట్లు పడిపోయినట్లు ఏనుగులూ, గుఱ్ఱాలూ, రధికులూ, సైనికులూ చచ్చి పడిపోతున్నారు. అంతటి దారుణయుద్ధాన్ని పిల్లలైన మీకు సంక్షేపించి చెప్పడానికి సాధ్యంకాదు.

ఉభయ సైన్యాలలోనూ చాలామంది చచ్చిపోతూవున్నారు. ఆ విధంగా తొమ్మిదిరోజులు దారుణమైన సంగ్రామం జరిగింది. పాండుసైన్యం భీష్మనిధాటికు తాళలేకపోతూవుంది. ఆ రాత్రి రహస్యంగా ధర్మరాజు భీష్మని సందర్శించి నమస్కరించి—"తాతా ! నీవు సేనాముఖమందు నిలిచివున్నంత వరకు మాకు విజయం దొరకదు. నీ నిర్యాణం ఎలాగవుతుందో దయవుంచి తెలుపవలెను." అని కోరెను.

భీష్ముడు నవ్వుతూ—"నాయనా ! నీ వన్నమాట నిజమే. ద్రుపదరాజు కొడుకు మొగం నేను చూడను. మీ తాత విచిత్రవీర్యునికి పెండ్లిచేయుటకు కాశీరాజు కూతుంద్రను నేను

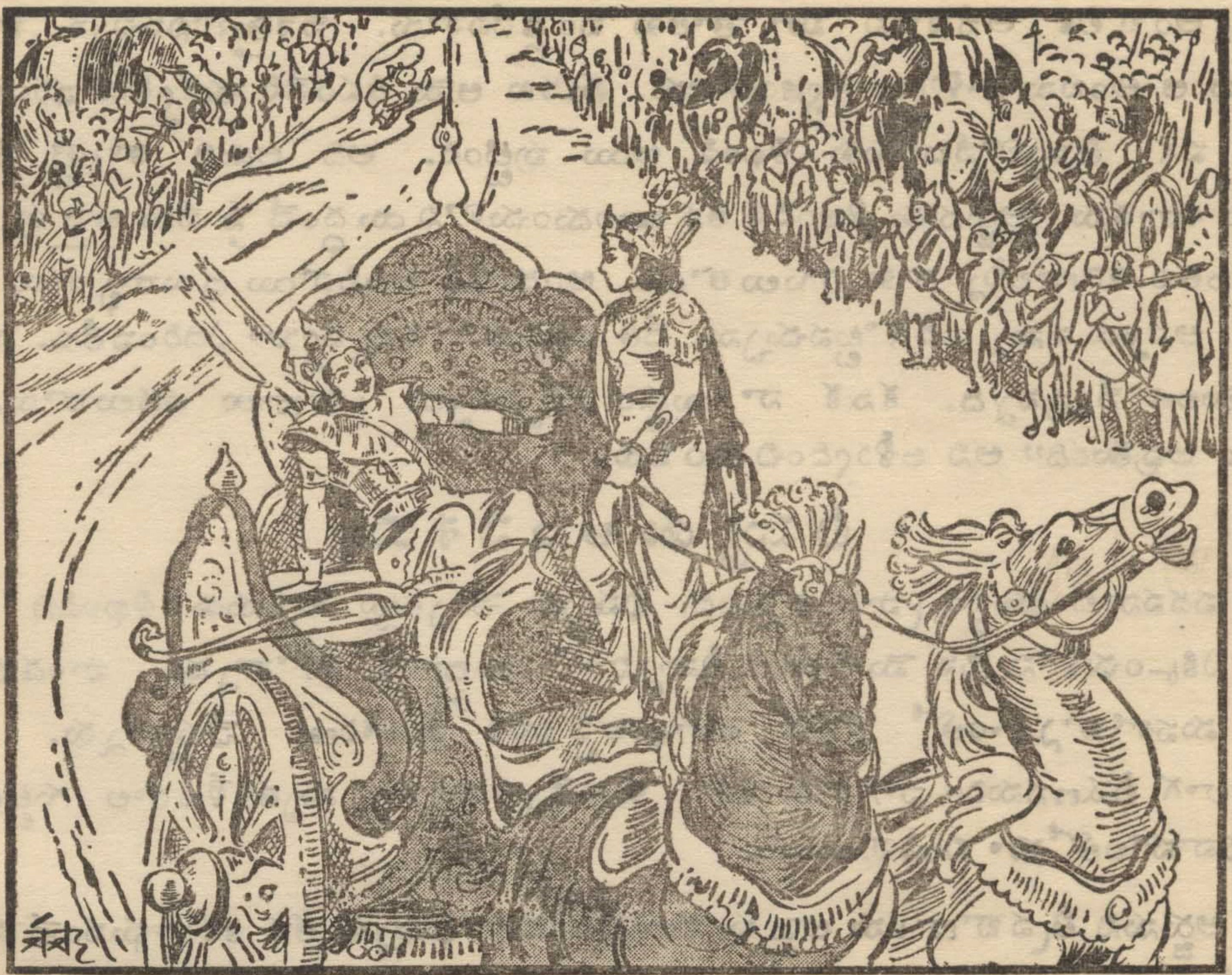

కురుక్షేత్రమున కౌరవ-పాండవ సేనావాహిని మధ్యలో అర్జునునికి గీతోపదేశం చేస్తూన్న శ్రీకృష్ణ భగవానుడు. (107 వ పేజీ చూడుడు.)

బలవంతంగా తీసికొని వచ్చినాను. ఆ ముగ్గురు కన్యలలో అంబ అనేది-"నేనిదివరకే సాళ్వరాజును వరించియున్నాను" అని చెప్పింది. అప్పుడు నేను అంబను వదలిపెట్టి తక్కిన అంబిక, అంబాలిక అనేవారిని మీ తాతకు పెండ్లిచేసినాను. నేనెత్తుకొనివచ్చిన కారణంచేత పాపము ఆ అంబను సాళ్వుడు త్యజించినాడు. తుదకు ఆమె తపంచేసి ఈశ్వరుని వరంవల్ల నన్ను చంపి పగ తీర్చుకొనేటందుకు శిఖండి అయి పుట్టింది. అది ఆడుది కాబట్టి నేను దాని మొగం చూడను. అర్జునుడు శిఖండిని తన ముందుంచుకొని యుద్ధంచేస్తే నేను ఆవైపు చూడను. గనుక అతని బాణాలన్నీ నాకు తగులుతాయి. అందుచేత అలసిపోయి ధనుర్బాణాలు విడిచిపెడతాను. అప్పుడు నన్ను పడగొట్టవచ్చును. చేత విల్లుండగా నన్నెవ్వరూ ఎదిరింపలేరు. నా మరణం నా చేతులలోనే వున్నది. కనుక నా యిష్టం వచ్చినప్పుడు ప్రాణాలు వదలుతాను. మీకు విజయం అవుతుంది" అని ఆశీర్వదించి పంపెను.

భీష్ముడు అంపశయ్య

పదవనాటి యుద్ధం ప్రారంభమైంది. భీష్ముడు చెప్పినట్లు అర్జునుడు శిఖండిని తన రథం మీద ఎక్కించుకొని సేన మొగనుండి భీష్మునితో యుద్ధానికి తలకొన్నాడు. పాండవ యోధులంతా మహోత్సాహంతో కౌరవ యోధులపైనిపడి మహారణం చేస్తున్నారు. దేవాసుర యుద్ధంలాగ భీషణసమరం సాగిపోతూంది. కురుక్షేత్రమంతా మృతకళేబరాల గుట్టలతోనూ, రక్తప్రవాహాలతోనూ నిండిపోయింది.

అర్జునుని తీవ్రబాణాలను ఆవైపు చూడకుండగా భీష్ముడు తన కరలాఘవంచేతా, శరలాఘవంచేతా తప్పించుకొంటూనే వున్నాడు. కాని జగదేకవీరుడైన అర్జునుడు సామాన్యుడా? శరపరంపరలచేత భీష్ముని ముంచివేస్తూన్నాడు. ఆ బాణాఘాతాలచేత క్రమక్రమంగా రక్తమాంసాలు క్షీణించిపోతూ వుండగా భీష్ముడు సహింపలేనంత బలహీనుడై పోతూన్నాడు.

అంపశయ్యపై నున్న భీష్ముని పరామర్శిస్తున్న కౌరవ-పాండవులూ శ్రీకృష్ణభగవానుడు.

ఈ విధంగా క్షీణబలుడైన భీష్మునికి క్రమంగా సర్వశక్తులూ నశించిపోయినాయి. అప్పుడు ఆయన నిలుచుటకైనా శక్తి లేకపోవుటచేత అర్జునుని దెబ్బలకు ఆగలేక ధనుర్బాణాలను వదలిపెట్టినాడు. ఆ సమయంలో అర్జునుడు ఆయనను పడగొట్టినాడు.

భీష్ముడు పడినంతనే రెండుపక్షాలవాళ్ళూ హాహాకారాలు చేస్తూ యుద్ధం ఆపివేసినారు, రెండు తెగలలోని బంధువులూ కలసి అవశుడైన భీష్ముని క్రిందికి దింపినారు. ఆ మహాపురుషుని వొంటి నిండా గుచ్చుకొన్న బాణాలే అతనికి మంచంలాగా అయినాయి. భూమికి తగలకుండా ఆయన ఆ బాణాలమీదే వొరిగివున్నాడు. భీష్ముడు కొంతసేపటికి తెలివితెచ్చుకొని—"దాహాము!" అని సంజ్ఞ చేసెను. దుర్యోధనుడూ మొదలైనవారు రాజోచితములైన పానీయాలను బంగారు పాత్రలతో తీసికొనివచ్చినారు. భీష్ముడు నానిని పుచ్చుకోక పాతాళగంగ కావాలన్నాడు. అంతా తెల్లపోయారు. అప్పుడర్జునుడు వారుణాస్త్రం ప్రయోగించి భూగర్భంలోని గంగాధార భీష్ముని నోట పడేటట్లు చేసినాడు. అది దక్షిణాయణం అవడంచేత భీష్ముడు ప్రాణాలు వదలక ఉత్తరాయణం ప్రవేశించేదాకా కనిపెట్టుకొని వున్నాడు.

తరువాత కౌరవులు భీష్ముని పరిచర్యలకై తగిన భృత్యులను ఏర్పాటుచేసి ద్రోణాచార్యులవారిని సర్వసేనాధిపతిగా చేసుకొన్నారు.

అట్లు సేనాని అయిన ద్రోణుడు తాను సేనాముఖమందుండి సేనతో పద్మవ్యూహాన్ని నిర్మించినాడు. ఆనాడు అర్జునుడు సంశప్తకులతో యుద్ధం చేయడానికి మరివొక రంగానికి పోయినాడు.

పద్మవ్యూహాన్ని ఎలాగు భేధించాలో పాండవసేనలో ఎవరికీ తెలియదు. అర్జునునికి వొక్కనికే తెలియును. అందుచేత ధర్మరాజు విచారంతో తమ సేనాని దృష్టద్యుమ్నునితో ఆలోచిస్తున్నాడు. దృష్టద్యుమ్నుడుకూడా నాకీ వ్యూహం భేధించడం తెలియదన్నాడు. పాండవవీరులంతా తెల్లపోయి చూస్తున్నారు.

(10)

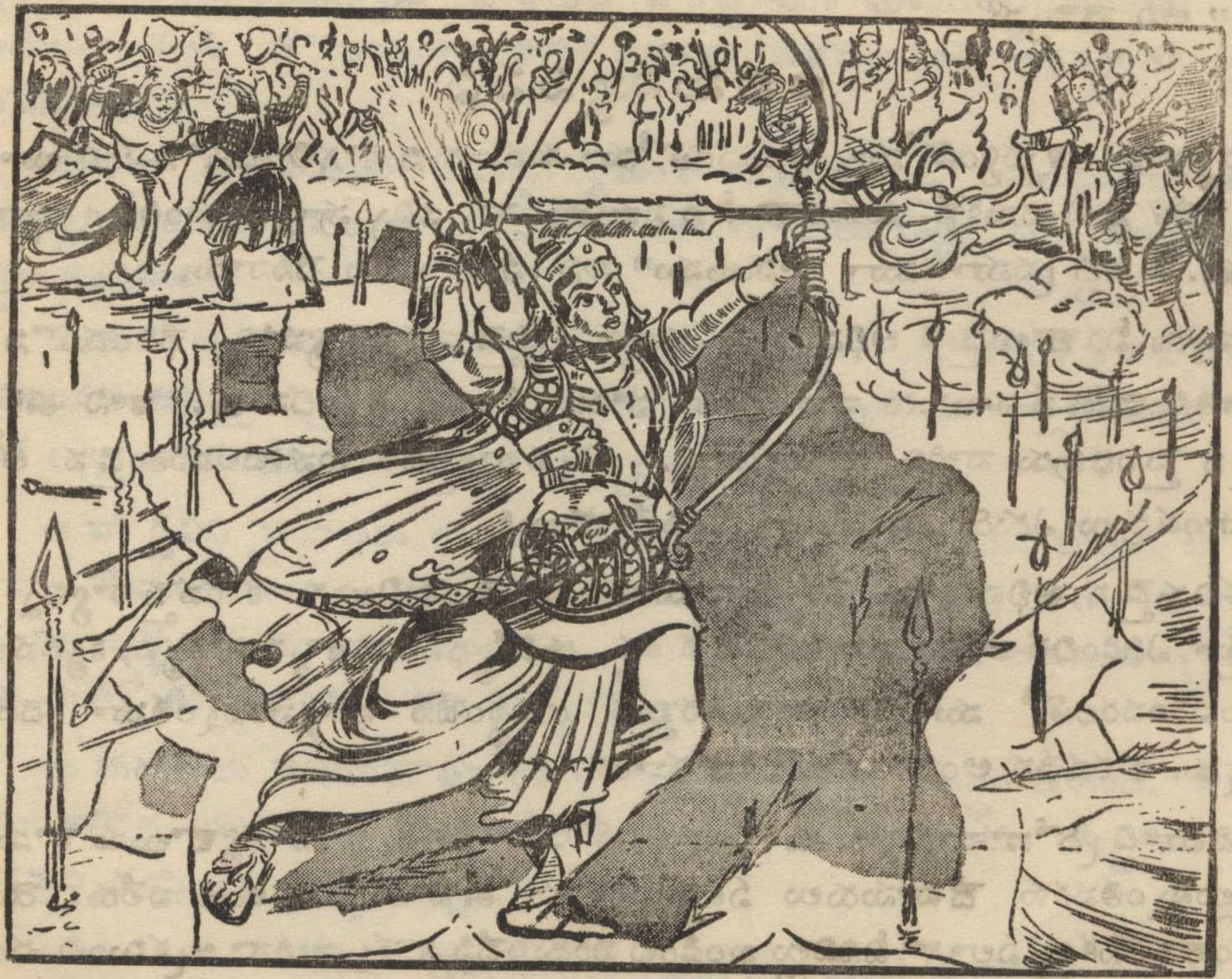

పద్మవ్యూహాన్ని ఛేధించుకొని అతిరథ మహారథులతో వీరోచితంగా పోరాడుతూన్న అభిమన్యుడు. (114 వ పేజీ చూడుడు)

అప్పుడు అభిమన్యుడు ధర్మరాజువద్దకు వచ్చి వందనంచేసి—"నాయనగారూ! ఈ పద్మ వ్యూహాన్ని ఎట్లుభేధించాలో నాకు తెలుసును. కాని తిరిగి యెట్లు బయటకి రావలెనో నాకు తెలియదు" అని చెప్పెను.

అభిమన్యుని వధ

ధర్మరాజు ఆశ్చర్యంతోనూ, ఆనందంతోనూ కుమారుని కౌగలించుకొని-"బాబూ! నీవు ముందు ప్రవేశిస్తే నీ వెనుకనే మేమంతా నీకు సహాయంగా వచ్చి వ్యూహామంతనీ చెల్లాచెదరు చేసివేస్తాము. నీ కెట్టి ప్రమాదమూ రానీయము" అని ప్రోత్సాహం చేసినాడు.

అప్పుడు వీరబాలుడైన అభిమన్యుని యుద్ధసన్నద్ధుడై పద్మవ్యూహాన్ని భేదించుకొని పోయి నాడు. ఆతని వెనుకనే నలుగురు పాండవులూ పోవడానికీ ప్రయత్నించినారు. కాని ఈశ్వర వర గర్వితుడైన సైంధవుడు వారిని అడ్డగించినాడు. వరప్రభావంచేత మహాబలవంతుడైన ఆ సింధు రాజును పాండవులు ఎదుర్కొని యేమీ చేయలేకపోయిరి.

ఏకవీరుడైన అభిమన్యుడు లేళ్ళగుంపుమీదపడిన పెద్దపులిలాగు కౌరవసైన్యాన్ని చెల్లా చెదరుచేస్తూ ఎదిరించిన అతిరథ మహారథులైన కర్ణ, దుర్యోధన, దుశ్శాసన, కృప, కృతవర్మాదు లను శరంపరంపరలతో ముంచుతూ ఘోరమైన యుద్ధంచేసి వ్యూహాన్నంతనూ చెదరగొట్టి వేస్తూన్నాడు. కౌరవసేన అంతా భయపడిపోతూంది.

అదిచూచి ద్రోణాచార్యులు దుర్యోధనునితో—"ఈతడు సామాన్యబాలుడు కాడు. వీని చేతిలో విల్లున్నంతవరకు దేవాసురులు ఏకమైవచ్చినా ఈబాలవీరుని జయింపలేరు. యోధాన యోధులంతా యేకమై ఏలాగో వీనివిల్లు ఖండించి విరథునిచేసి వొక్కసారిగా ఆక్రమించి చంపాలి" అని చెప్పెను.

ఆ వెంటనే కర్ణుడూ, దుర్యోధనుడూ, దుశ్శాసనుడూ, కృప, కృతవర్మాశ్వత్థామలతో కలిసి అభిమన్యుని ఆక్రమించినారు. అప్పుడు కర్ణుడు అభిమన్యుని విల్లు ఖండించినాడు. దుర్యో

ధనుడు గుఱ్ఱాలను పడగొట్టినాడు. దుశ్శాసనుడు సారథిని చంపినాడు. అశ్వత్థామ రథమును పగుల గొట్టినాడు. అప్పుడు అభిమన్యుడు గదాధరుడై వారిపై కురికి ఘోరయుద్ధంచేసినాడు. కాని అందరు యోధులూ కలసి వొక్కసారిగా తమశక్తి అంతా ఉపయోగించి అధర్మంగా ఆ బాలకుని చంపివేసినారు.

అంతలో చెదరిపోయిన కౌరవసైన్యమంతా ఉత్సాహంతో విజయనాదాలు చేసినారు. అభిమన్యుని మరణవార్తవిని పాండవసేనలో హాహాకారాలు పుట్టినాయి. సాయంకాలమయింది యుద్ధం ముగిసింది.

అంతలో అర్జునుడువచ్చి కుమారుని మరణానికి దుఃఖించి—"దానికి కారకుడైన సైంధవుని దేవతలందరు అడ్డమైవచ్చినా ప్రొద్దు క్రుంకేలోపల చంపుతాను. అట్లుచేయకపోతే ఈగాండీవంతో అగ్నిప్రవేశంచేసి మరణిస్తాను" అని ప్రతిజ్ఞ చేసినారు.

ఆ వార్తవిని సైంధవుడు భయంతో పారిపోవడానికి సిద్ధపడినాడు. అప్పుడు దుర్యోధనుడు- "బావా! మేమందరమూ వుండగా నీకేమిభయం? అన్నివిధాల నిన్ను మేము రక్షిస్తాము ప్రతిజ్ఞా భంగంవల్ల అర్జునుడు చస్తాడు. అందువల్ల పాండవులంతా చస్తారు. అర్జునుడు ప్రతిజ్ఞచేయడం మనకు ఎంతో శుభసూచకం" అని ధైర్యంచెప్పి ఆపినాడు.

ఆ మరునాడు రెండుపక్షాలవారికి ఘోరాతిఘోరమైన యుద్ధం జరిగింది. ఇరుతెగలవారి లోనూ అతిరథ మహారథులైన మహావీరులు ఎందరో మరణించినారు. తుట్టతుదకు అర్జునుడు సైంధవుని చంపి తన ప్రతిజ్ఞ తీర్చుకొన్నాడు.

కర్ణుడు ఇంద్రశక్తిచే ఘటోత్కచుని చంపుట

ఆ రాత్రి యెవరూ శిబిరాలలోకి పోలేదు. కాగడాలు వెలిగించుకొని పోరాడినారు. ఆ రాత్రి ద్రోణుడూ, సాత్యకీ అశ్వత్థామా, భీముడూ, ఘటోత్కచుడూ మొదలైనవారు తమ పరాక్రమాన్ని అద్భుతంగా చూపించినారు.

ఘటోత్కచుడు తన మాయాబలంతో కౌరవసేన అంతనీ కలచివేసినాడు. ఆ రాత్రి ద్రోణుడు చేసినయుద్ధం ఇంతా అంతా కాదు. ధర్మరాజుకీ ద్రోణునికీ గొప్పయుద్ధంజరిగింది. అర్జునుడు గాండీవమునుండి శరవర్షం కురిపించి వేలకొలది శత్రుసైన్యాన్ని నిర్మూలించినాడు. భీముడు గద చేతదాల్చి భీమపరాక్రమంతో దుర్యోధనుని తొమ్మండ్రు తమ్ముళ్లను హతమార్చినాడు.

ఆ రాత్రితో కౌరవసైన్యాన్నంతనీ నాశనం చేయాలని నిశ్చయించుకొని ఘటోత్కచుడు తన మాయచే అనేక రాక్షసులను సృష్టించినాడు. వారినందరిని అశ్వత్థామ సంహరించినాడు. తరువాత ఘటోత్కచుడే అనేక క్రూరజంతు రూపాలను దాల్చి కురుసేనను కబళించడం ప్రారంభించినాడు. శత్రువులమీద శిలావర్షం కురిపించి నాశనం చేస్తున్నాడు. కౌరవసేన అతనిధాటికి నిలువలేక పారిపోతూవుంది. ద్రోణుడూ దుర్యోధనుడూ, ఎంత ప్రబోధించినా వొక్కరూ వినుపించుకోవడంలేదు.

అప్పుడు దుర్యోధనుడు కర్ణునిదగ్గరకుపోయి దీనంగా-"మిత్రమా! ఇంద్రునివద్ద నీవు పొందిన శక్తివున్నదిగదా దానితో ఈఘటోత్కచుని సంహరింపుము. ఈ రాత్రి మనం బ్రతికివుంటే రేవు అర్జునుని జయించే ప్రయత్నం చేసుకోవచ్చును" అని హెచ్చరించెను.

గత్యంతరంలేక కర్ణుడు ఆశక్తిని ఘటోత్కచునిమీద ప్రయోగించినాడు. అది ప్రళయాగ్నిలాగు విజృంభించి రాక్షస మాయలన్నింటినీ మాయచేసి ఒక్కపెట్టున ఎగిసి ఘటోత్కచుని తల నరికి విగతప్రాణునిచేసి పడగొట్టి ఆకాశమార్గాన్ని మరల ఇంద్రునికడకు పోయినది. దానితో కౌరవ సైన్యమంతటా జయనినాదాలు మిన్నుముట్టినవి

పాండవులు ససైన్యంగా దీనవదనులై దుఃఖితులై పోయినారు. అప్పుడు శ్రీకృష్ణుడు పరమానందంతో అర్జునుని కౌగలించుకొని రథంమీద నృత్యంచేయుడం ఆరంభించినాడు. అర్జునుడప్పుడు తెల్లపోయి—"యీ దుఃఖసమయంలో నీకీ ఉత్సాహమేమ"ని ప్రశ్నించెను.

అప్పుడు కృష్ణుడు—"బావా! ఇక భయంలేదు. కర్ణుడు ఇంద్రునికి కవచకుండలాలిచ్చి ఒక్క మహావీరుని సంహరించే శక్తిని దేవేంద్రునడిగి పుచ్చుకొన్నాడు. దానితో నిన్ను

అర్ధరాత్రి సమరరంగంలో మహాబలుడైన ఘటోత్కచుని ఇంద్రశక్తిచే సంహరిస్తున్న కర్ణుడు.

చంపాలని ఆశతో దాచుకొని ఉన్నాడు. ఆ శక్తి నిపుడు ప్రయోగించి ఘటోత్కచుని చంపినాడు. ఇక నీకు భయంలేదని నాకు ఆనందంగా వుంది. ఈఘటోత్కచుడు మీా కొడుకై నను రాక్షసుడు. లోకకంటకులైన రాక్షసులను నమ్మరాదు. వీనిని చంపడానికి నేను మళ్ళీ వొక అవతారం మెత్తవలసి వచ్చును" అని తెలియజెప్పినాడు.

ఈ విధంగా ద్రోణుడు సేనానాథుడై అయిదురోజులు యుద్ధంచేసి పాండవసేనలో పేరుగల యోధులను చాలామందిని సంహారించినాడు. అయిదవరోజున ఘోరమైన యుద్ధంలో ద్రుపదునీ, విరాటునీ సంహారంచేసి ఎదురులేని పరాక్రమంతో పాండవబలాన్ని నాశనం చేస్తున్నాడు. అర్జునుడు అతనిని అడ్డగించి దారుణయుద్ధం చేసినాడు. కాని ద్రోణుని జయించుటకు సాధ్యంకాలేదు.

ఆ సమయంలో భీముని గదాఘాతంచేత అశ్వత్థామ అనే యేనుగు మరణించింది. అప్పుడు ధర్మరాజు బిగ్గరగా-"అశ్వత్థామ మరణించెను" అని కేకవైచి మెల్లగా "ఏనుగు" అనెను.

ఆ మాట చెవిని పడినంతనే ద్రోణుడు దుఃఖితుడై ధనుర్బాణాలను వదలివేసి రణరంగమున కూలబడిపోయెను. ఆ వెంటనే ధృష్టద్యుమ్నుడు కృపాణహస్తుడై అందరూ వద్దు వద్దని కేకలు వేస్తూండగానే పోయి ద్రోణుని కంఠమును ఖండించివేసెను. రెండుపక్షాలవారూ మిగుల విచారంతో నాటియుద్ధం ముగించినారు.

ద్రోణుడు మరణించుటచేత దుర్యోధనుడు తన మిగిలిన సేనకు కర్ణుని అధిపతిగా చేసినాడు. మరల యుద్ధం ఆరంభమయింది. ఆ నాడు తండ్రి మరణించిన క్రోధంచేత అశ్వత్థామచేసిన మహారణం మాటలచే చెప్పజాలినదిగా లేదు. అతనితో అర్జునుడు తలపడి భీకరయుద్ధం చేసినాడు.

సేనానాయకత్వం వహించేటప్పుడు అర్జునునికి కృష్ణుడు సారథి అగుటచేత శల్యుడు నాకు సారథిగా వుండవలెనని కోరుకొన్నాడు. కర్ణుడు, శల్యుడు అప్పుడు"—నేను నా యిష్టం వచ్చినట్లు మాట్లాడుతూ వుంటాను. నీవు కోపగించుకోకుండా వుంటానంటే నీకు సారథిగా వుంటాను" అని చెప్పెను. కర్ణుడందుకు సమ్మతించెను.

శల్యుడు నకుల సహదేవులకు మేనమామ. ధర్మరాజు ఇంతకుముందే శల్యుని దర్శించినప్పుడు— "మామా! నీవు రాజధర్మాన్ని బట్టి ముందుగావచ్చి కోరిన దుర్యోధనుని పక్షానికి పోతున్నావు. అర్జునునికి సారథి శ్రీకృష్ణుడవడంచేత నీవు వాకప్పుడు కర్ణునికి సారథివి కావచ్చును మా క్షేమమునుగూర్చి మాత్రం మరచిపోవద్దు" అని కోరివుండెను. అందుకే శల్యుడు కర్ణుని అట్లు కోరినాడు. మాటలచేత అతనికి అధైర్యం కలిగించడమే శల్యుని ఉద్దేశం.

అట్లు అశ్వత్థామ పోరాడుతూవుంటే కర్ణుడుకూడా సాయపడుటకు పోతూండగా భీముడు అడ్డుకొని సింహనాదం చేస్తూ ఘోరయుద్ధం చేసినాడు. ఆ యుద్ధంలో భీముని బాణప్రయోగం చేత కర్ణుడు మూర్ఛపడిపోయాడు. అతని ప్రాణరక్షణంకోసం శల్యుడు రథాన్ని మళ్ళించినాడు. అది చూచి దుర్యోధనుడు తన తమ్ములను భీమునిమీదికి పంపినాడు. కాని ఉగ్రుడైన భీముని చూచినంతనే భయపడి వారు పారిపోయిరి.

అంతలో అశ్వత్థామ తీవ్రక్రోధంతో ధృష్టద్యుమ్నునితాకి అతనిని సంహరించుటకు సిద్ధపడినాడు. ఆ సమయంలో అర్జునుడు వచ్చి అశ్వత్థామతో యుద్ధంచేసి ధృష్టద్యుమ్నుని ప్రాణరక్షణం చేసినాడు.

భీముడు దుశ్శాసనుని గుండెలు చీల్చి నెత్తురు త్రాగుట

అప్పుడు కర్ణుడు మొదలైన వీరులంతా ధర్మరాజును పట్టి బంధించాలని చుట్టుముట్టినారు. అప్పుడు ధర్మరాజు చేసిన యుద్ధం మహాభీషణమయినది. అట్టి ధర్మజుని విక్రమం చూచి కౌరవ సేన అంతా విభ్రాంతమైపోయినది.

ఆ నాటి యుద్ధంలో భీముడు వొక నిముషముకూడా వృథా చేయకుండా గదాధారియై యెంత సైన్యాన్ని తురిమాడినాడో ఎన్ని యేనుగులను పీనుగులు చేసినాడో ఎన్ని రథాలను నుగ్గునూచలుగా చేసినాడో లెక్క లేదు.

అట్టి సమయంలో దుశ్శాసనుడు రథారూఢుడై భీముని ఎదుర్కొన్నాడు. పండ్రెండు బాణాలతో భీముని నొప్పించినాడు. భీముడు రుద్రుడై తన గదతో అతని గుఱ్ఱాలనూ సారథినీ మోది చంపి రథమును పిండిగుండగాచేసి వానిని బలవంతంగా పట్టుకొని సింహగర్జనంచేస్తూ కౌరవసైన్యంకేసి తీవ్రంగాచూస్తూ—"ఓ శకునీ కర్ణ, దుర్యోధనులారా! నేడు నేను పాపాత్ముడైన దుశ్శాసనుని చంపి వాని గుండెలుచీల్చి రక్తపానంచేసి నా ప్రతిజ్ఞ తీర్చుకొంటున్నాను. శక్తిగలవాళ్ళు వచ్చి వీనిని రక్షించుకోండి" అని కేకవేసెను.

కాని అతని భీమాకారంచూచి సేనలో యెవ్వరూకూడా అతని సమీపానికి పోవడానికి సాహసించ లేకపోయారు. అందరూ తెల్లపోయి చూస్తూవుండగా భీముడు దుశ్శాసనుని క్రిందపడవేసి గుండెలుచీల్చి రక్తపానంచేసి కాలాంతకునిలాగు భీకరాకారంతో—"ఒక ప్రతిజ్ఞ చెల్లినది. ఇంక దుర్యోధనుని తొడలు విరుగగొట్టి తలదన్ని రెండవ ప్రతిజ్ఞకూడా తీరుస్తాను" అని కేకవైచినాడు.

అప్పుడు దుర్యోధనుని పదిమంది తమ్ములు సాహసించి భీమునిమీద పడగా పదిమందినీ ఒక్క నిమిషంలో గదతోమోది చంపివేసెను. అట్టిభయంకర సంరంభంతో సాయంకాలమయింది, నాటియుద్ధము ముగిసినది.

రణరంగంలో భీకరాకారుడైన భీముడు దుశ్శాసనుని గుండెలుచీల్చి నెత్తురు త్రాగుట.

అర్జునుడు కర్ణుని సంహరించుట

మరునాడు మరల రెండుపక్షాలకూ యుద్ధం జరిగింది. దుశ్శాసనుని భీముడు వధించినందుకు దుర్యోధనుడూ, తన కుమారుని అర్జునుడు చంపినందుకు కర్ణుడూ రౌద్రమూర్తులై భీమార్జునులను చంపాలనే మహాప్రయత్నంతో తెగించి యుద్ధంచేస్తున్నారు.

పూర్వం అర్జునుడు ఖాండవవనం దహనానికి అగ్నికీ సాయపడినప్పుడు ఎన్నోజీవులు నాశనమై పోయాయి. అప్పుడు శ్వసేనుడనే పాము తప్పించుకొని అర్జునుని చంపడానికి బాణరూపం దాల్చి కర్ణుని ఆశ్రయించింది. అప్పుడు కర్ణుడు ఆ బాణాన్ని వింటసంధించి అర్జునునిపై వేయడానికి సిధపడ్డాడు. ఆ సమయంలో శల్యుడు కర్ణునికి నిరుత్సాహం కలిగేటట్లు-"కర్ణా! నీ గురి తప్పింది" అని రథాన్ని మెరకకు ఎక్కించాడు సరిగా ఆ సమయానికే కృష్ణుడు రథాన్ని అధిమి కుంగచేసినాడు. అందుచేత ఆబాణం అర్జునుని కిరీటాన్ని ఛేధించి ఆవలపడి సర్పరూపంతో అతనిని చంపాలని వస్తూవుంటే చూచి అర్జునుడు దానిని చంపివేసినాడు.

ఈ విధంగా అర్జునుని చంపడానికి దాచిన ఇంద్రశక్తీ, నాగబాణముకూడా వ్యర్ధములయి పోవడంచేత కర్ణునికి నిరాశకలిగింది. అయినా విడువక అర్జునునితో ప్రచండయుద్ధంచేస్తూవున్నాడు. నేడు తానో అర్జునుడో మరణించితీరాలని పట్టుదలతో పోరాడుతున్నాడు.

కాని దురదృష్టవశంచేత సమయానికి పరశురామునివద్ద సంపాదించిన అస్త్రాలేవీ అతనికి స్మృతికి రావడంలేదు. దానికితోడు బ్రాహ్మణశాపంచేత అతని రథచక్రం భూమిలో కుంగిపోయింది.కర్ణుడు క్రిందికిదిగి చక్రాన్ని పైకెత్తుటకు శక్తిఅంతా ఉపయోగించి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. ఆసమయంలో కృష్ణుడు కౌరవులు యుద్ధంచేసిన అపచారాలన్నీ జ్ఞప్తికితెచ్చి ఇప్పుడే కర్ణుని వధింపుమని ప్రోత్సాహం చేసినాడు.

కృష్ణుని మాట త్రోసివేయలేక అర్జునుడు విరథుడైన కర్ణునిపై బాణవర్షాన్ని కురిపించినాడు. కర్ణుడు రథచక్రాన్ని ఎత్తలేక క్రిందనుండే అర్జునునితో యుద్ధం చేస్తూ వుండెను. అప్పుడు అర్జునుడు దివ్యాస్త్రాన్ని గాండీవమున సంధించి విసరినాడు. ఆ మహాస్త్రం అందరూ

భూమిలో క్రుంగిపోతూన్న రథచక్రమును పైకి తీసుకొనే కర్ణుని శ్రీకృష్ణభగవానుని ప్రోత్సాహంవల్ల గాండీవంతో వధిస్తూన్న అర్జునుడు.

చూస్తూవుండగా కర్ణుని కంఠమును ఖండించివేసింది. కర్ణుడు విగతప్రాణుడై పడిపోయాడు. అప్పుడు అతనిలోనుండి దివ్యతేజస్సు బయలుదేరి సూర్యమండలంలో కలిసిపోయింది.

ఈ విధంగా కర్ణుడు రెండురోజులు సేనాధిపతిఅయి తుదకు వీరమరణం పొందినాడు. తరువాత శల్యుడు కౌరవసేనాపతియై ప్రచండయుద్ధంచేసి తుదకు ధర్మరాజు కోపాగ్నికి ఆహుతి అయిపోయినాడు.

తరువాత దుర్యోధనుడే తనసేనలను గూర్చుకొని పాండవులతో అతిఘోరమైన తుది పోరాటం సాగించినాడు. ఆ ప్రచండయుద్ధంలో శకునీ మిగిలిన దుర్యోధనుని సోదరులూ అంతా మరణించినారు. దుర్యోధనుడూ, అశ్వత్థామా, కృపాచార్యులు, కృతవర్మమాత్రం ఇంకా మిగిలివున్నారు. కౌరవుల పదకొండు అక్షౌహిణుల సేనా సమసిపోయింది. దుర్యోధనుడు అలసిపోయినాడు. రణరంగంలో ఎక్కడా వొక్కపిట్ట అయినా తనవారనేవారు కనబడడంలేదు. అప్పుడు దుర్యోధనుడు యుద్ధభూమివదలి దూరమందున్న ద్వైపాయనహ్రదంవద్దకు పారిపోయినాడు. ఆ హ్రదంలో జలస్తంభనచేసి ప్రవేశించి ఆయాసం తీర్చుకొంటున్నాడు.

భీముడు దుర్యోధనుని పడగొట్టుట

పాండవసేనలో ఇంకనూ పంచపాండవులూ, ఉపపాండవులూ కొంత పాంచాలసేనతో ధృష్టద్యుమ్నుడూ, ధర్మరాజుతో యుయుత్సుడూ మాత్రం మిగిలివున్నారు. అప్పుడు పాండవులతో కృష్ణుడు—"దుర్యోధనుడు వొక్కడూ మిగిలి పారిపోయాడు. శత్రుశేషం వుండకూడదు. అతనినికూడా వెదకి పట్టుకొని చంపివేయాలి" అని హెచ్చరించెను.

అంత పాండవులు కృష్ణునితో కలసి రణరంగమంతా గాలించారు. ఎక్కడా సుయోధనుడు అగపడలేదు. వారు క్రమంగా దూరాన్నివున్న ద్వైపాయనహ్రదందాకాపోయి చూచినారు. కొందరుఎరుకలవాళ్ళు వారికి అగపడి ఈసరస్సులో దుర్యోధనుడు ప్రవేశించడం మేము చూచినామనిచెప్పినారు.

(11)

దుర్యోధనుని ఆయువుపట్టయిన తొడపైకొట్టి వధిస్తున్న భీమబలుడు.

ఆ మాటలువిని పాండవులు ఆ హ్రదం వొడ్డున నిలిచి బిగ్గరగా—"దుర్యోధనా! దురభిమానీ! నీవారందరినీ మృత్యువుకి బలిచేసి పారిపోయి నీ ప్రాణాలు కాపాడుకోవడం నీకు ధర్మమేనా?" అని కేకలువేసినారు. ఆ మాటలు దుర్యోధనుడువిని హ్రదంలోవుండే—"నేను పారిపోయిరాలేదు. కొంచెం విశ్రమించడానికి వచ్చినాను. మీరుకూడా ఆయాసం తీర్చుకోండి తరువాత యుద్ధంచేతాము!" అని జవాబు చెప్పెను.

అప్పుడు ధర్మరాజు—"మాకు ఆయాసంలేదు. రా! లేచిరా! మాతో యుద్ధంచేసి జయించి రాజ్యభోగాలు అనుభవించు. పిరికివానిలాగు దాగుకొనుట యెందుకు?" అని గద్దించెను.

అప్పుడు దుర్యోధనుడు లోపలనుండియే-"నావారంతా చచ్చినారు. ఇక నాకు రాజ్యభోగాలెందుకు? రాజ్యమంతా సుఖంగా మీరే యేలుకోండి నేను వనానికిపోయి తపస్సు చేసుకొంటాను" అన్నాడు.

ధర్మరాజు తీవ్రస్వరంతో—"మాకు రాజ్యం ఇవ్వడానికి నీవెవడవురా? నిన్నిప్పుడిక్కడ చంపి మా తాత తండ్రుల రాజ్యం మేమే సంపాదించుకుంటాము! అని గద్దించెను.

ఆ మాటలతో దురభిమాని అయిన దుర్యోధనుడు రౌద్రావేశంతో గదాధారియై హ్రదం వెలుపలికి వచ్చి భీషణస్వరంతో-"రండు! నేనొక్కడను మీ అయిదుగురితోనూ పోరాడవలెనా! ఒకొక్కరే నన్ను మార్కొని యుద్ధంచేస్తారా? అని ప్రశ్నించెను.

అప్పుడు ధర్మరాజు-"ఒక్కనితో పలువురుకలసి యుద్ధంచేయడం ధర్మంకాదు. మీరు అభిమన్య కుమారుని చంపినట్లు మేమంతా కలిసి నిన్ను చంపదలచుకోలేదు. నీవే మాలో వొక్కని కోరుకొని అతనితో పోరాడుము. ఆ వొక్కనిమాత్రం నీవు జయిస్తే జయం నీకే యిచ్చి తక్కిన మేమందరమూ వనానికిపోయి తపస్సు చేసుకొంటాము" అని చెప్పెను.

దుర్యోధదుడు తనతో ద్వంద్వయుద్ధానికి భీముని కోరుకొన్నాడు. పరస్పర జయాపేక్షతో ఆ యిరువురూ లోకభీకరంగా పోరాడినారు. తుదకు భీముడు తన భీమగదాఘాతంతో దుర్యోధనుని తొడలు విరుగగొట్టి పడవేసి కిరీటాలంకృతమైన అతని తలను తన యెడమకాలితో తన్నినాడు.

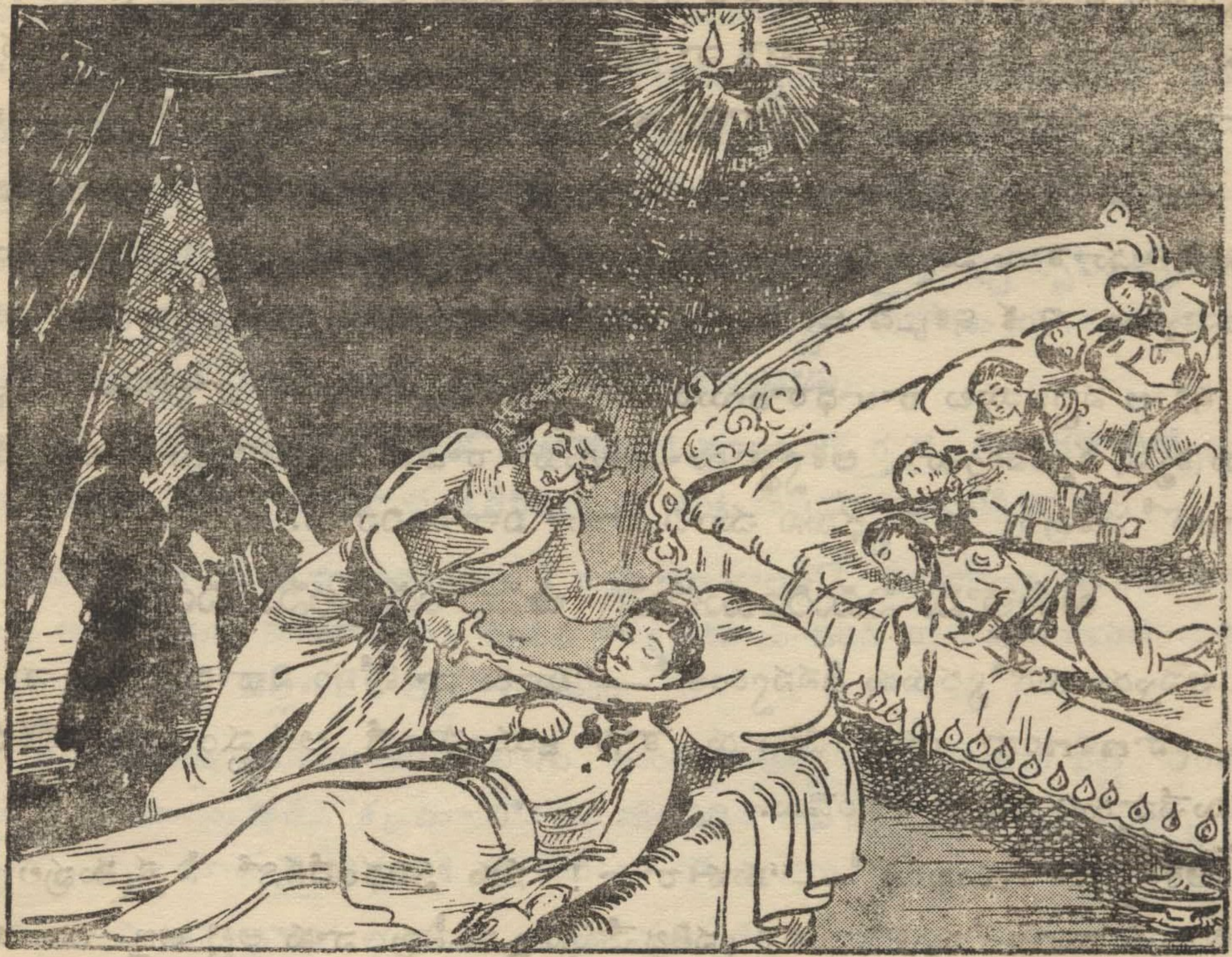

అశ్వత్థామ అర్ధరాత్రి పాండవ శిబిరంలో ప్రవేశించి గాఢనిద్రలో ఉన్న ఉపపాండవులను, ధృష్టద్యుమ్నుని కత్తికలను తెగగోయుట. (128 వ పేజీ చూడుడు)

అట్లు పడిపోయినవాని తల తన్నినందులకు ధర్మరాజు భీముని మందలించి కన్నీటితో దుర్యోధనుని జూచి-"సోదరా! నీవు విచారింపవద్దు. నీమూలాన్నే యిట్లు సర్వనాశనం జరిగింది. ఇప్పుడు కాకున్నా ఇంక కొంతసేపటికైనా నీవు చచ్చి స్వర్గానికిపోతావు. బ్రతికియున్న మేము చచ్చేదాకా నీ మూలాన్ని బంధులోకాన్ని గూర్చి విచారిస్తూ కాలంగడపాలి" అని దుఃఖించెను.

అప్పుడు కృష్ణుడు పాండవులను చూచి-"వీనితో ఈ వ్యర్థసంభాషణ లెందుకు. వీడు మనకు ఇప్పుడు శత్రుడూకాడు మిత్రుడూకాడు అదృష్టవశమున మనము ఈపాపాత్ముని చంపి శత్రునిశ్శేషం చేసుకున్నాము. ఇంక ఇక్కడ ఉండవలసిన పనిలేదు" అని చెప్పి పాండవులను తీసికొనిపోయెను.

ఇక ఆ వట్టిబయట రాజాధిరాజయిన దుర్యోధనుడు సగంచచ్చి వొంటిగా పడివున్నాడు. అప్పుడు కృప, కృతవర్మలూ, అశ్వత్థామా ముగ్గురూ రాజును వెదకుకొంటూ అక్కడకు వచ్చి ప్రాణాలతో పడివున్న దుర్యోధనుని చూచి చాలా విచారించినారు.

అశ్వత్థామ నిదురించుచున్న ఉపపాండవులను చంపుట

అప్పుడు దుర్యోధనుడు దీనస్వరంతో—"మీరు నా కోసం విచారింపవద్దు. నా పక్షాన్ని మీరు ప్రాణపణంగా యుద్ధంచేసినారు కాని జయంపొందే అదృష్టం నాకు లేకపోయింది. మీరేమిచేస్తారు" అని వూరకుండెను.

అశ్వత్థామ దుఃఖంతో—"మహారాజా! నేను ఏవిధంచేతనో నీ శత్రువుల నందరిని సంహారించి నీ ఋణం తీర్చుకొందునని ప్రతిజ్ఞచేస్తున్నాను నీవు నాకు అట్టి ఆజ్ఞ యీయవలెనని కోరుతున్నాను" అనియెను.

"అట్లేచేయుము" అని అశ్వత్థామకు సేనాధిపత్యం చేసినాడు. అప్పుడు అశ్వత్థామ మిగిలివున్న కృప కృతవర్మలే తనసేనగా వారితో కలసి సింహనాదంచేస్తూ వెడలిపోయినాడు.

పాండవ శిబిరంలో జయధ్వానాలూ, సింహనాదాలూ, శంఖారావాలూ చెలరేగి పోతున్నాయి. ఆరాత్రియే పాండవులను కృష్ణుడు రాజప్రాసాదానికి తీసుకొనిపోయినాడు. అశ్వత్థామ, కృప, కృతవర్మలతో కూడా ఆ శిబిరాన్ని సమీపించి రహస్యంగావుండి శత్రుసంహారం చేయడం ఏలాగని ఆలోచించినాడు. అంతా నిద్రపోతూవుండగా గొంతుకలుకోసి చంపాలని నిశ్చయించుకొన్నాడు. ఎవరినీ పారిపోనీయవద్దని కృప, కృతవర్మలను ద్వారంవద్ద కాపుంచి తాను లోపల ప్రవేశించి వొక్కడైనా మిగలకుండా అందరి గొంతుకలూ కోసి చంపివేసినాడు.

అట్లు మారణకర్మ ముగించి భీకరాకారంతో అశ్వత్థామ పైకివచ్చి కృప, కృతవర్మలను తాను చేసిన అధర్మకృత్యాన్ని పొగుడుకుంటూ చెప్పి వెంటబెట్టుకొనిపోయి జరిగిన సంగతి అంతా యింకా కొనప్రాణంతో వున్న దుర్యోధనునికి తెలియజెప్పినాడు.

అప్పుడు దుర్యోధనుడు దుఃఖంతో-"అయ్యో! మావంశకర్తలై తిలోదకాలిచ్చేటందుకు ఉపపాండవులనైనా మిగల్చకుండా చంపివేసితివా ?" అంటూ ప్రాణాలు విడిచినాడు.

తెల్లవారేసరికి రాజప్రాసాదమంతా దుఃఖారావాలతో నిండిపోయింది. ద్రౌపది తన తమ్ముడూ, అయిదుగురు కుమాళ్ళనూ చంపిన అశ్వత్థామను చంపి వాని చూడామణి లాగుకొని వచ్చేదాకా నా దుఃఖం చల్లారదని ఆక్రోశించింది.

అదివిని భీముడు ప్రళయాంతకునిలాగు మండిపడుతూ అశ్వత్థామను పట్టి చంపడానికి గదాహస్తుడై పోయాడు. అతడొక్కడూ పోవడం మంచిదికాదని కృష్ణుడు ధర్మరాజునూ, అర్జునునీ వెంటబెట్టుకొని రథారూఢుడై భీమునికి సహాయంగా పోయినారు.

అది చూచి అశ్వత్థామ భయపడి—"పాండవవంశం నాశనమగుగాక !" అని బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రం ప్రయోగించినాడు. అర్జునుడు—"అశ్వత్థామ అస్త్రాన్ని నివారించుగాక !" అని తానూ బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రమును విడిచినాడు. ఆ రెండస్త్రాలూ లోకభీకరంగా పోరాడుతూ వుంటే ప్రళయం తటస్థిస్తుందని దేవతలంతా బయపడిపోయారు.

చచ్చిపుట్టిన పరీక్షిత్తును కృష్ణుడు బ్రతికించుట

అప్పుడు దేవర్షులంతా వచ్చి ఈ అస్త్రాలను నివారించుకోవలసిందని అశ్వత్థామనూ అర్జుననీ కోరినారు అశ్వత్థామ-"అస్త్రాన్ని వారించేశక్తి నాకు లేద"న్నాడు. అర్జునుడు-"నేను నా అస్త్రాన్ని వారించగలను. గాని అశ్వత్థామ అస్త్రం మమ్మల్ని చంపివేస్తుంది. అందుచేత నేనాపుకోను" అని చెప్పెను. అప్పుడు ఋషులు-"అశ్వత్థామ పాండవవంశం నాశనానికి అస్త్రం విడిచినాడు. గనుక ఉత్తర గర్భంలోవున్న శిశువును మాత్రం చంపి అస్త్రం శాంతించేటట్లు చేయుమ"ని అశ్వత్థామను వొప్పించి అర్జునునిచేత తన అస్త్రాన్ని ఉపసంహారింప జేసినారు.

అప్పుడు అశ్వత్థామ తన అపజయాన్ని అంగీకరించి పుట్టుకతోనే తన తలపై నుండి మెరుస్తూన్న శిరోమణిని ఖండించి పాండవుల కిచ్చివేసి దీనుడై వెడలిపోయినాడు. పాండవులను వెంటబెట్టుకొని శ్రీకృష్ణుడు రాజప్రాసాదానికి వచ్చినాడు. అప్పుడు భీముడు శిరోమణిని ద్రౌపది కిచ్చి "పాపము! ఆ బ్రాహ్మణుని చంపకుండా శిరోమణిని హరించి తెచ్చినాము!" అని చెప్పినాడు

"మంచిపని చేసినారు" అని ద్రౌపది ఆ శిరోమణిని ధర్మరాజు శిరమునందు అలంకరించి అంతటి పుత్ర మరణదుఃఖంలోనూ పరమానందం పొందింది.

అంతలో ఉత్తర తన గర్భాన్నుండి చచ్చిపుట్టిన శిశువును ఎత్తుకొని గోలుగోలున ఏడుస్తూ శ్రీకృష్ణునివద్దకు తీసికొనివచ్చింది. కృష్ణుడా బాలుని వొళ్ళంతానిమిరి తన ఆత్మశక్తిచేత బ్రతికించినాడు. కృష్ణుడట్లు బాలుని పరీక్షించి బ్రతికించడంచేత ఆ బాలునికి 'పరీక్షిత్తు' అనే పేరువచ్చింది.

హత బంధువు లందరికీ లందరికీ ఉత్తరక్రియలు పాండవులు యథావిధిగా జరిగించినారు. తరువాత శ్రీకృష్ణుడూ తక్కిన పాండవులూ ద్రౌపదీకూడా ధర్మరాజును పట్టాభిషేకం చేసుకోవాలని ప్రార్థించినారు.

ఉత్తరకు విగతజీవుడై జన్మించిన పరీక్షిత్తునకు ప్రాణదానం చేస్తూన్న శ్రీకృష్ణభగవానుడు.

భీష్ముడు ధర్మరాజుకు ధర్మములు బోధించుట

కాని బంధుమరణ దుఃఖంచేత ధర్మరాజుకి ఏమిచేయడానికి తోచడంలేదు. ఆ విచారంతో మునిగి అతడు దినదినమూ క్షీణించిపోతున్నాడు. వొకనాడు వ్యాసమహాముని అతనికి దర్శనమిచ్చి అనేకంగా శాంతవచనాలతో అతనిని వూరడించినాడు.

అప్పుడు ధర్మరాజు వేదవ్యాసునితో-"మహాత్మా! ఎట్టి శక్తివలన వొక్క పురుషుడు రాజ్యభారం వహించి స్వధర్మం సక్రమంగా నిర్వహింపగలుగునో నాకు బోధపడడంలేదు. భగవానులగు మీరు నాకట్టి ప్రబోధము కలిగింపగోరెదను" అని ప్రార్థించెను.

వ్యాసమునీంద్రుడు ధర్మరాజునుచూచి-"నాయనా! కురుకుల పితామహుడునూ సకల ధర్మవేత్తయూ అయిన భీష్ముడు నీకు సకలధర్మాలు బోధిస్తాడు. నీవు ఆయనను ఆశ్రయించి కృతార్థుడవు అగుము!" అని సెలవిచ్చెను.

శ్రీకృష్ణుడు పాండవులను వెంటబెట్టుకొని భీష్మునివద్దకు తీసికొనిపోయెను. అందరూ ఆ భీష్మునికి వందనాలుచేసి ఆయన ఆశీర్వాదాలు పొందిన తరువాత కృష్ణుడు గాంగేయునితో-"మహాత్మా! ధర్మరాజు దుఃఖంచేత రాజ్యం వహించడానికి ఇష్టపడడములేదు. మీరు ఈతనికి సకల ధర్మాలనూ స్వధర్మమునూ బోధించి ఉద్ధరింపవలెను" అని ప్రార్థించెను.

భీష్ముడు ధర్మరాజును ఆదరించి తాను పరమపదించేవరకూ అతనికి రాజధర్మాలూ నైతిక ధర్మాలూ ధర్మసూక్ష్మాలను నిర్ణయించే అనేక ఇతిహాసాలూ బోధించి శాంతపరచి తుదకు-"స్వధర్మమైన రాజ్యపాలన నీవు తప్పక చేయవలసివున్నది. ఎట్టి సంశయమూ పెట్టుకొనక నీవు హస్తినాపుర సామ్రాజ్యమునకు తప్పక పట్టాభిషిక్తుడవు కావలెను. ఎల్లవిధములా నీకు సహాయులై సాక్షాత్తు శ్రీమన్నారాయణుడు వున్నాడు. సర్వకార్య దురంధరులైన నీ తమ్ములున్నారు. నీకేమి లోపము? పట్టభద్రుడవై ధర్మశాసనముతో ప్రజలను పాలింపుము!" అని ఆజ్ఞాపించెను. అప్పటికి ధర్మరాజు దుఃఖమును వదలి శాంతపడి పట్టాభిషిక్తుడవడానికి సమ్మతించెను.

ఓఘవతీ నదీతీరాన్ని అంపశయ్యపైనున్న భీష్మునివద్ద ధర్మఉపదేశం పొందుతూన్న పాండవులు.

ధర్మరాజు పట్టాభిషేకము

ధర్మరాజు రాజ్యానికి సుముఖుడైనందుకు నగర ప్రజలంతా పరమానందభరితు లయ్యారు. నగరమంతా అలంకరింపబడింది. పురమంతా వుత్సవకోలాహలంతో నిండిపోయింది. భేరీమృదంగాది మంగళవాద్యాలతోనూ, పుణ్యాంగనల మంగళగీతాలతోనూ, బ్రాహ్మణుల వేద ఘోషలతోనూ, పదిదెసలూ మారుమ్రోగుతున్నాయి.

నారదాది బ్రహ్మర్షులూ, వ్యాసాది మహర్షులూ వచ్చి పట్టాభిషేక పరిషత్తును అలంకరించారు. ద్వారకనుండి దేవకీవసుదేవులు కొడుకులూ కోడండ్రతోనూ వచ్చినారు. అట్టి నిండు సభలో శ్రీకృష్ణుడు శుభముహూర్తమందు ద్రౌపదీ ధర్మరాజులను అభిషిక్తులుగా చేసినాడు. శ్రీకృష్ణుడు ఈ విధంగా అవతరించి దుష్టసంహారం చేయించి భూభారం తీర్చి ధర్మరాజ్య సంస్థాపనం చేసినాడు.

ధర్మరాజు అట్లు యథావిధిగా పట్టభద్రుడై భీముని యువరాజుగనూ, విదురుని మంత్రిగనూ, సంజయుని ఆదాయవ్యయ పరీక్షకుడుగనూ, నకులుని సేనాధిపతిగనూ, అర్జునుని శత్రునాశకునిగనూ, సహదేవుని సర్వరక్షకునిగనూ, పురోహితుడైన ధౌమ్యుని దేవకార్య నిర్వాహకుడుగనూ చేసికొని రాజ్యమును ధర్మయుక్తంగా పాలిస్తూ ప్రజారంజకుడై సుఖంగా వున్నాడు. కలియుగం ప్రవేశించింది.

తరువాత కొన్నాళ్ళకు అభిమన్యుని కుమారుడైన వంశకర్తయైన పరీక్షిత్తునకు పట్టాభిషేకం చేసి ప్రజల అనుమతి పొంది తమ్ములతోనూ, ద్రౌపదితోనూ కలసి మహాప్రస్థానం చేసి క్రమంగా స్వర్గారోహణము కావించెను.

పరీక్షిత్తు పట్టాభిషిక్తుడై కలిపురుషుని తరిమివైచి ధర్మయుక్తంగా రాజ్యాన్ని పాలించి ప్రసిద్ధుడై పాండవవంశకర్తయై శాశ్వతమైన కీర్తిని సంపాదించినాడు. అతని పరిపాలన సమయమందు కలియుగం కృతయుగంలాగు నడిచింది.

భేరీమృదంగ మంగళవాద్యాలమధ్య వైభోవోపేతంగా ధర్మరాజుకు
రాజ్యాభిషేకం చేస్తూన్న శ్రీకృష్ణుడు.

భారతం సంపూర్ణం.

దేవీ భాగవతము

బ్రహ్మశ్రీ ధూళిపాళ రామమూర్తి శతావధానిచే బాలురకు, స్త్రీలకు, వృద్ధులకు అర్థమయ్యే వ్యావహారికభాషలో వ్రాయబడినది.

సమస్త జీవకోటిలో ప్రకాశించుచు చైతన్యస్వరూపమై వెలుగుచుండు మహనీయతేజోరాశి దేవీస్వరూపము, అణువు మొదలు బ్రహ్మపర్యంతము తానై, బ్రహ్మాది దేవతలుగాని, యింద్రాది దిక్పాలురుగాని యేజగజ్జనని దయావీక్షణము లేకున్న గడ్డిపరకనైన కదల్పజాలరో అట్టి దయాస్వరూపిణి, భగవతియైన పరదేవతాచరిత్రము దేవీభాగవతం వచనం వెల రు. 30-00.

శివపురాణము

వోలేటి వేంకటలక్ష్మీనృసింహశర్మ ప్రణీతము. సృష్టి, స్థితి, లయకారకుండు, పరబ్రహ్మస్వరూపుడు, నీలకంఠుడు, త్రిపురాసుర సంహారకుడు, స్తోత్రప్రియుడు, భక్తజనరక్షకుడు, భుక్తిముక్తి జ్ఞాన మోక్షకారకుడైన పరమశివుని చరిత్ర, వెల రు. 30-00.

వలయువారు :— **కాళహస్తి పార్వతీశం & సన్**

కాళహస్తి పబ్లికేషన్స్, ప్రింటర్స్ & బుక్ సెల్లర్స్

కె. వి. ఆర్. స్వామిరోడ్డు రాజమండ్రి - 1.

ప్రచురణ కర్తగా, పుస్తక విక్రేతగా

నూరేండ్ల చరిత్ర సృష్టించిన

భారత స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు

1882 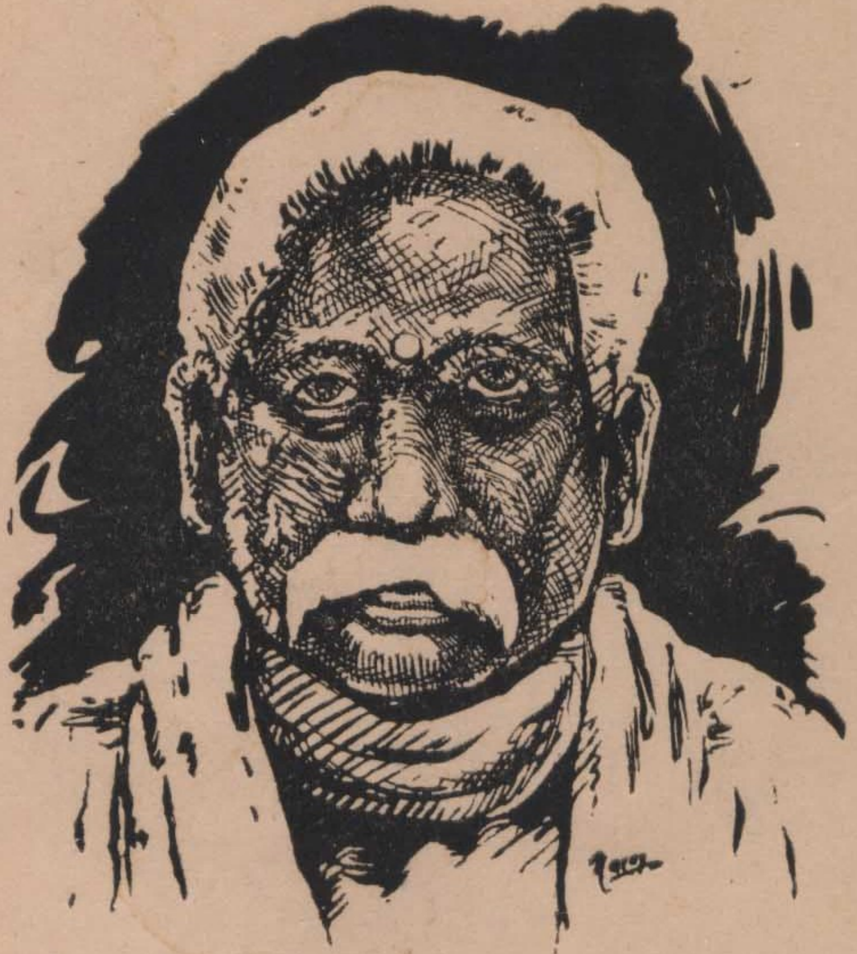 **1982**

శ్రీ కాళహస్తి తమ్మారావు

కాళహస్తి పబ్లికేషన్సు,

K. V. R. స్వామి రోడ్, రాజమండ్రి - 533 101

పిల్లల బొమ్మల భారతము   వెల 7-50